Social Situation and Outlook
ภาวะสังคมไทยไตรมาสสอง ปี 2554

ปีที่ 8 ฉบับที่ 3 เดือนสิงหาคม 2554

การมีงานทำและคุณภาพคน

ในไตรมาสสองปี 2554 การจ้างงานเพิ่มขึ้นร้อยละ 1.5 อัตราการว่างงานลดลงเป็นร้อยละ 0.56 ความต้องการแรงงานในตลาดเพิ่มขึ้นส่งผลให้การว่างงานของนักศึกษาจบใหม่ลดลงร้อยละ 79.3 ผลตอบแทนค่าจ้างแรงงานและเงินเดือนภาคเอกชนที่ยังไม่รวมผลประโยชน์ตอบแทนอื่นเพิ่มขึ้นร้อยละ 4.5 ชะลอลงจากช่วงเดียวกันปีที่แล้ว ในขณะที่อัตราเงินเฟ้อเร่งตัวขึ้นเป็นร้อยละ 4.1 ในด้านการศึกษา มีความเหลื่อมล้ำทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพอย่างชัดเจนในระหว่างกลุ่มประชากรที่มีสถานะความเป็นอยู่ที่ต่างกันซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้โอกาสในการพัฒนาอาชีพและสร้างรายได้แตกต่างกัน ในด้านสุขภาพ เด็กยากจนยังต้องเผชิญปัญหาโภชนาการ มีปัญหาทารกแรกเกิดน้ำหนักน้อยกว่า 2,500 กรัม การขาดสารอาหาร และสารไอโอดีน ในด้านสุขภาพจิต ผลการสำรวจแสดงว่า ความสุขมวลรวมของคนไทยยังคงสูงขึ้น

พฤติกรรมและความเป็นอยู่ของคน

พฤติกรรมเสี่ยงการสูบบุหรี่และการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ยังเป็นประเด็นเฝ้าระวังต่อเนื่อง เมื่อพิจารณาจากผู้มีรายได้ต่ำมีสัดส่วนการใช้จ่ายค่าบุหรี่และเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ต่อการใช้จ่ายรวมมากกว่าผู้มีรายได้สูง การเคยสูบบุหรี่ครั้งแรกเมื่ออายุต่ำกว่า 10 ปี ในกลุ่มเยาวชนวัย 13-15 ปี มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นโดยเฉพาะในกลุ่มเยาวชนหญิง องค์การอนามัยโลกได้ระบุว่า ปี 2554 นี้จะมีผู้เสียชีวิตด้วยสาเหตุที่เกี่ยวข้องกับการสูบบุหรี่และใช้ผลิตภัณฑ์ยาสูบทั่วโลกประมาณ 6 ล้านคน คนไทยนิยมบริโภคอาหารสำเร็จรูปมากขึ้น ในขณะที่พบว่าการปนเปื้อนจุลินทรีย์ในอาหารถุงนั้นมีถึงร้อยละ 57 ซึ่งกระทบสุขภาพและเกิดสภาวะโรคเรื้อรังต่างๆ ในระยะยาวยังเป็นสาเหตุของความพิการ ไม่สามารถพึ่งตนเอง ยากลำบากและยากจน

ความมั่นคงทางสังคม

คดีอาญาโดยรวมลดลง แต่ปัญหายาเสพติดยังรุนแรงที่ต้องแก้ไขอย่างเร่งด่วน ในไตรมาสสองมีการจับกุมยาเสพติดเพิ่มขึ้นร้อยละ 19.1 กลุ่มที่กระทำผิดเรื่องยาเสพติดสูงสุดคือ กลุ่มผู้ใช้แรงงานอายุ 21-25 ปี แต่ที่มีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้นคือ วัยรุ่นอายุ 7-17 ปี ยาเสพติดที่เสพมากที่สุดคือ ยาบ้า และวัยรุ่นนิยมเสพยาไอซ์เพิ่มมากขึ้น ส่วนอุบัติเหตุการจราจรทางบกลดลงจากการใช้มาตรการลดอุบัติเหตุทางถนน 3 ม 2 ข 1 ร+4

สิ่งแวดล้อม

สังคมไทยมีการใช้สารเคมีเพิ่มขึ้นและประชาชนต้องเผชิญกับความเสี่ยงต่อสุขภาวะจากการปลดปล่อยหรือรั่วไหลของสารพิษระหว่างการขนส่ง การใช้ และการกำจัดทิ้ง ซึ่งสร้างความสูญเสียทั้งชีวิตและทรัพย์สินจากอุบัติภัยสารเคมี กลุ่มเสี่ยงที่ได้รับผลกระทบมักเป็นแรงงานนอกระบบที่อยู่ในสภาพการทำงานที่ไม่ปลอดภัย รายได้ไม่มั่นคง และได้รับความคุ้มครองทางสังคมที่จำกัด ที่ประสบปัญหาความไม่ปลอดภัยในการทำงานจากสารเคมีและวัตถุอันตราย จึงควรมีนโยบายจัดการสารเคมีและสารอันตรายในเชิงรุก ให้ความรู้เกี่ยวกับสารเคมีและการจัดการความปลอดภัยด้านสารเคมี จัดระบบข้อมูลและการส่งต่อข้อมูลอย่างครอบคลุมในทุกระดับ เปิดเผยข้อมูลให้ประชาชนมีส่วนได้รับรู้ ร่วมตัดสินใจ และเป็นภาคีร่วมของภาครัฐในการเฝ้าระวัง รวมทั้งการบังคับใช้กฎหมายในการรับผิดและชดเชยความเสียหาย

เรื่องเด่นประจำฉบับ

ความยากจนและความเหลื่อมล้ำในปี 2553

ISSN 1950-1824
29 สิงหาคม 2554

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
962 ถนนกรุงเกษม เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย กรุงเทพฯ 10100
http://www.nesdb.go.th

ประเด็นหลัก

- การจ้างงานในไตรมาส 2/2554 เพิ่มขึ้นจากช่วงเดียวกันของปี 2553 ร้อยละ 1.5 จากการจ้างงานในภาคเกษตรที่เพิ่มขึ้น แต่การจ้างงานนอกภาคเกษตรลดลงโดยเฉพาะในสาขาการค้าส่ง/ค้าปลีก ก่อสร้าง และอุตสาหกรรม ส่วนหนึ่งเป็นผลกระทบต่อเนื่องจากเหตุการณ์สึนามิในประเทศญี่ปุ่นในเดือนมีนาคมที่ผ่านมา ส่งผลให้บางอุตสาหกรรมต้องลดกำลังการผลิตลง อัตราการว่างงานอยู่ที่ร้อยละ 0.56 เป็นผู้ว่างงาน 216,980 คน ลดลงจากร้อยละ 1.3 ในช่วงเดียวกันของปีก่อนซึ่งเป็นช่วงที่เกิดเหตุการณ์ความไม่สงบทางการเมือง การว่างงานลดลงในทุกระดับการศึกษา และการว่างงานของนักศึกษาจบใหม่ลดลงจากช่วงเดียวกันของปีที่แล้วถึงร้อยละ 79.3 สะท้อนถึงโอกาสการทำงานที่เพิ่มขึ้นตามความต้องการในตลาด
- ตลาดแรงงานยังคงอยู่ในสภาพตึงตัวต่อเนื่องและมีข้อจำกัดในการหาแรงงานมาทดแทน เนื่องจาก (1) การว่างงานลดลงในทุกกลุ่มอายุและทุกระดับการศึกษาโดยเฉพาะกลุ่มที่ไม่เคยทำงานมาก่อน (2) กลุ่มแรงงานที่ทำงานต่ำระดับลดลงต่อเนื่องและมีเพียง 3.84 แสนคนในไตรมาส 2/2554 ชี้ว่าแรงงานที่ยังทำงานไม่เต็มที่มีอยู่น้อย จึงช่วยทดแทนการขาดแคลนแรงงานได้เพียงบางส่วน (3) กลุ่มแรงงานที่ทำงานน้อยกว่า 35 ชั่วโมงแต่ไม่ประสงค์ที่จะทำงานเพิ่มมี 5.64 ล้านคนในไตรมาส 2/2554 เป็นกลุ่มที่ส่วนใหญ่มีการศึกษาน้อย อายุมาก และอยู่ในภาคเกษตร จึงไม่สามารถช่วยแก้ปัญหาแรงงานตึงตัวได้มากและอาจมีข้อจำกัดในการยกระดับขีดความสามารถและทักษะ (4) แรงงานรอฤดูกาล 2-3 แสนคนไม่ได้ถูกนับเป็นผู้ว่างงาน
- ความตึงตัวของตลาดแรงงานและค่าครองชีพที่สูงขึ้น ชี้ถึงแนวโน้มค่าจ้างแรงงานขาขึ้น ทั้งนี้ การปรับเพิ่มรายได้ในเกณฑ์ใหม่ควรดำเนินการควบคู่กับมาตรการเพื่อบรรเทาผลกระทบในระยะสั้น รวมทั้งการปรับเปลี่ยนในเชิงโครงสร้างในระยะต่อไปเป็นลำดับดังนี้ (1) การสนับสนุนผู้ประกอบการที่มีความพร้อมให้ปรับเพิ่มรายได้ให้กับแรงงานได้ทันที โดยมีมาตรการจูงใจตามความจำเป็น (2) การพิจารณาปรับอัตราค่าจ้างขั้นต่ำเป็นระยะตามความพร้อมและความจำเป็นของแต่ละจังหวัดภายใต้ระยะเวลาที่กำหนด โดยพิจารณาเกณฑ์รายจ่ายตามอัตภาพและตามคุณภาพประกอบด้วย (3) การเฝ้าระวังผลกระทบต่อเงินเฟ้อในระยะสั้น โดยระมัดระวังการฉวยโอกาสขึ้นราคาสินค้าเกินความจริง และการขอความร่วมมือในการปรับราคาสินค้าตามจังหวะเวลาและต้นทุนที่เพิ่มขึ้นอย่างเหมาะสม
- ความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาในเชิงปริมาณและคุณภาพในระหว่างกลุ่มประชากรที่มีสถานะความเป็นอยู่ที่ต่างกันยังมีอยู่มาก กลุ่มเด็กที่มีฐานะความเป็นอยู่ด้อยสุดได้รับการศึกษาระดับอุดมศึกษาเพียงร้อยละ 1.32 ขณะที่เด็กนักเรียนที่มาจากครอบครัวที่มีฐานะความเป็นอยู่ดีสุดมีโอกาสเข้าศึกษาในระดับอุดมศึกษาถึงร้อยละ 90.40 ของประชากรในวัยเรียนในชั้นรายได้นั้นๆ ในเชิงคุณภาพ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีความแตกต่างระหว่างภูมิภาค ภาคอีสานซึ่งมีครัวเรือนยากจนมากสุด มีคะแนนเฉลี่ยผลการทดสอบในชั้นมัธยมต่ำสุด และสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่ได้ผลการประเมินมาตรฐานตามเกณฑ์ยังมีสัดส่วนต่ำ จึงต้องเร่งสร้างโอกาสให้กลุ่มยากจนได้เข้าถึงบริการการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างทั่วถึงเพื่อช่วยให้รุ่นต่อไปหลุดพ้นจากวงจรความยากจน
- เด็กยากจนและเด็กด้อยโอกาสยังเผชิญปัญหาโภชนาการ ส่งผลกระทบต่อสุขภาวะ พัฒนาการ และไอคิว พบว่า ครัวเรือนยากจนร้อยละ 18.8 มีปัญหาทารกแรกเกิดน้ำหนักน้อยกว่า 2,500 กรัม โดยกระจุกตัวในภาคเหนือและภาคอีสาน และมีปัญหาการขาดสารไอโอดีนของเด็กแรกเกิดถึงร้อยละ 15.99 ส่งผลให้เด็กในภาคอีสานมีไอคิวเฉลี่ยต่ำกว่าภาคอื่น รัฐจึงควรพิจารณาการอุดหนุนในรูปแบบต่าง ๆ ควบคู่กับการให้ความรู้แก่แม่และหัวหน้าครัวเรือน
- เด็กออทิสติกและเด็กพิการมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น พบเด็กออทิสติกสูงสุดเป็น 4 คนต่อประชากร 1,000 คน เป็นเพศชายมากกว่าหญิง พบว่า 2 ใน 3 ต้องพึ่งพิงผู้อื่นตลอดชีวิต มีเด็กออทิสติกวัยเรียนเข้าสู่ระบบการศึกษาเพียงร้อยละ 32.19 ของเด็กวัยเรียนที่เป็นออทิสติก ดังนั้น จึงควรให้ความสำคัญในการเฝ้าระวังและฟื้นฟูสมรรถภาพเด็กออทิสติกและเด็กพิการโดยเฉพาะกลุ่มยากจนให้อยู่อย่างมีศักดิ์ศรี พึ่งพาตนเองได้มากขึ้นและมีคุณภาพชีวิตดีขึ้น
- สังคมไทยยังเผชิญกับปัญหายาเสพติดที่รุนแรงโดยเฉพาะในกลุ่มวัยแรงงานอายุ 21-25 ปี มีการกระทำผิดมากที่สุด และกลุ่มที่มีแนวโน้มใช้สารเสพติดเพิ่มขึ้นคือ วัยรุ่นอายุ 7-17 ปี โดยนิยมเสพยาบ้า และยาไอซ์เพิ่มขึ้น ในไตรมาสสองของปี 2554 นี้การจับกุมยาเสพติดยังคงเพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 19.1 จากไตรมาสสองของปี 2553 ส่วนหนึ่งเป็นผลจากการดำเนินการปราบปรามตามมาตรการ 3-1-5 พลเรือน ตำรวจ ทหาร สามารถจับกุมผู้ค้ารายย่อยและขยายผลสู่การจับกุมผู้ค้ารายใหญ่ นายทุน ผู้ให้การสนับสนุนและผู้เกี่ยวข้อง
- สัดส่วนและจำนวนคนจนลดลงต่อเนื่อง ในปี 2553 มีสัดส่วนคนจนร้อยละ 7.8 ลดลงจากร้อยละ 8.1 ในปี 2552 ขณะที่การกระจายรายได้ดีขึ้นเล็กน้อยสะท้อนจากสัมประสิทธิ์จีนีด้านรายได้ลดลงจาก 0.485 ในปี 2552 เป็น 0.48 ในปี 2553 และสัมประสิทธิ์จีนีด้านรายจ่ายลดลงจาก 0.396 เป็น 0.394 กลุ่มรายได้สูงสุดร้อยละ 20 มีสัดส่วนรายได้เป็นถึง 11 เท่าของกลุ่มผู้มีรายได้ต่ำสุดร้อยละ 20 ซึ่งกลุ่มนี้ส่วนใหญ่เป็นคนยากจนประมาณ 5 ล้านคนและกลุ่มเกือบจนอีกเกือบ 5 ล้านคน ดังนั้น ความยากจนจึงยังเป็นปัญหาเร่งด่วน โดยเฉพาะในภาคเกษตรที่มีคนจนมากถึง 1.2 ล้านคน เนื่องจากปัญหาที่ดินทำกินและความเสี่ยงจากภัยพิบัติและราคาผลผลิตซึ่งส่งผลกระทบต่อการย้ายถิ่น กลุ่มผู้สูงอายุ เด็ก และผู้พิการก็มีสัดส่วนความยากจนสูง ในขณะที่มีปัญหาความเหลื่อมล้ำในการเป็นเจ้าของสินทรัพย์และที่ดินที่กระจุกตัวอยู่ในกลุ่มคนจำนวนน้อย การจัดสรรทรัพยากรที่กระจุกตัวในกรุงเทพและปริมณฑลมากกว่าในภูมิภาคมากส่งผลต่อคุณภาพและความครอบคลุมของบริการทางสังคม สาธารณูปโภค และสาธารณูปการ รวมทั้งการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมที่ยังขาดความเสมอภาคเท่าเทียม
- ลักษณะครัวเรือนยากจนเป็นข้อจำกัดหลายด้านในการยกระดับคุณภาพชีวิตและการเข้าถึงโอกาสและมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางเศรษฐกิจ ได้แก่ หัวหน้าครัวเรือนส่วนใหญ่ถึงร้อยละ 93 มีการศึกษาระดับประถมและเป็นผู้สูงอายุร้อยละ 49 โดยที่ส่วนใหญ่อยู่ในชนบท ครัวเรือนร้อยละ 47.2 มีสมาชิกเป็นโรคประจำตัวอย่างน้อย 1 คน และร้อยละ 13.3 มีสมาชิกเป็นผู้พิการ แหล่งรายได้หลักของครัวเรือนยากจนมาจากการรับจ้างและขายผลผลิตร้อยละ 60 รายได้จากคนไปทำงานต่างถิ่นร้อยละ 20 และจากสวัสดิการเบี้ยยังชีพเกือบร้อยละ 10 ซึ่งชี้ว่าเงินอุดหนุนเบี้ยยังชีพมีส่วนสำคัญในการบรรเทาความเดือดร้อนให้กับคนจน สำหรับบริการพื้นฐานส่วนใหญ่ได้รับบริการแล้วแต่ยังมีบางส่วนที่ไม่สามารถเข้าถึง ปัญหาการเข้าถึงการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ยังมีอยู่จะส่งผลกระทบต่อศักยภาพของเด็กและเป็นความเสี่ยงให้ติดอยู่ในกับดักความยากจน นอกจากนี้ ยังมีเงื่อนไขและกลไกที่ทำให้คนจนไม่สามารถเข้าถึงบริการหรือร่วมกิจกรรมในชุมชน เช่น แหล่งเงินทุน การแก้ไขหนี้นอกระบบ กลุ่มพันธุ์ข้าว เป็นต้น
- บทบาทของชุมชนสามารถช่วยบรรเทาความเดือดร้อนของคนจนในชุมชนได้ระดับหนึ่ง แต่ยังไม่สามารถแก้ปัญหาความยากจนได้อย่างสิ้นเชิงโดยเฉพาะชุมชนที่ยังมีข้อจำกัด เนื่องจากการรวมกลุ่มเพื่อสร้างอาชีพและรายได้ยังประสบปัญหา มีปัญหาด้านการตลาด การพึ่งพิงวัตถุดิบ ขาดเงินทุน ฯลฯ รวมทั้งคนจนยังไม่ค่อยให้ความสนใจ เนื่องจากกลุ่มส่วนใหญ่มีผลตอบแทนเป็นเงินปันผลมากกว่าค่าจ้างและเป็นจำนวนเพียงเล็กน้อย
- แนวทางในการแก้ปัญหาความยากจนที่ควบคู่ไปกับการแก้ปัญหาความเหลื่อมล้ำและสร้างความเป็นธรรม ได้แก่ การใช้ตาข่ายทางสังคมสำหรับกลุ่มยากจนรุนแรงและเรื้อรังเพื่อให้สามารถดำรงชีวิตในระดับมาตรฐานขั้นต่ำได้ การให้ความช่วยเหลือแก่คนจนในรูปการอุดหนุน การส่งเสริมศักยภาพชุมชนในการช่วยเหลือเพื่อบรรเทาความเดือนร้อนแก่คนจน รวมทั้งให้มีบทบาทเป็นศูนย์ข้อมูลในการรับความช่วยเหลือให้ถึงคนจนอย่างมีประสิทธิภาพ การส่งเสริมอาชีพและการออมเพื่อสร้างความมั่นคงด้านรายได้ การสร้างเสถียรภาพราคาสินค้าเกษตร การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานในชนบท การปรับโครงสร้างภาษีเพื่อสร้างความเป็นธรรมและสนับสนุนการกระจายรายได้ และการสนับสนุนการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมของกลุ่มคนจน รวมทั้งการให้ความช่วยเหลือและความรู้ทางกฎหมายภายใต้หลักการทำกฎหมายให้เกิดประโยชน์กับทุกคน

การมีงานทำและคุณภาพคน

ตาราง 1 ผลสำรวจภาวะการทำงานของประชากรไตรมาสสอง ปี 2554

	จำนวน (ล้านคน)						เปลี่ยนแปลง (%YOY)					
	2553				2554		2553				2554	
	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2 (3m)
กำลังแรงงานรวม	38.15	38.38	39.09	38.95	38.26	38.47	1.6	-0.5	0.5	0.6	0.28	0.42
1. ผู้มีงานทำ	37.43	37.51	38.69	38.51	37.65	38.03	2.6	-0.5	0.8	0.7	0.57	1.51
(การทำงานต่ำระดับ)	0.55	0.57	0.52	0.45	0.43	0.38	-21.6	0.3	-1.5	-28.6	-21.65	-29.24
1.1 ภาคเกษตร	13.14	13.41	15.75	15.89	13.41	14.04	1.8	-7.4	-1.2	2.9	2.10	7.28
1.2 นอกภาคเกษตร	24.30	24.10	22.94	22.62	24.23	23.99	3.0	3.8	2.3	-0.8	-0.26	-1.59
- อุตสาหกรรมการผลิต	5.57	5.48	5.19	5.16	5.46	5.52	-0.4	1.7	-2.1	-1.1	-1.97	-2.79
- ก่อสร้าง	2.55	2.78	2.08	2.01	2.66	2.60	0.7	9.9	1.9	-4.4	3.96	-6.28
- ค้าส่ง / ค้าปลีก	6.35	6.37	6.11	6.11	6.17	5.92	2.9	5.1	4.1	0.5	-2.90	-6.91
- โรงแรม ภัตตาคาร	2.87	2.65	2.56	2.54	2.58	2.61	11.0	3.2	0.0	-4.6	-10.00	-1.94
- การบริการอื่นๆ	6.95	6.83	7.01	6.79	7.37	7.34	3.5	2.3	5.2	0.8	6.00	6.33
2. จำนวนผู้ว่างงาน	0.43	0.51	0.34	0.33	0.32	0.22	-44.6	-24.8	-25.2	-13.4	-26.36	**-56.49**
อัตราการว่างงาน (%)	1.1	1.3	0.9	0.9	0.8	0.56						
3. แรงงานรอฤดูกาล	0.28	0.36	0.06	0.11	0.29	0.23	14.3	90.3	16.3	7.3	3.06	-34.70

หมายเหตุ ข้อมูลไตรมาส2/2554 เป็นข้อมูลเฉลี่ยเดือนเมษายน-มิถุนายน
ที่มา : สำนักงานสถิติแห่งชาติ

ตาราง 2 ผู้ประกันตนที่ขึ้นทะเบียนขอรับประโยชน์ทดแทนกรณีว่างงาน

	2553				2554	
	Q1/53	Q2/53	Q3/53	Q4/53	Q1/54	Q2/54
ผู้ขอรับประโยชน์ทดแทนกรณีว่างงาน(คน)	126,116	143,265	124,037	109,991	132,163	135,762

ที่มา : กรมการจัดหางาน กระทรวงแรงงาน

แผนภาพ 1 สถานการณ์ตลาดแรงงาน

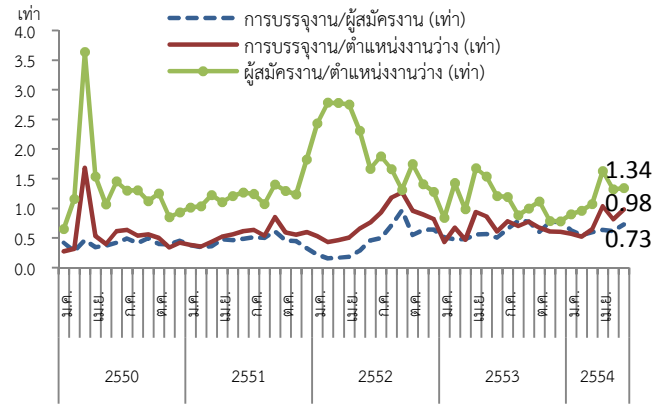

ที่มา : กรมการจัดหางาน กระทรวงแรงงาน

การจ้างงานเพิ่มขึ้น อัตราการว่างงานลดลงต่อเนื่อง และรายได้เริ่มชะลอตัวลง

ในไตรมาสสอง ปี 2554 การจ้างงานเฉลี่ยเพิ่มขึ้นจากช่วงเดียวกันของปีที่แล้วร้อยละ 1.51 การจ้างงานในภาคเกษตรเพิ่มขึ้นร้อยละ 7.28 เนื่องจากในช่วงเดียวกันปีที่แล้วได้รับผลกระทบจากภาวะฝนทิ้งช่วงจึงเลื่อนการเพาะปลูกออกไป ส่วนการจ้างงานนอกภาคเกษตรลดลงร้อยละ 1.59 โดยสาขาการค้าส่ง/ค้าปลีกลดลงร้อยละ 6.91 สาขาก่อสร้างลดลงร้อยละ 6.28 สาขาการผลิตลดลงร้อยละ 2.79 และสาขาโรงแรม ภัตตาคาร ลดลงร้อยละ 1.94 ซึ่งส่วนหนึ่งเนื่องจากได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์สึนามิในประเทศญี่ปุ่นในเดือนมีนาคมที่ผ่านมา ส่งผลให้บางอุตสาหกรรมต้องลดกำลังการผลิตลง โดยเฉพาะอย่างยิ่งอุตสาหกรรมรถยนต์และชิ้นส่วนรถยนต์ นอกจากนี้ผลกระทบอุทกภัยทางภาคใต้ ทำให้ผู้ประกอบการบางรายต้องหยุดกิจการชั่วคราว ส่งผลต่อเนื่องต่อการจ้างงานโดยเฉพาะในอุตสาหกรรมที่ใช้แรงงานเข้มข้น เช่น อุตสาหกรรมแปรรูปสัตว์น้ำ และ เฟอร์นิเจอร์ เป็นต้น

ผู้ว่างงานมีจำนวน 216,980 คน คิดเป็นอัตราการว่างงานร้อยละ 0.56 ลดลงจากร้อยละ 1.30 ในช่วงเดียวกันของปีที่แล้ว ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่เกิดเหตุการณ์ความไม่สงบทางการเมือง การว่างงานลดลงในทุกระดับการศึกษา และการว่างงานของนักศึกษาจบใหม่ลดลงจากช่วงเดียวกันของปีที่แล้วถึงร้อยละ 79.3 สะท้อนถึงโอกาสการทำงานที่เพิ่มขึ้นตามความต้องการในตลาด

ตลาดแรงงานยังคงอยู่ในสภาพตึงตัวต่อเนื่อง โดยเฉพาะในกลุ่ม ปวช.-ปวส./อนุปริญญา ซึ่งเป็นปัญหาเชิงโครงสร้างที่ชัดเจนขึ้นทั้งผลจากการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างกำลังคนในปัจจุบัน และจากโอกาสทางการศึกษาของประชาชนในอดีต รวมทั้งทัศนคติต่อการศึกษาในระดับ ปวช.-ปวส. มีเครื่องบ่งชี้ถึงข้อจำกัดในการที่จะหาแรงงานมาทดแทนการขาดแคลน ดังนี้ (1) ***การว่างงานลดลง*** ในทุกกลุ่มอายุและทุกระดับการศึกษา โดยเฉพาะกลุ่มที่ไม่เคยทำงานมาก่อน นอกจากนั้น ร้อยละ 89 ของผู้ว่างงานเป็นผู้ที่เคยทำงานมาก่อน ซึ่งคาดว่าอาจเป็นเพียงการว่างงานชั่วคราวที่อยู่ในช่วงของการเปลี่ยนงานใหม่ในภาวะเศรษฐกิจที่ยังมีการขยายตัวในปัจจุบัน

ตาราง 3 สัดส่วนผู้สมัครงานต่อตำแหน่งงานว่างสะสม

(เท่า)	2553				2554	
	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2
ประถมศึกษาและต่ำกว่า	2.18	2.13	1.16	0.78	1.40	2.89
มัธยมศึกษา	1.19	1.22	0.74	0.45	0.92	1.89
ปวช.-ปวส./อนุปริญญา	0.47	0.49	0.24	0.15	0.35	0.62
ปริญญาตรีและสูงกว่า	2.09	2.12	1.10	0.58	1.38	2.43
รวม	**1.16**	**1.16**	**0.65**	**0.39**	**0.82**	**1.59**

ที่มา : กองวิจัยตลาดแรงงาน กรมการจัดหางาน

แผนภาพ 2 สัดส่วนตำแหน่งงานว่าง/ผู้ว่างงาน

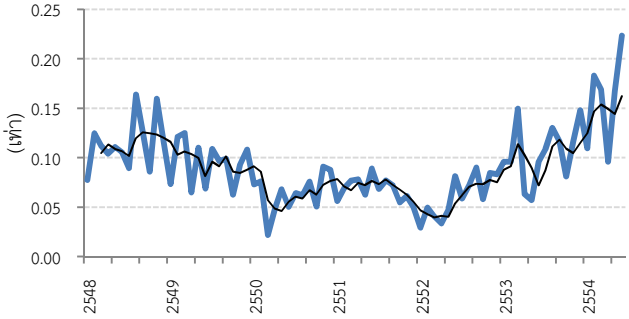

ที่มา : ข้อมูลจากสำนักงานสถิติแห่งชาติ และกระทรวงแรงงาน คำนวณโดย สศช.

แผนภาพ 3 สัดส่วนผู้ที่ทำงานต่ำกว่า 35 ชั่วโมงต่อสัปดาห์

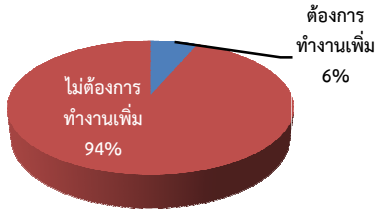

ที่มา : สำนักงานสถิติแห่งชาติ

แผนภาพ 4 สัดส่วนผู้ที่ทำงานต่ำกว่า 35 ชั่วโมงต่อสัปดาห์แต่ไม่ต้องการทำงานเพิ่ม ตามอุตสาหกรรม

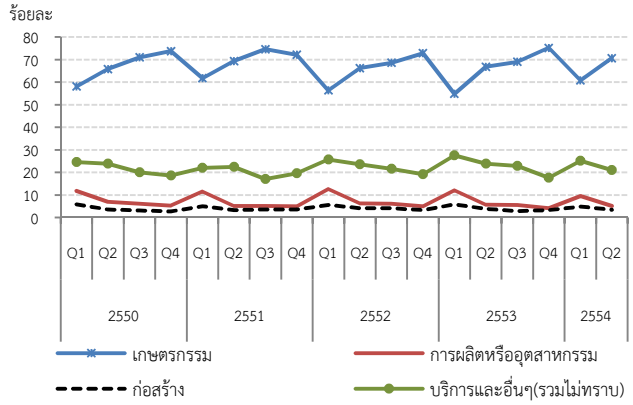

ที่มา : สำนักงานสถิติแห่งชาติ

(2) ***กลุ่มแรงงานที่ทำงานต่ำระดับ*** (underemployment)[1] ประมาณ 3.84 แสนคนในไตรมาส 2/2554 ***มีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง*** เมื่อเทียบกับ 5.2 แสนคนในปี 2553 และ 6.02 แสนคนในปี 2552 ชี้ว่าแรงงานที่ยังทำงานไม่เต็มที่กลุ่มนี้มีอยู่น้อยจึงช่วยแก้ปัญหาความตึงตัวของตลาดแรงงานได้เพียงบางส่วนเท่านั้น และหากพิจารณาตามสาขาการผลิตที่ตึงตัวพบว่า มีสัดส่วนแรงงานต่ำระดับไม่มาก ทำให้สามารถชดเชยความขาดแคลนได้จำกัด (3) ***กลุ่มแรงงานที่ทำงานน้อยกว่า 35 ชั่วโมงแต่ไม่ประสงค์ที่จะทำงานเพิ่ม*** มีประมาณ 5.64 ล้านคนในไตรมาส 2/2554 (เทียบกับ 6.4 ล้านคนในปี 2553 และ 6.2 ล้านคนในปี 2552) ***แรงงานกลุ่มนี้ไม่สามารถช่วยแก้ปัญหาแรงงานตึงตัวได้ และมีข้อจำกัดในการยกระดับขีดความสามารถ***ของแรงงานกลุ่มนี้ที่จะดึงเข้ามาช่วยแก้ปัญหาการขาดแคลนแรงงาน กล่าวคือ แรงงานประมาณ 3.7 ล้านคน หรือร้อยละ 65.5 เป็นผู้ที่มีการศึกษาระดับประถมหรือต่ำกว่า มีทักษะต่ำ และประมาณ 3.3 ล้านคน หรือร้อยละ 59.3 เป็นผู้ที่มีอายุเกินกว่า 40 ปีขึ้นไป ซึ่งเป็นข้อจำกัดในการทำงานบางประเภทและมีข้อจำกัดต่อความต้องการโยกย้ายถิ่นฐานออกจากภูมิลำเนาเดิมเพื่อไปประกอบอาชีพในพื้นที่ใหม่ นอกจากนั้น แรงงานประมาณ 3.98 ล้านคน หรือร้อยละ 70.6 เป็นแรงงานที่อยู่ในภาคเกษตร มีเพียง 2.84 แสนคนที่อยู่ในภาคการผลิต 1.92 แสนคนอยู่ในภาคก่อสร้าง และ 1.18 ล้านคนในภาคบริการและอื่นๆ ที่ยังอาจจะสามารถเพิ่มทักษะและสร้างแรงจูงใจให้ทำงานเพิ่ม และ (4) ***แรงงานรอฤดูกาล*** ประมาณ 2-3 แสนคน และไม่ได้ถูกนับเป็นผู้ว่างงาน แม้ว่าในความเป็นจริงจะไม่ได้ทำงานเป็นระยะๆ เนื่องจากรอฤดูกาล อย่างไรก็ตาม คาดว่าแรงงานกลุ่มนี้จะไม่สามารถดึงไปชดเชยการขาดแคลนแรงงานได้เท่าใดนัก เพราะเป็นการว่างงานเป็นระยะเวลา

ผลตอบแทนแรงงาน ค่าจ้างแรงงานและเงินเดือนภาคเอกชนที่ยังไม่รวมผลประโยชน์ตอบแทนอื่นในช่วงเดือนเมษายน–มิถุนายน 2554 เพิ่มขึ้นร้อยละ 4.5 แต่อัตราเงินเฟ้อที่สูงขึ้นเป็นร้อยละ 4.1 ส่งผลให้ค่าจ้างที่แท้จริงเพิ่มขึ้นเพียงร้อยละ 0.4 ชะลอตัวลงมากเมื่อเทียบกับร้อยละ 6.0 ในช่วงเดียวกันปีที่แล้ว และร้อยละ 3.8 ในไตรมาสที่แล้ว

สำหรับแนวโน้มในระยะต่อไปนั้น มีเงื่อนไขหลายด้านที่ชี้ถึงแรงกดดันให้ต้องพิจารณาปรับเพิ่มค่าจ้าง ประกอบด้วย **(1) ตลาดแรงงานที่ตึงตัวต่อเนื่อง**

[1] เป็นกลุ่มแรงงานที่ทำงานต่ำกว่า 35 ชั่วโมงต่อสัปดาห์และต้องการทำงานเพิ่ม

แผนภาพ 5 แสดงดัชนีค่าจ้างเฉลี่ย และดัชนีราคาผู้บริโภค

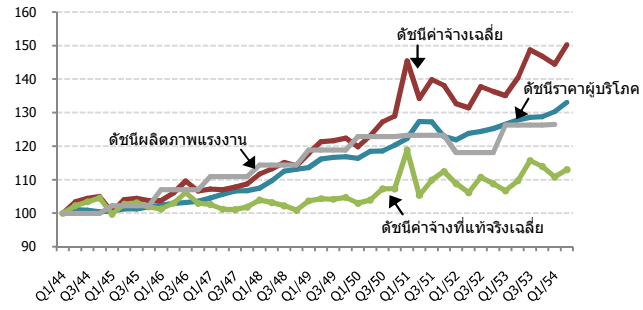

หมายเหตุ : ข้อมูลค่าจ้าง Q2/2554 เป็นข้อมูลเฉลี่ยเดือนเมษายน – มิถุนายน
ที่มา : กระทรวงพาณิชย์, สศช., สำนักงานสถิติแห่งชาติ

แผนภาพ 6 แสดงการเปลี่ยนแปลงค่าจ้าง และเงินเฟ้อ

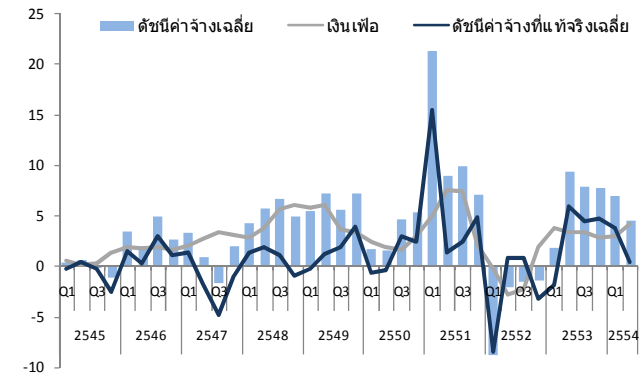

หมายเหตุ : ข้อมูลค่าจ้าง Q2/2554 เป็นข้อมูลเฉลี่ยเดือนเมษายน – มิถุนายน
ที่มา : กระทรวงพาณิชย์, สำนักงานสถิติแห่งชาติ

หน่วย : ร้อยละ	เฉลี่ยปี 2545-2554
ดัชนีค่าจ้างเฉลี่ย	3.9
ดัชนีค่าจ้างที่แท้จริงเฉลี่ย	1.0
ค่าจ้างขั้นต่ำ	2.3
ผลิตภาพแรงงาน	2.8
เงินเฟ้อ	2.8
อัตราการว่างงาน	1.6

หมายเหตุ : ข้อมูลปี 2554 เป็นข้อมูลประมาณการ

โดยเฉพาะแรงงานทักษะ สำหรับกลุ่มแรงงานระดับล่างที่อยู่ภายใต้กฎหมายคุ้มครองแรงงานสำหรับค่าแรงขั้นต่ำก็ประสบปัญหาการขาดแคลนเช่นกันโดยเฉพาะในกลุ่มที่ต้องทำงานหนัก งานไม่ปลอดภัย และไม่สะอาด[2] ที่มักต้องอาศัยแรงงานข้ามชาติทักษะต่ำ **(2) ค่าจ้างเฉลี่ยที่แท้จริงเพิ่มขึ้นช้ากว่าผลิตภาพแรงงานที่คำนวณจากผลผลิตต่อแรงงาน 1 คน** โดยในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา ค่าจ้างเฉลี่ยแท้จริงเพิ่มขึ้นเพียงร้อยละ 1.0 ต่อปี แต่ผลิตภาพแรงงานสำหรับแรงงานโดยรวมเฉลี่ยเพิ่มขึ้นร้อยละ 2.8 ต่อปี **(3) ค่าครองชีพที่สูงขึ้นและระดับมาตรฐานการดำรงชีวิตที่เป็นความจำเป็นพื้นฐานสูงขึ้น** โดยในช่วง 10 ปีที่ผ่านมาเงินเฟ้อเฉลี่ยเท่ากับร้อยละ 2.8 ต่อปี ในขณะที่ค่าจ้างขั้นต่ำเพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 2.3 ต่อปี ซึ่งเพียงพอแค่ครอบคลุมค่าครองชีพที่สูงขึ้นแต่ไม่สามารถยกระดับมาตรฐานการดำรงชีวิตให้ดีขึ้นได้

ทั้งนี้ การเพิ่มรายได้แรงงานตามเกณฑ์ที่ปรากฏในนโยบายรัฐบาล[3] อาจจะพิจารณาดำเนินการใน 3 รูปแบบ คือ (1) การเพิ่มรายได้จากการทำงานล่วงเวลาเพิ่มขึ้น ซึ่งจะทำให้แรงงานได้รับรายได้ที่เป็นตัวเงินเพิ่มขึ้น แต่ต้องระมัดระวังผลเสียต่อคุณภาพชีวิตของแรงงาน และมีข้อจำกัดในการขยายชั่วโมงการทำงานซึ่งขึ้นกับสภาพเศรษฐกิจในแต่ละช่วง และกฎระเบียบชั่วโมงการทำงานล่วงเวลา[4] (2) การเพิ่มรายได้จากการเพิ่มผลตอบแทนแรงงานอื่น[5] เป็นการเพิ่มรายได้ให้กับแรงงานโดยนายจ้างมิได้จ่ายเม็ดเงินให้กับแรงงานโดยตรง แต่จะเป็นผลตอบแทนรูปแบบอื่นที่นายจ้างให้เพื่อช่วยลดภาระค่าใช้จ่ายของแรงงาน เช่น ค่าที่พัก ค่าเดินทาง และ/หรืออาหารกลางวัน เสื้อผ้า เป็นต้น เสมือนการทำให้แรงงานมีรายได้ที่แท้จริงเพิ่มขึ้นพร้อมๆ ไปกับการทำให้แรงงานมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น อย่างไรก็ตาม การเพิ่มรายได้ในส่วนนี้ไม่ได้มีกฎหมายใดมารองรับ แต่เป็นความสมัครใจของผู้ประกอบการที่จะจัดหาให้กับพนักงานของตน ซึ่งในปัจจุบันแรงงานได้รับสวัสดิการเฉลี่ย 29 บาท/วัน หรือ 756 บาท/เดือน[6] และ (3) การปรับเพิ่มอัตราค่าจ้างขั้นต่ำ

[2] งานประเภทที่เรียกว่า 3D (Dirty, Difficult, Dangerous)
[3] แรงงานมีรายได้อย่างน้อย 300 บาทต่อวัน
[4] จากประกาศกฎกระทรวง การทำงานล่วงเวลาไม่เกิน 36 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ ซึ่งหมายความว่าการทำงานล่วงเวลาไม่เกิน 4 ชั่วโมงต่อวันในวันปกติ และ 12 ชั่วโมงต่อวันในวันหยุด ทั้งนี้ หากลูกจ้างที่ได้รับค่าจ้างขั้นต่ำเท่ากับ 165 บาท/วันหรือต่ำกว่า จะต้องทำงานวันละ 12 ชั่วโมงโดยไม่มีวันหยุดจึงจะมีรายได้เฉลี่ยวันละ 300 บาท ซึ่งปัจจุบันมีอยู่จำนวน 18 จังหวัด
[5] ผลตอบแทนในรูปแบบอื่น ได้แก่ รถรับ-ส่ง อาหารกลางวัน ชุดฟอร์ม ทุนการศึกษาบุตร เงินกู้ให้กับพนักงาน เป็นต้น
[6] ผลตอบแทนอื่น ได้แก่ ค่าล่วงเวลา โบนัสเฉลี่ยต่อเดือน ค่าอาหาร ค่าเสื้อผ้า ค่ารถรับ-ส่ง ในที่นี้คำนวณจากข้อมูลการสำรวจการมีงานทำของประชากร สำนักงานสถิติแห่งชาติ โดยข้อมูลรายได้ที่มิใช่ตัวเงินภาคเอกชนบวกเงินโบนัส หารด้วยจำนวนวันทำงานเฉลี่ย 26 วัน/เดือน

ภายใต้ พรบ. คุ้มครองแรงงาน ซึ่งปัจจุบันค่าจ้างแรงงานขั้นต่ำเฉลี่ยเท่ากับ 176 บาท/วัน ซึ่งผลการสำรวจของกระทรวงแรงงานเมื่อเดือนเมษายน 2554 แสดงว่ายังต่ำกว่าค่าใช้จ่ายอัตภาพ[7] และค่าใช้จ่ายคุณภาพที่จำเป็น[8] ในเกือบทุกจังหวัด และเมื่อรวมกับผลตอบแทนแรงงานอื่นประมาณวันละ 29 บาท จะทำให้แรงงานมีรายได้เฉลี่ย 205 บาท/วัน

ดังนั้น เพื่อให้การปรับเพิ่มรายได้แรงงานในเกณฑ์ใหม่บรรลุผล รัฐบาลควรพิจารณาดำเนินการและจัดเตรียมมาตรการเพื่อบรรเทาผลกระทบในระยะสั้น รวมทั้งการปรับเปลี่ยนในเชิงโครงสร้างในระยะต่อไปเป็นลำดับดังนี้ (1) **การสนับสนุนผู้ประกอบการที่มีความพร้อมให้ปรับเพิ่มรายได้ให้กับแรงงานได้ทันที** โดยมีมาตรการจูงใจต่างๆ ตามความจำเป็น อาทิ รัฐบาลร่วมกับภาคธุรกิจจัดฝึกอบรมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพให้กับพนักงานของธุรกิจ และการประกาศเกียรติคุณแก่ผู้ประกอบการที่ให้ความสำคัญในการช่วยยกระดับคุณภาพชีวิตแรงงาน เป็นต้น (2) **การพิจารณาปรับเพิ่มอัตราค่าจ้างขั้นต่ำเป็นระยะตามความพร้อมและความจำเป็นของแต่ละจังหวัดภายใต้ระยะเวลาที่กำหนด** โดยพิจารณาเกณฑ์รายจ่ายตามอัตภาพและตามคุณภาพประกอบด้วย เพื่อเป็นหลักประกันให้กับแรงงานเพื่อพัฒนาฝีมือที่เริ่มเข้าทำงานให้มีรายได้เพียงพอต่อรายจ่ายพื้นฐานที่จำเป็น และจัดเตรียมมาตรการเพื่อสนับสนุนและบรรเทาผลกระทบให้กับผู้ประกอบการที่ได้รับผลกระทบรุนแรงในระยะสั้นหรือในช่วงของการปรับตัวโดยเฉพาะอุตสาหกรรมที่ใช้แรงงานเข้มข้นและวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม เช่น การจัดหาสินเชื่อดอกเบี้ยต่ำ การสนับสนุนกองทุนเพื่อการปรับเปลี่ยนเทคโนโลยี รวมถึงการสนับสนุนการยกระดับขีดความสามารถในการบริหารจัดการและการหาตลาดให้กับธุรกิจรายย่อย เป็นต้น และ (3) **การเฝ้าระวังผลกระทบต่อเงินเฟ้อในระยะสั้น** โดยระมัดระวังการฉวยโอกาสขึ้นราคาสินค้าเกินความจริง และการขอความร่วมมือในการปรับราคาสินค้าตามจังหวะและต้นทุนที่เพิ่มขึ้นอย่างเหมาะสม

ในระยะต่อไปยังมีประเด็นเกี่ยวเนื่องที่จะต้องพิจารณาเพื่อให้เกิดการแก้ไขปัญหาอย่างครบวงจร คือ (1) ความจำเป็นในการปรับโครงสร้างการผลิตของประเทศไปสู่การผลิตโดยใช้ฐานความรู้และการใช้ทักษะที่สูงขึ้น (2) การยกระดับมาตรฐานการผลิต มาตรฐานความปลอดภัยในการทำงานและการดำเนินการของกิจการประเภท 3Ds (Dirty, Dangerous, Difficult) เพื่อจูงใจแรงงานไทยที่ยังทำงานไม่เต็มที่เข้าสู่ตลาดส่วนนี้ (3) ภาครัฐเร่งเตรียมกำลังคนและระบบโครงสร้างพื้นฐาน/โลจิสติกส์ ที่ตอบสนองต่อทิศทางการปรับตัวของเศรษฐกิจ โดยการสร้างความร่วมมือระหว่างรัฐและเอกชนและสถาบันการศึกษากับภาคเอกชนให้เกิดเป็นรูปธรรม (4) ภาคเอกชนต้องเร่งปรับเพิ่มประสิทธิภาพทั้งจากการลงทุนในเทคโนโลยี การสนับสนุนการเพิ่มทักษะแรงงาน/การมีส่วนสนับสนุนภาครัฐในการเตรียมกำลังคน และการบริหารจัดการที่ดี และ (5) เมื่อมีการเข้าถึงระบบข้อมูลข่าวสารด้านแรงงานในอนาคตอย่างทั่วถึง ตลาดแรงงานทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น ตลาดสินค้าและบริการมีการแข่งขันมากขึ้น (ส่วนหนึ่งเป็นผลจากการปรับปรุงกฎหมายและการบังคับใช้กฎหมาย) ประเทศไทยจำเป็นต้องทบทวนถึงความจำเป็น เกณฑ์ และความครอบคลุมของการบังคับใช้อัตราค่าจ้างขั้นต่ำตามกฎหมาย ด้วยข้อจำกัดของกำลังแรงงานและการแข่งขันในตลาดแรงงานบนฐานของระบบข้อมูลแรงงานที่ดีขึ้น จะทำให้อำนาจการต่อรองของแรงงานระดับล่างมีมากขึ้น

สำหรับประเด็นอื่นๆ ที่เฝ้าติดตามอย่างต่อเนื่อง ได้แก่ ภาวะผันผวนของภูมิอากาศ ซึ่งทำให้เกิดอุทกภัยในบางพื้นที่ และบางพื้นที่เกิดอุทกภัยซ้ำซาก อาทิ จังหวัดน่าน สุโขทัย พระนครศรีอยุธยา พิจิตร เป็นต้น ซึ่งจะมีผลกระทบต่อการจ้างงานและรายได้ของแรงงาน โดยเฉพาะแรงงานในภาคเกษตรกรรมที่ผลผลิตเสียหายซ้ำซ้อน นอกจากนั้น ราคาสินค้าอาหารที่มีแนวโน้มเพิ่มสูงต่อเนื่องและทำให้เงินเฟ้อสูงขึ้น จะส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตผู้ใช้แรงงาน

[7] ค่าใช้จ่ายตามอัตภาพ (Living wage) ประกอบด้วย อาหาร เครื่องดื่ม ค่าเช่าที่อยู่อาศัย ค่าสาธารณูปโภค ค่ารักษาพยาบาลและยา (ที่นอกเหนือจากประกันสังคม) ค่าใช้จ่ายส่วนตัว และค่ายานพาหนะ

[8] ค่าใช้จ่ายตามคุณภาพ เท่ากับค่าใช้จ่ายตามอัตภาพ รวมกับค่าผ่อนชำระที่อยู่อาศัย ค่าทำบุญ ทอดกฐิน ทอดผ้าป่า และค่าใช้จ่ายเพื่อการบันเทิงและการพักผ่อน

ตาราง 4 สัดส่วนของเด็กที่ไม่เข้าเรียนเทียบกับจำนวนเด็กวัยเรียนในแต่ละกลุ่มจำแนกตามรายอายุและฐานะ

ปี	2551		2552		2553	
กลุ่มอายุ	จน	ไม่จน	จน	ไม่จน	จน	ไม่จน
6-11 ปี	1.50	0.53	1.31	0.56	3.22	0.75
12-14 ปี	7.96	2.42	8.67	2.40	7.00	2.66
15-17 ปี	34.31	20.53	38.65	18.56	41.09	17.85
18-21 ปี	84.82	55.36	80.47	55.11	84.35	57.32

ที่มา : ข้อมูลจากการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน 2551-2553 สำนักงานสถิติแห่งชาติ ประมวลผลโดย สำนักพัฒนาฐานข้อมูลและตัวชี้วัดภาวะสังคม สศช.

ตาราง 5 สัดส่วนของเด็กที่กำลังเรียนในแต่ละระดับการศึกษาจำแนกตามปี 2551-2553

ระดับการศึกษา	ระดับรายได้ต่ำสุด (Decile 1)	ระดับรายได้สูงสุด (Decile 10)
2551		
ก่อนประถมศึกษา	85.56	96.09
ประถมศึกษา	102.13	105.16
มัธยมศึกษาตอนต้น	78.67	90.13
มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.	41.08	110.52
ปวส./ปริญญาตรี	1.01	88.31
2552		
ก่อนประถมศึกษา	93.60	104.74
ประถมศึกษา	98.21	108.80
มัธยมศึกษาตอนต้น	78.57	93.32
มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.	51.21	99.05
ปวส./ปริญญาตรี	0.77	85.88
2553		
ก่อนประถมศึกษา	82.57	105.41
ประถมศึกษา	98.67	102.52
มัธยมศึกษาตอนต้น	70.16	100.12
มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.	53.30	98.05
ปวส./ปริญญาตรี	1.32	90.40

หมายเหตุ : เป็นอัตราเข้าเรียนอย่างหยาบ (Gross Enrollment Rate) = จำนวนนักเรียนในระดับการศึกษาทั้งหมด คูณ 100 หาร จำนวนประชากรในวัยเรียนนั้น

ที่มา : การสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน 2551-2553 สำนักงานสถิติแห่งชาติ ประมวลผลโดยสำนักพัฒนาฐานข้อมูลและตัวชี้วัดภาวะสังคม สศช.

ความยากจนกับโอกาสในการเข้าถึงการศึกษาและการพัฒนาทักษะและอาชีพในอนาคต

ในช่วง 2 ทศวรรษที่ผ่านมาที่รัฐได้ดำเนินการขยายการศึกษาภาคบังคับจาก 6 ปี เป็น 9 ปี นับตั้งแต่ปี 2531 เพื่อยกระดับการเรียนรู้ของเด็กและเยาวชนทั่วไป ในขณะที่พระราชบัญญัติการศึกษา ปี 2542 กำหนดให้รัฐต้องจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี โดยไม่เก็บค่าเล่าเรียนตั้งแต่ปีงบประมาณ 2546 เป็นต้นไป อย่างไรก็ตาม โอกาสในการเข้าถึงการศึกษาของกลุ่มคนจนยังมีน้อยกว่ากลุ่มมีรายได้ดีอยู่มาก รวมทั้งคุณภาพการศึกษาที่ด้อยกว่า จึงเป็นเงื่อนไขที่ทำให้เกิดช่องว่างในการพัฒนาทักษะและสร้างอาชีพในอนาคต ทั้งนี้ จากข้อมูลจากการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือนปี 2551-2553 โดยสำนักงานสถิติแห่งชาติ ชี้ว่าเด็กไทยยังไม่ได้รับการศึกษาภาคบังคับครบทุกคน โดยเฉพาะเด็กยากจนนั้นมีโอกาสทางการศึกษาน้อยกว่ามากโดยเฉพาะโอกาสทางการศึกษาในระดับสูงขึ้นไป สัดส่วนเด็กยากจนเข้าถึงการศึกษาระดับอุดมศึกษาน้อยกว่ากลุ่มประชากรที่มีสถานะความเป็นอยู่ที่ดีกว่ามาก กลุ่มเด็กที่มีฐานะความเป็นอยู่ด้อยที่สุดได้รับการศึกษาระดับอุดมศึกษาเพียงร้อยละ 1.32 ขณะที่เด็กนักเรียนที่มาจากครอบครัวที่มีฐานะความเป็นอยู่ดีที่สุดเข้าถึงการศึกษาในระดับอุดมศึกษาถึงร้อยละ 90.40 ของประชากรในวัยเรียนในกลุ่มรายได้นี้

นอกจากนี้ คุณภาพการศึกษาก็ยังคงมีความแตกต่างอย่างชัดเจนในระหว่างกลุ่มประชากรที่มีสถานะความเป็นอยู่ที่ต่างกันในทุกมิติการศึกษา ซึ่งสะท้อนจาก (1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนยังมีความแตกต่างระหว่างภูมิภาค ภาคตะวันออกเฉียงเหนือซึ่งมีครัวเรือนยากจนมากสุด มีคะแนนเฉลี่ยผลการทดสอบ (ONET) ในชั้นมัธยมต่ำสุด (2) ผลการประเมินสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่ได้มาตรฐานตามเกณฑ์ยังมีสัดส่วนต่ำ แม้ว่าจะเพิ่มขึ้นกว่าสองเท่าเป็น 79.18 ในการประเมินรอบสอง (ในช่วงปี 2549-2553) และ (3) การขาดแคลนบุคลากรทางการศึกษา สัดส่วนครูมีจริงต่อนักเรียนในปี 2550 เท่ากับ 1:21 เฉพาะในจังหวัดกรุงเทพฯ และปริมณฑล และใน 3 จังหวัดเขตเศรษฐกิจและท่องเที่ยว ได้แก่ ระยอง ชลบุรี และภูเก็ต

ดังนั้น รัฐบาลจึงควรพิจารณามาตรการสนับสนุนเพิ่มเติมที่จะช่วยเพิ่มโอกาสการเข้าถึงการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการพัฒนาศักยภาพขั้นพื้นฐานในการดำรงชีวิตและการต่อยอดในการพัฒนาทักษะอาชีพ พร้อมทั้งสนับสนุน

ตาราง 6 ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยเพื่อการศึกษาของครัวเรือนต่อหัวต่อปี ปี 2553

(บาท)

รายการ-ภาค	เฉลี่ย	เด็กยากจน
ค่าเล่าเรียนมัธยมศึกษาและต่ำกว่า	2,176	138
ค่าเล่าเรียนอาชีวศึกษา	9,556	3,024
ค่าเล่าเรียนอุดมศึกษา	26,837	8,433
ค่าเรียนพิเศษ	88	2
ค่าหนังสือและอุปกรณ์การเรียน	889	486
ค่าเครื่องแบบ	845	767
ค่าเดินทางไปเรียน	1,612	344
อื่นๆ (ค่าทำรายงาน ค่าถ่ายเอกสารฯ)	27	5

ที่มา : การสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน สำนักงานสถิติแห่งชาติ ประมวลผลโดยสำนักพัฒนาฐานข้อมูลและตัวชี้วัดภาวะสังคม สศช.

ตาราง 7 แสดง 10 อันดับจังหวัดที่มีสุขภาพทารกขาดสารไอโอดีนปี 2552

10 อันดับจังหวัดที่มีสุขภาพทารกขาดสารไอโอดีน			
จังหวัด	ร้อยละ	จังหวัด	ร้อยละ
1. อุดรธานี	27.49	6. อุบลราชธานี	22.82
2. กรุงเทพ	26.59	7. มุกดาหาร	22.70
3. เลย	25.70	8. กาฬสินธุ์	22.55
4. หนองบัวลำภู	24.88	9. นครปฐม	22.25
5. ร้อยเอ็ด	23.02	10. สมุทรปราการ	21.75

ที่มา : สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์สาธารณสุข กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข

ให้เด็กยากจนต่อยอดการได้รับการศึกษาระดับทักษะอาชีพสูงขึ้น หรือการศึกษาในเชิงวิชาการสูงขึ้นในระดับอาชีวศึกษาและอุดมศึกษาในการสร้างฐานอาชีพและรายได้[9] และหลุดพ้นจากวงจรความยากจนได้ ทั้งนี้ อาจเพิ่มเติมมาตรการอุดหนุนทางด้านอุปสงค์ต่อการศึกษาในลักษณะเงินโอนในรูปแบบต่างๆ สำหรับเด็กในครอบครัวยากจนและมีความเปราะบางด้านสังคมที่ทำให้ต้องละทิ้งการเรียน (Conditional Cash Transfer: CCT) การประมวลผลข้อมูลการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือนในปี 2553 พบว่า ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยเพื่อการศึกษาสำหรับเด็กยากจนในวัยเรียนการศึกษาภาคบังคับอยู่ในระดับ 1,742 บาทต่อคนต่อปี หรือคิดเป็น 1 ใน 3 ของเด็กทั่วไป แม้ว่าจะมีโครงการเรียนฟรี 15 ปี[10] ขณะที่การศึกษาระดับอุดมศึกษาของเด็กยากจนมีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยสูงประมาณ 10,175 บาทต่อคนต่อปี คิดเป็น 1 ใน 3 ของเด็กทั่วไปเช่นกัน

ขณะที่การให้การศึกษาแก่เด็กยากจนในเชิงคุณภาพก็เป็นสิ่งสำคัญด้วยการยกระดับคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐานที่เท่าเทียมกัน และผลิตกำลังคนที่จบ ปวช. ปวส. ให้ตรงกับความต้องการของตลาดแรงงาน และสำหรับผู้ที่อยู่ในตลาดแรงงานอยู่แล้วควรมีการจัดฝึกอบรมเพื่อพัฒนาทักษะฝีมือแรงงานอย่างต่อเนื่อง ก็จะช่วยลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาซึ่งมีผลต่อค่าจ้างและผลตอบแทนที่จะได้รับในระยะยาว

เด็กยากจน : ปัญหาโภชนาการและศักยภาพการเจริญเติบโต

โดยทั่วไปฐานะทางเศรษฐกิจของครัวเรือนจะส่งผลกระทบต่อปัญหาสุขภาพของสมาชิกในครัวเรือน โดยเฉพาะสุขภาพเด็กในครัวเรือนยากจน มีผลต่อการเจริญเติบโตและสุขภาวะโภชนาการของเด็ก เช่น เด็กที่อยู่กับครัวเรือนยากจนยังเผชิญกับปัญหาการมีน้ำหนักน้อยกว่า 2,500 กรัม การขาดสารอาหารในเด็ก และการขาดสารไอโอดีน โดยครัวเรือนยากจนมีปัญหาทารกแรกเกิดมีน้ำหนักน้อยกว่า 2,500 กรัม อยู่ที่ร้อยละ 18.8 ซึ่งสูงกว่าอัตราเฉลี่ยของประเทศที่ร้อยละ 8.7 (MICS, 2549) โดยกระจุกตัวทางภาคเหนือและภาคอีสาน ในกลุ่มชาวเขา

[9] จากผลการศึกษาความเหลื่อมล้ำการเข้าถึงการศึกษาในระดับต่างๆ กับแนวโน้มของค่าจ้างของกลุ่มการศึกษาต่างๆ พบว่า รายได้เฉลี่ยต่อหัวของครัวเรือนของผู้จบ ม.6 เดือนละ 3,600 บาท ผู้จบในระดับมหาวิทยาลัย 7,000 บาท จึงมีความแตกต่างเกือบสองเท่า อีกทั้งรายได้ระหว่างกลุ่มอุดมศึกษากับกลุ่มมัธยมห่างกันเรื่อยๆ ค่าจ้างของผู้จบอุดมศึกษาเพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 150 (ดร.ดิลกะ ลัทธพิพัฒน์, สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย)

[10] จากรายงานโครงการติดตามความก้าวหน้าการพัฒนาด้านสังคม ชุมชน ของ สศช. ระบุว่า โครงการเรียนฟรี 15 ปีนั้นผู้ปกครองยังต้องจ่ายเพิ่มเติมในค่าใช้จ่ายส่วนอื่นๆ ที่โรงเรียนจัดเก็บ เช่น ค่าบำรุงคอมพิวเตอร์ ค่าครูพี่เลี้ยง ค่าครูสอนภาษา เป็นต้น

ตาราง 8 ระดับ IQ ของเด็กนักเรียนไทยช่วงอายุ 6–15 ปีทั้งประเทศ จำแนกตามภาค ปี 2554

ภาค	ค่าเฉลี่ย
กรุงเทพมหานคร	104.50
กลาง	101.29
เหนือ	100.11
ใต้	96.85
ตะวันออกเฉียงเหนือ	95.99
ทั้งประเทศ	98.59

ที่มา : กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข

แผนภาพ 7 ความชุกของภาวะเตี้ย น้ำหนักน้อย และผอม ของเด็กกลุ่มอายุ 1-5 ปี จำแนกตามภาค

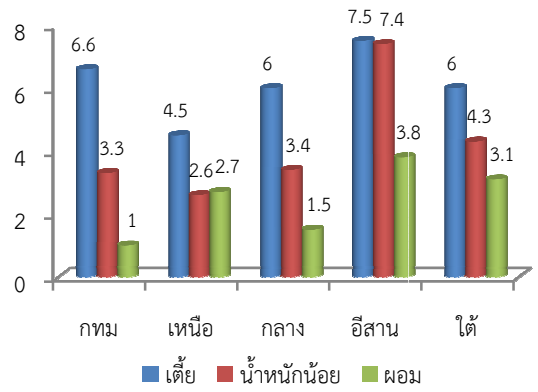

ที่มา : รายงานการสำรวจสุขภาพประชาชนไทยโดยการตรวจร่างกายครั้งที่ 4 พ.ศ. 2551-2552

บุคคลออทิสติกและบุคคลที่มีความบกพร่องทางพัฒนาการ หมายถึงบุคคลที่มีความผิดปกติของระบบการทำงานของสมองบางส่วน ระบบประสาทส่วนกลาง ระบบประสาทสัมผัสที่แตกต่างไปจากทั่วไป ทำให้การประมวลผลข้อมูลในระบบสมองแตกต่างและมีความล่าช้าทางพัฒนาการบางด้าน ความผิดปกติดังกล่าวส่งผลให้มีความบกพร่องและข้อจำกัดใน 3 ด้าน หลัก คือ ด้านกิจกรรมความสนใจ ด้านภาษาและการสื่อสาร และด้านสังคมและการมีปฏิสัมพันธ์ ส่งผลให้บุคคลกลุ่มดังกล่าวมีปัญหาพฤติกรรมอารมณ์ สังคมและการเรียนรู้อย่างรอบด้านและแผ่กระจาย (Pervasive Development)

มูลนิธิออทิสติกไทย

และกลุ่มชนเร่ร่อน รวมทั้งมีปัญหาการขาดสารไอโอดีนของเด็กแรกเกิดมากถึงร้อยละ 15.99 สูงกว่าเกณฑ์มาตรฐานขององค์การอนามัยโลก (WHO) ที่จะต้องไม่เกินร้อยละ 3 มากถึง 5 เท่า โดยเฉพาะในภาคตะวันออกเฉียงเหนือซึ่งเป็นภาคที่มีสัดส่วนคนจนสูงที่สุด เช่น กาฬสินธุ์ หนองบัวลำภู ร้อยเอ็ด อุดรธานี อุบลราชธานี และมุกดาหาร ฯลฯ ส่งผลให้เด็กในภาคนี้มีไอคิวเฉลี่ยต่ำสุด

นอกจากนี้ ยังมีปัญหาการขาดสารอาหารของเด็กอายุไม่เกิน 5 ปี มีประมาณ ร้อยละ 27.6 และเด็กยากจนอายุ 6-12 ปี มีปัญหาการขาดสารอาหารประมาณร้อยละ 29 (ข้อมูลการสำรวจ, 2554) แม้ว่ารัฐบาลมีโครงการอาหารกลางวันและอาหารเสริมสำหรับนักเรียน ซึ่งเด็กยากจนประมาณร้อยละ 84 ได้รับ (ข้อมูลสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน พ.ศ. 2551-2553) สอดคล้องกับสถานการณ์การเจริญเติบโตของเด็กสมส่วนตามวัย ซึ่งพบว่ากลุ่มเด็กอายุ 1-5 ปี ภาคตะวันออกเฉียงเหนือซึ่งเป็นภาคที่มีสัดส่วนคนจนสูงที่สุดและยังเป็นภาคที่มีความชุกของเด็กโภชนาการพร่องสูงสุดคือ ผอม เตี้ย และน้ำหนักน้อย

ปัญหาภาวะโภชนาการของเด็กยากจนและเด็กด้อยโอกาสก่อให้เกิดผลกระทบต่อสุขภาวะ พัฒนาการ และไอคิวของเด็ก ส่งผลต่อการพัฒนาศักยภาพของเด็กกลุ่มนี้ รัฐบาลจึงควรให้ความสำคัญโดยการอุดหนุนทั้งในรูปของเงินและสิ่งของควบคู่กับการให้ความรู้แก่มารดาและหัวหน้าครัวเรือนเพื่อเพิ่มโอกาสในการพัฒนาศักยภาพและคุณภาพชีวิตของเด็กกลุ่มนี้เพื่อให้พ้นจากกับดักของความยากจนในอนาคต

เด็กออทิสติกและเด็กพิการ: การเฝ้าระวังและฟื้นฟูสมรรถภาพ

ปัจจุบันประชากรกลุ่มออทิสติกมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น จากข้อมูลระบาดวิทยาในช่วง 30 ปี พบว่าความชุกของโรคพบเฉลี่ย 1 คนต่อประชากร 1,000 คน ในระยะหลังพบสูงสุดเพิ่มขึ้นเป็น 4 คนต่อประชากร 1,000 คน หรือมีบุคคลออทิสติก 2-3 แสนคน เป็นในเพศชายมากกว่าหญิง ไม่มีความแตกต่างระหว่างเมืองและชนบท ฐานะและการศึกษา ขณะที่มีผู้พิการทางจิตใจและพฤติกรรมหรือออทิสติกที่จดทะเบียนกับสำนักงานส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติมีจำนวน 73,218 คน (ข้อมูลตั้งแต่ 1 พ.ย. 2537 ถึง 30 มิ.ย. 2553) ในด้านชีวิตความเป็นอยู่ พบว่า 2 ใน 3 ยังมีภาวะต้องพึ่งพิงผู้อื่นตลอดชีวิต มีเพียงร้อยละ 1-2 ที่พึ่งพาตนเองสามารถเลี้ยง

ตาราง 9 จำนวนผู้พิการที่มีบัตรประจำตัวคนพิการจำแนกตามประเภทความพิการ ตั้งแต่ 1 พฤศจิกายน 2537-30 มิถุนายน 2554

ประเภทความพิการ	จำนวน (คน)
ทางการเห็น	120,857
ทางการได้ยินหรือสื่อความหมาย	163,950
ทางการเคลื่อนไหว	497,883
ทางจิตใจและพฤติกรรมหรือออทิสติก	73,218
ทางสติปัญญา	101,205
ทางการเรียนรู้	1,829
พิการซ้อน	80,862
ไม่ระบุ	61,070
รวม	1,100,874

ที่มา : สำนักงานส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ

ตาราง 10 จำนวนผู้พิการจำแนกตามกลุ่มอายุ ปี 2550

กลุ่มอายุ	จำนวน(คน)	ร้อยละ
0-14 ปี	56,230	0.74
15-59 ปี	750,780	5.3
60-69 ปี	360,498	8.8
70 ปีขึ้นไป	704,853	24.6

ที่มา : สำนักงานสถิติแห่งชาติ

ตาราง 11 จำนวนนักเรียนพิการและกลุ่มเด็กพิเศษจำแนกตามประเภทและระดับการศึกษา ปีการศึกษา 2552

ประเภท	รวม	ระดับการศึกษา			
		ก่อนประถม	ประถม	มัธยมต้น	มัธยมปลาย
รวม	49,563	3,299	33,074	10,881	2,309
การเห็น	3,073	158	834	1,314	767
ได้ยิน	950	114	360	368	108
สติปัญญา	4,857	434	3,470	909	44
ร่างกาย	5,620	798	1,894	1,979	949
การเรียนรู้	29,007	526	22,735	5,510	236
พูด/ภาษา	1,499	421	796	226	56
ออทิสติก	1,185	188	699	243	55
พฤติกรรม/อารมณ์	1,352	382	778	125	67
พิการซ้อน	2,020	278	1,508	207	27

ที่มา : สถิติการศึกษาของประเทศไทย ปีการศึกษา 2552

ตัวเองและดำเนินชีวิตได้เหมือนปกติ บุคคลออทิสติกส่วนใหญ่ไม่ได้เข้ารับการรักษา โดยมีเด็กที่มารักษากับแพทย์หรือผู้เชี่ยวชาญเพียงหลักหมื่นเท่านั้น ขณะที่เด็กออทิสติกวัยเรียนเข้าสู่ระบบการศึกษาเพียง 4,896 คน หรือร้อยละ 32.19 ของเด็กวัยเรียนที่เป็นออทิสติก[11]

สำหรับโรคออทิสติกนั้น หากได้รับการดูแลช่วยเหลืออย่างเหมาะสมต่อเนื่อง และเริ่มตั้งแต่ช่วงอายุ 3 ขวบปีแรกจะได้ผลดีกว่าการรักษาที่ล่าช้า ประกอบกับสาเหตุที่เกิดโรคยังไม่ชัดเจนจนไม่สามารถป้องกันได้ ทำให้การเฝ้าระวังโดยการให้ความรู้แก่ผู้ปกครอง ผู้เกี่ยวข้อง และให้ได้รับการรักษาฟื้นฟูสมรรถภาพเป็นแนวทางที่สำคัญในการลดผลกระทบ ปัจจุบันการไม่ได้รับบริการอย่างรวดเร็วและต่อเนื่องของเด็ก เนื่องจากผู้ปกครองซึ่งเป็นตัวจักรสำคัญในการดูแลขาดความรู้ในการเฝ้าระวังดูแลและฟื้นฟูสมรรถภาพเด็กอย่างถูกต้องและต่อเนื่อง สถานบริการยังจำกัดอยู่ในเมือง ค่าใช้จ่ายสูง การจัดบริการศึกษาตามแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล ห้องเรียนในระบบเรียนร่วม ห้องคู่ขนานและระบบบริการเสริมในโรงเรียน (special unit) ที่มีความบกพร่องปานกลางและรุนแรงเพื่อให้เหมาะสมกับความสามารถและความบกพร่องของเด็กยังไม่เพียงพอ เด็กออทิสติกเกือบร้อยละ 10 ที่มีความเป็นอัจฉริยะอยู่ในตัวไม่สามารถดึงศักยภาพมาใช้ได้อย่างเต็มที่ ตลอดจนการจัดบริการสังคมยังไม่ครอบคลุมบริการที่จำเป็น ได้แก่ การเตรียมความพร้อมและฟื้นฟูสมรรถภาพด้านอาชีพ การจัดสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น บริการเครื่องมือ/รูปแบบเพื่อช่วยการสื่อสาร การปรับสภาพแวดล้อมที่อยู่อาศัย เป็นต้น

นอกจากนั้น ในภาพรวมของผู้พิการ[12] พบว่า มีจำนวนประมาณ 1.9 ล้านคน คิดเป็นร้อยละ 2.9 ของประชากร โดยที่ประมาณร้อยละ 30 ของผู้พิการเป็นผู้สูงอายุ ซึ่งหมายรวมถึงความลำบากหรือปัญหาสุขภาพที่เป็นข้อจำกัดในการทำกิจกรรม ขณะที่ร้อยละ 0.7 ของผู้พิการเป็นวัย 0-14 ปี อย่างไรก็ตาม ข้อจำกัดของการวินิจฉัยว่าเป็นผู้พิการที่ไม่ใช่ทางกาย อาจส่งผลให้สถิติจำนวนผู้พิการยังไม่ครอบคลุมผู้พิการทั้งหมดโดยเฉพาะ

[11] จากข้อมูลของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ได้สำรวจจำนวนคนพิการในวัยเรียนปี 2548 มีจำนวน 1.54 ล้านคน พบว่า บุคคลที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ มีจำนวน 271,815 คน จำแนกเป็นบุคคลที่เข้าสู่ระบบการศึกษา 16,928 คน (ร้อยละ 6.23) บุคคลออทิสติก 15,210 คน จำแนกเป็นบุคคลที่เข้าสู่ระบบการศึกษา 4,896 คน (ร้อยละ 32.19) และบุคคลที่มีความบกพร่องทางพฤติกรรมหรืออารมณ์และสมาธิสั้น 86,580 คน จำแนกเป็นบุคคลที่เข้าสู่ระบบการศึกษา 9,094 คน (ร้อยละ 10.50)

[12] การสำรวจความพิการปี 2550 ของสำนักงานสถิติแห่งชาติ ประชากรที่พิการ หมายถึง ประชากรที่มีลักษณะดังต่อไปนี้อย่างน้อย 1 ลักษณะ ได้แก่ 1) ความลำบากหรือปัญหาสุขภาพที่เป็นต่อเนื่องมาตั้งแต่ 6 เดือนขึ้นไปซึ่งทำให้เกิดข้อจำกัดในการทำกิจกรรม 2) ความลำบากในการดูแลตนเอง 3) ลักษณะความบกพร่อง มีจำนวน 31 ลักษณะ เช่น ตาบอด หูหนวก แขนขาขาดอัมพาต ออทิสติคและปัญญาอ่อน เป็นต้น

ตาราง 12 หน่วยงานที่จัดความช่วยเหลือบุคคลออทิสติกและบกพร่องทางพัฒนาการ

หน่วยงาน/การจัดบริการ	จำนวน
รัฐบาล	
• ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัด ให้บริการช่วยเหลือระยะเริ่มแรกและเตรียมความพร้อม	76
• โรงพยาบาลศูนย์/จังหวัด โรงพยาบาลเฉพาะทาง และโรงพยาบาลแพทย์ ให้บริการวินิจฉัย รักษา บริการกระตุ้นและฟื้นฟูพัฒนาการ บริการคำปรึกษา	102
มูลนิธิ/องค์กรเอกชน	
• ศูนย์ส่งเสริมทักษะชีวิตบุคคลออทิสติก บริการกระตุ้นและฟื้นฟูพัฒนาการและทักษะชีวิต บริการคำปรึกษา	14
• มูลนิธิออทิสติกไทย บริการกระตุ้นและฟื้นฟูพัฒนาการ บริการเตรียมความพร้อมและฝึกด้านอาชีพ จัดการศึกษาทางเลือก ส่งเสริมทักษะชีวิต บริการคำปรึกษา การฝึกอบรมผู้ปกครอง อาสาสมัคร	1
• ชมรม/สมาคมผู้ปกครองบุคคลออทิซึม พิทักษ์สิทธิ ผลักดันประสานขับเคลื่อนนโยบายสาธารณะ ฝึกอบรมผู้นำผู้ปกครอง ส่งเสริมอาชีพ และพัฒนาเครือข่าย	53

ที่มา : มูลนิธิออทิสติกไทย

ตาราง 13 จำนวนผู้ป่วยด้วยโรคเฝ้าระวังรายไตรมาส ปี 2553 - 2554

หน่วย : ราย

โรคเฝ้าระวัง	2553				2554	
	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2
ปอดอักเสบ	34,064	31,032	49,466	38,481	44,420	31,168
ไข้เลือดออก	11,287	29,121	60,366	17,925	7,119	20,287
ไข้หวัดใหญ่	25,856	7,325	53,174	21,934	9,239	6,054
บิด	3,507	3,657	3,936	2,594	3,671	3,817
มือ เท้า ปาก	5,821	2,173	2,880	972	800	3,532
หัด	759	598	691	305	539	621
ฉี่หนู	701	889	1,725	1,283	396	535
ไข้สมองอักเสบ	121	112	153	94	184	145
อหิวาตกโรค	417	586	511	296	35	47
ไข้กาฬหลังแอ่น	7	6	11	8	11	3
พิษสุนัขบ้า	8	2	0	2	0	2
รวม	82,547	70,985	172,913	83,894	66,414	66,211
อัตราต่อประชากรแสนคน	**129.94**	**111.74**	**272.19**	**132.06**	**104.63**	**103.93**

ที่มา : สำนักระบาดวิทยา กระทรวงสาธารณสุข

กลุ่มเด็กออทิสติก **สวัสดิการที่คนพิการ**เข้าถึงมากที่สุดคือด้านสุขภาพโดยมีความครอบคลุมร้อยละ 97 ส่วนเครื่องช่วยสำหรับผู้พิการมีการเข้าถึงได้เพียงร้อยละ 21.2 และยังมีผู้พิการร้อยละ 20.8 ที่ต้องการเครื่องช่วยแต่ไม่มีใช้ ด้านการศึกษา ผู้พิการมีอายุ 5 ปีขึ้นไปไม่ได้รับการศึกษาร้อยละ 24.3 ส่วนใหญ่เนื่องจากป่วย/พิการ จนไม่สามารถเรียนได้ ไม่มีทุนหรือโรงเรียนพิเศษสำหรับคนพิการ และจบการศึกษาแล้ว **ด้านการมีงานทำ** ผู้พิการวัยแรงงานร้อยละ 46.7 ไม่มีอาชีพ รวมทั้งภูมิสถาปัตย์ที่ไม่เอื้ออำนวยต่อผู้พิการ ทำให้มีข้อจำกัดในการเข้าใช้ประโยชน์บริการสาธารณะต่างๆ ทั้งนี้ ผู้พิการร้อยละ 15 เป็นคนยากจนและอยู่ในภาวะยากลำบาก[13]

การไม่ได้รับบริการของเด็กออทิสติกส่งผลให้เด็กเกิดการแยกตัวและถูกปฏิเสธจากสังคม เกิดปัญหาโรคจิตเป็นภาระครอบครัวและสังคม รวมทั้งยังมีเด็กพิการบางส่วนที่ยังขาดโอกาสฟื้นฟูและพัฒนาศักยภาพและการส่งเสริมด้านอาชีพ ทำให้ไม่สามารถพึ่งตัวเองได้และกลายเป็นกลุ่มเสี่ยงที่จะตกอยู่ในภาวะยากลำบาก ขณะเดียวกัน ผู้พิการที่ยากจนยิ่งมีโอกาสไม่ได้รับบริการต่างๆ และติดอยู่ในกับดักความยากจน แม้ว่ารัฐได้มีพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550 ที่กำหนดให้หน่วยงานของรัฐ นายจ้าง และสถานประกอบการรับคนพิการเข้าทำงาน รวมทั้งการสร้างโอกาสทางการศึกษาและฟื้นฟูสมรรถภาพก็ยังไม่เพียงพอและเหมาะสมต่อความพิการ จึงควรเร่งสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับครอบครัว ชุมชน ภาคเอกชน โดยสร้างความรู้ความเข้าใจและการยอมรับให้กับสังคมเปิดโอกาสและร่วมกันพัฒนา ดูแลให้ผู้พิการอยู่อย่างมีศักดิ์ศรีและมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

การเจ็บป่วยด้วยโรคเฝ้าระวังโดยรวมลดลง แต่ยังต้องระวังโรคมือ เท้า ปาก อย่างใกล้ชิด

ในไตรมาสสองของปี 2554 มีผู้เจ็บป่วยด้วยโรคเฝ้าระวังรวม 66,211 ราย ลดลงจากไตรมาสเดียวกันของปี 2553 ร้อยละ 6.72 โดยเฉพาะโรคไข้เลือดออกมีจำนวนผู้ป่วยลดลงมาก เป็นผลจากการเฝ้าระวังและควบคุมโรคอย่างเข้มงวดและต่อเนื่อง รวมทั้งการให้ อสม.ออกให้ความรู้เกี่ยวกับโรคและวิธีป้องกันแก่ประชาชนตามหมู่บ้าน

โรคที่ยังเป็นปัญหาสำคัญคือ โรคมือ เท้า ปาก มีผู้ป่วยมากกว่า 3 พันราย เพิ่มขึ้นจากระยะเดียวกันของปี

[13] จากการประมวลผลรายงานการสำรวจภาวะเศรษฐกิจสังคมของครัวเรือน พ.ศ. 2553, สศช.

แผนภาพ 8 จำนวนผู้ป่วยโรคมือ เท้า ปาก ไตรมาส 2 ปี 2549-2554

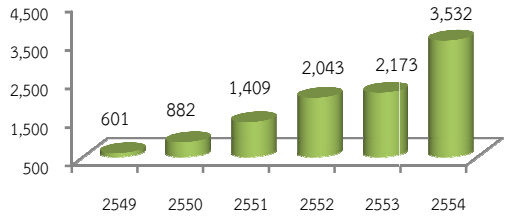

ที่มา : สำนักระบาดวิทยา กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข

แผนภาพ 9 ดัชนีความสุขมวลรวมของคนไทยตั้งแต่ มี.ค. 2552–ก.ค. 2554

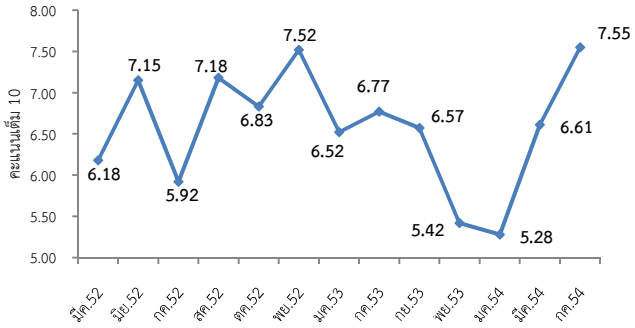

ที่มา : ศูนย์วิจัยความสุขชุมชน มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ (แอแบค)

ก่อนร้อยละ 62.5 ซึ่งเป็นโรคติดเชื้อที่มีความรุนแรง โดยกว่าร้อยละ 90 พบในเด็กอายุต่ำกว่า 5 ปีลงมา จุดที่ต้องเฝ้าระวังเป็นพิเศษคือ เนิร์สเซอรี่ โรงเรียนอนุบาล ศูนย์เด็กเล็ก เนื่องจากฝนตกชุก อากาศมีความชื้นสูงทำให้เกิดการแพร่ระบาดของเชื้อโรคได้ง่าย จึงยังจำเป็นต้องมีมาตรการในการป้องกันที่เข้มข้นจริงจังอย่างใกล้ชิดและต่อเนื่อง

ความสุขมวลรวมของคนไทยเพิ่มสูงขึ้น

ความสุขมวลรวมของคนไทยเพิ่มสูงขึ้นจากช่วงเดือนเดียวกันของปีที่ผ่านมา ผลสำรวจของแอแบคโพลล์เรื่องแนวโน้มความสุขมวลรวมของคนไทยในสถานการณ์ปัจจุบันของประเทศในระดับครัวเรือนจาก 17 จังหวัด ระหว่างวันที่ 5–9 กรกฎาคม 2554 ชี้ว่า ความสุขมวลรวมของคนไทยเพิ่มขึ้นจาก 6.61 ของผลสำรวจเมื่อเดือนมีนาคม 2554 มาอยู่ที่ 7.55 ในเดือนกรกฎาคม และเป็นค่าความสุขมวลรวมที่สูงกว่าช่วงเดือนเดียวกันของปี 2552 และปี 2553 ปัจจัยสำคัญที่ทำให้ความสุขมวลรวมของคนไทยเพิ่มขึ้นคือ ความสงบเรียบร้อยทางการเมืองหลังการเลือกตั้งผ่านพ้นไป

นอกจากนี้ ผลการสำรวจสุขภาพจิตคนไทยอายุ 15 ขึ้นไปจากโครงการความร่วมมือระหว่างกรมสุขภาพจิต สำนักงานสถิติแห่งชาติ สถาบันประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล และสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ ในการสำรวจสุขภาพจิตคนไทยต่อเนื่องสามปี (2551–2553) พบว่า คนไทยมีแนวโน้มสุขภาพจิตดีขึ้นอย่างต่อเนื่องจากร้อยละ 31.9 ในปี 2551 เป็นร้อยละ 33.3 ในปี 2553 (จากการประเมินคะแนนความสุข) และสัดส่วนของคนที่เสี่ยงต่อการเกิดปัญหาสุขภาพจิตมีแนวโน้มลดลงเช่นกัน คนไทยในทุกภาคมีแนวโน้มสุขภาพจิตดีขึ้น ยกเว้นกรุงเทพที่มีคะแนนสุขภาพจิตลดลง เนื่องจากปัญหาความไม่สงบทางการเมืองที่เกิดความรุนแรงมากที่สุดในพื้นที่กรุงเทพ

พฤติกรรมและความเป็นอยู่ของคน

การเคยสูบบุหรี่ครั้งแรกเมื่ออายุต่ำกว่า 10 ปี มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นโดยเฉพาะในกลุ่มผู้หญิง

การติดตามพฤติกรรมการบริโภคที่เสี่ยงต่อสุขภาพพิจารณาจากค่าใช้จ่ายการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของครัวเรือนไทยพบว่า เพิ่มขึ้นจาก 33,603 ล้านบาท ในไตรมาสสองของปี 2553 เป็น 34,396 ล้านบาทในปี 2554 หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 2.4 ขณะที่ค่าใช้จ่ายการบริโภคยาสูบของครัวเรือนในประเทศไทยลดลงจาก 5,177 ล้านบาท ใน

แผนภาพ 10 ค่าใช้จ่ายการบริโภคของครัวเรือนหมวดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และบุหรี่ปี พ.ศ.2550-2554 (ราคาปี 2531)

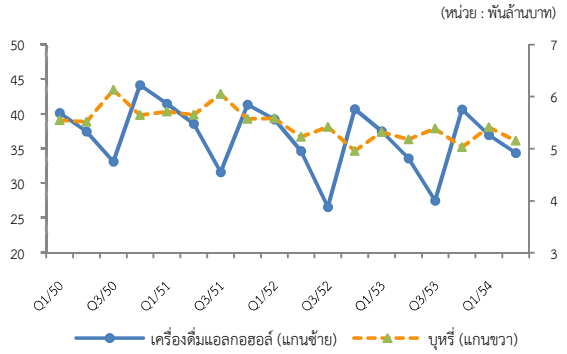

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

แผนภาพ 11 สัดส่วนค่าใช้จ่ายด้านเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และยาสูบของครัวเรือนต่อค่าใช้จ่ายทั้งสิ้นเฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือน พ.ศ.2549-2553

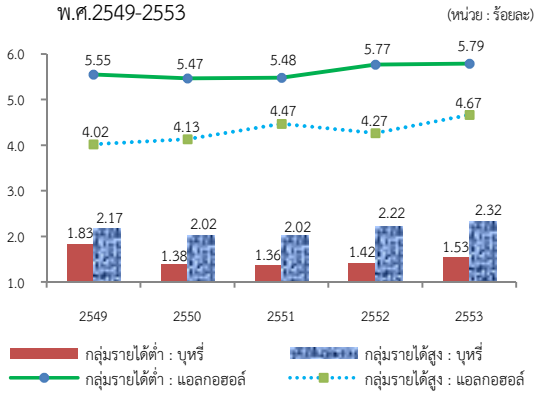

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ตาราง 14 อัตราการสูบบุหรี่ของเยาวชนอายุ 13-15 ปี

หน่วย : ร้อยละ

อัตราการสูบบุหรี่	พ.ศ.2548			พ.ศ.2552		
	รวม	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง
การสูบบุหรี่ชนิดมีควัน	11.7	17.4	4.8	11.7	20.1	3.8
การใช้ผลิตภัณฑ์ยาสูบปัจจุบันชนิดไม่มีควัน	(NA)	(NA)	(NA)	5.7	7.3	4.1
การเคยสูบบุหรี่ครั้งแรกเมื่ออายุต่ำกว่า 10 ปี	16.9	15.7	15.6	18.9	18.4	20.9

ที่มา : โครงการสำรวจการบริโภคยาสูบในเยาวชนระดับโลก (Global Youth Tobacco Survey: GYTS) ปีพ.ศ. 2548-2552 สำนักควบคุมการบริโภคยาสูบ

ไตรมาสสองของปี 2553 เป็น 5,149 ล้านบาทในปี 2554 หรือลดลงร้อยละ 0.5 และเมื่อพิจารณาจากกลุ่มรายได้ต่างๆ พบว่า กลุ่มผู้มีรายได้ต่ำมีสัดส่วนการใช้จ่ายในการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และยาสูบต่อค่าใช้จ่ายรวมมากกว่าผู้มีรายได้สูง โดยที่ค่าใช้จ่ายสำหรับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นสัดส่วนร้อยละ 5.79 ของค่าใช้จ่ายรวมสำหรับกลุ่มรายได้ต่ำสุดร้อยละ 20 (Quintile ที่ 1) เทียบกับร้อยละ 4.67 สำหรับกลุ่มรายได้สูงสุดร้อยละ 20 (Quintileที่ 5)

จากข้อมูลโครงการสำรวจการบริโภคยาสูบในเยาวชนระดับโลก (Global Youth Tobacco Survey : GYTS) ปี พ.ศ.2550-2552 พบว่า จำนวนเยาวชนไทยที่สูบบุหรี่ชนิดมีควันที่มีอายุ 11-24 ปี สูบบุหรี่ลดลงจากร้อยละ 7.7 ในปี 2550 เป็นร้อยละ 4.5 ในปี 2552 โดยในกลุ่มที่มีอายุน้อยที่สุดคือ อายุ 11-14 ปี จำนวนผู้สูบบุหรี่เพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 46.8 และเมื่อพิจารณาอัตราการสูบบุหรี่ของเยาวชนอายุ 13-15 ปี ในปี พ.ศ. 2552 พบการเคยสูบบุหรี่ครั้งแรกเมื่ออายุต่ำกว่า 10 ปี เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 18.9 โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มเยาวชนหญิงที่เพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 20.9 สอดคล้องกับรายงานผลสำรวจข้อมูลการวิจัยสารเสพติดประเภทบุหรี่และแอลกอฮอล์ของนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งพบว่า ส่วนใหญ่มีการเสพสารเสพติดประเภทบุหรี่และแอลกอฮอล์มากที่สุด[14]

นอกจากนี้ พิษภัยจากบุหรี่ยังพบได้ในปัญหาการได้รับควันบุหรี่ในเด็ก ซึ่งพบว่าสภาพแวดล้อมจากผู้อาศัยอยู่ในบ้านที่มีคนสูบบุหรี่มีโอกาสทำให้เด็กได้รับควันบุหรี่มากที่สุดที่ร้อยละ 57.5 ของเด็กอายุ 1-5 ปี และร้อยละ 55.0 ของเด็กอายุ 6-14 ปี รองลงมาได้แก่ พ่อที่อาศัยในบ้านด้วยกันสูบบุหรี่ พ่อสูบขณะอยู่ในห้องเดียวกับเด็ก และมารดาเด็กสูบบุหรี่ขณะเด็กตั้งครรภ์ ซึ่งผลจากการวิเคราะห์เบื้องต้นกับการมีอาการหอบหืดในเด็กพบว่า เด็กอายุ 1-5 ปี ที่เคยมีประวัติมารดาสูบบุหรี่ขณะตั้งครรภ์มีความชุกของการเคยมีวี้ดในอกตั้งแต่แรกเกิดจนถึงปัจจุบันร้อยละ 30 สูงกว่าเด็กที่มารดาไม่สูบบุหรี่ขณะตั้งครรภ์ ในขณะที่เด็กอายุ 6-14 ปี ไม่พบโรคดังกล่าว

ทั้งนี้ องค์การอนามัยโลก (WHO) ได้ประมาณการว่าในปี 2554 นี้จะมีผู้เสียชีวิตด้วยสาเหตุที่เกี่ยวข้องกับการสูบบุหรี่และใช้ผลิตภัณฑ์ยาสูบทั่วโลกประมาณ 6 ล้านคน โดยมากกว่า 5 ล้านคน เป็นผู้ที่สูบบุหรี่เป็นประจำ ส่วนที่เหลือ

[14] จากรายงานผลการศึกษา “โครงการการวิเคราะห์ข้อมูลสถานการณ์การใช้ยาสูบของนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐาน” โดย รศ.ดร. สุรินธร กลัมพากร คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

แผนภาพ12 ร้อยละของเด็กในช่วงอายุ 1-5 ปีและ 6-14 ปีที่มีประวัติได้รับควันบุหรี่

หน่วย : ร้อยละ

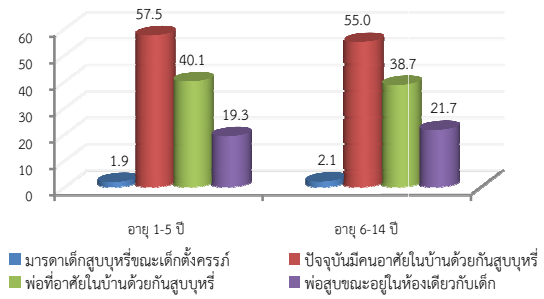

ที่มา : รายงานการสำรวจสุขภาพประชาชนไทยโดยการตรวจร่างกาย ครั้งที่ 4 พ.ศ.2551-2

ออสซี่คาดปีหน้าได้ใช้กฎหมาย "ซองบุหรี่โล้น"

ออสเตรเลียกำลังมีความพยายามที่จะผ่านร่างกฎหมายบังคับให้ใช้ซองบุหรี่โล้นๆ เป็นสีเขียวโอลีฟ ห้ามมีตราสินค้าหรืออื่นใดนอกจากภาพเตือนปัญหาสุขภาพจากผลของการสูบบุหรี่ พร้อมคำเตือนใหญ่ๆ ซึ่งหากทำได้ก็จะเป็นประเทศแรกในโลกที่มีความก้าวหน้าเป็นอย่างยิ่งในด้านการใช้มาตรการทางกฎหมายด้านการสูบบุหรี่แรงๆ เช่นนี้

มีการคาดกันว่า กฎหมายนี้จะสามารถผ่านสภา มีผลบังคับใช้ได้ทันวันที่ 1 มกราคมปีหน้าอย่างแน่นอน เพราะได้รับการสนับสนุนอย่างสูงจาก 2 ใน 3 ฝ่ายของสภาออสเตรเลีย บริษัทบุหรี่ยักษ์ใหญ่อย่างฟิลลิป มอริส จึงเริ่มเตรียมการต่อสู้ โดยอ้างว่ากฎหมายดังกล่าวเป็นการละเมิดข้อตกลงทางการค้าและการลงทุนอันว่าด้วยการละเมิดลิขสิทธิ์เรื่องตราสินค้า เนื่องจากจะมีผลทำให้ต้องถอดตราสินค้าของตัวเองออกจากซองบุหรี่จำหน่าย

ทันทีที่ฟิลลิป มอริส ออกมาต่อสู้ บริดิชอเมริกันก็เริ่มเคลื่อนไหว และขณะนี้ประเทศอื่นก็เริ่มมีความเคลื่อนไหวในการออกกฎหมายในลักษณะเดียวกัน เช่น ประเทศอังกฤษ

อาหารสำเร็จรูปหรืออาหารสะดวกบริโภคประกอบด้วยอาหารหลักและอาหารว่าง ได้แก่

- อาหารปรุงสำเร็จ เช่น อาหารที่ปรุงแล้วตักใส่ถุง/กล่อง อาหารจานด่วน ซาลาเปา โดนัท ฯลฯ
- ผลิตภัณฑ์อาหารที่ผ่านการแปรรูป มีอายุการเก็บรักษา เช่น อาหารแช่แข็ง อาหารกระป๋อง อาหารกึ่งสำเร็จรูป อาหารแห้ง ขนมกรุบกรอบ อาหารที่สามารถนำมาอุ่นในเตาไมโครเวฟหรือเติมน้ำร้อนรับประทานได้ทันที

คือ คนที่ต้องป่วยเป็นโรคจากสาเหตุการรับควันบุหรี่มือสองโดยไม่ได้สูบเอง และคาดการณ์ว่าในปี ค.ศ. 2030 จะมีผู้เสียชีวิตจากยาสูบจะเพิ่มขึ้นไปถึง 8 ล้านคนต่อปี เท่ากับว่าจะกลายมาเป็นสาเหตุการตายอันดับต้นๆ ในกลุ่มโรคไม่ติดต่อ ได้แก่ โรคหัวใจ หลอดเลือดสมองแตก มะเร็ง และโรคระบบทางเดินหายใจอื่นๆ ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 63 ของสาเหตุการตายทั้งหมดทั่วโลก

การรณรงค์ของภาครัฐในวันงดสูบบุหรี่โลก 2554 ได้กำหนดคำขวัญ "พิทักษ์สิทธิ์ตามกฎหมาย มุ่งสู่สังคมไทยปลอดบุหรี่" โดยองค์การอนามัยโลกได้เสนออนุสัญญาควบคุมการบริโภคยาสูบซึ่งมีมาตรการที่สำคัญๆ เช่น มาตรการด้านราคาและภาษีของบุหรี่ มาตรการควบคุมสารต่างๆ ในบุหรี่ การสร้างจิตสำนึกของสาธารณชน มาตรการควบคุมไม่ให้มีการโฆษณาบุหรี่ และการส่งเสริมการขาย รวมถึงการคุ้มครองสิ่งแวดล้อมและสุขภาพของบุคคล สำหรับประเทศไทยมีการออกพระราชบัญญัติคุ้มครองสุขภาพของผู้ไม่สูบบุหรี่ โดยประกาศกำหนดเขตปลอดบุหรี่อย่างชัดเจนและดำเนินการอย่างต่อเนื่อง และพระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบที่มีการห้ามจำหน่ายบุหรี่ให้กับเด็กอายุต่ำกว่า 18 ปี ซึ่งหากฝ่าฝืนจะมีโทษจำคุกไม่เกิน 1 เดือนและปรับไม่เกิน 2,000 บาทและห้ามการโฆษณาทั้งทางตรงและทางอ้อม

อาหารสำเร็จรูป: คุณค่าอาหารและความปลอดภัยที่ต้องเฝ้าระวัง

สังคมไทยเปลี่ยนไปสู่ความเป็นเมืองทำให้วิถีชีวิตและพฤติกรรมการบริโภคเปลี่ยนไปจากเดิม โดยฝากท้องกับอาหารสำเร็จรูปทั้งในรูปกับข้าวถุง อาหารจานด่วนแบบตะวันตก อาหารกึ่งสำเร็จรูป รวมถึงขนมขบเคี้ยว อาหารว่างที่เน้นความสะดวกรวดเร็ว บ่อยครั้งเป็นอาหารขยะ (junk food) ซึ่งให้สารอาหารที่ให้พลังงานเป็นส่วนใหญ่ แต่มีโปรตีน วิตามิน เกลือแร่ น้อยมาก เช่น ขนมขบเคี้ยวรสเค็ม รสหวาน ลูกอม หมากฝรั่ง ขนมหวานทุกชนิด อาหารทอด อาหารจานด่วนบางชนิด และน้ำอัดลม ฯลฯ ผลการสำรวจของสำนักงานสถิติแห่งชาติ ปี 2552 พบว่าการบริโภคอาหารจานด่วนแบบตะวันตกมีประชาชนบริโภคร้อยละ 15 โดยกลุ่มเด็กและเยาวชน (6-24ปี) มีสัดส่วนการบริโภคต่อประชากรกลุ่มอายุประมาณร้อยละ 25 และบริโภคสัปดาห์ละ 1-2 วัน ร้อยละ 18.9 ขณะที่ขนมทานเล่น/ขนมกรุบกรอบมีประชาชนบริโภคร้อยละ 51 โดยเด็ก 6-14 ปี จำนวน 100 คน มีการบริโภคถึง 95.9 คน และบริโภคทุกวันเกือบร้อยละ 40

ตาราง 15 ร้อยละของประชากรอายุ 6 ปีขึ้นไป จำแนกตามอายุและการบริโภคอาหารเสี่ยงต่อสุขภาพต่อสัปดาห์ ปี 2552

กลุ่มอายุ	ความถี่ในการบริโภค		
	ไม่ทาน	ทาน 1-2 วัน	ทานทุกวัน
ขนมกรุบกรอบ	**49.0**	**26.4**	**9.1**
6-14 ปี	4.1	21.1	36.8
15-24 ปี	23.8	36.0	12.3
25-59 ปี	60.9	27.5	2.8
60 ปีขึ้นไป	80.9	14.1	1.3
ฟาสต์ฟู้ด	**85.8**	**11.8**	**0.3**
6-14 ปี	76.5	18.9	0.5
15-24 ปี	76.6	19.3	0.3
25-59 ปี	88.6	9.6	0.3
60 ปีขึ้นไป	96.6	3.0	0.1

ที่มา : สำนักงานสถิติแห่งชาติ

ตาราง 16 ร้อยละของผู้ที่กินอาหารมื้อเย็นประเภทต่างๆในวันทำงานของประชากรไทยอายุ 15 ปี ขึ้นไปจำแนกตามภาคและเขตการปกครอง

ประเภทการกินอาหาร	ทำกินเองที่บ้าน	ปรุงสุกสำเร็จ/ตามสั่ง/บรรจุกระป๋อง
รวม	**87.4**	**12.2**
ภูมิภาค		
กทม.	70.2	29.8
เหนือ	91.4	9.6
กลาง	84.5	15.5
อีสาน	90.8	9.2
ใต้	92.1	7.9
เขตปกครอง		
ในเมือง	77.4	22.6
ชนบท	91.8	9.2

ที่มา : รายงานการสำรวจสุขภาพประชาชนไทยโดยการตรวจร่างกายครั้งที่ 4 พ.ศ. 2551-2552 กระทรวงสาธารณสุข

นอกจากนี้ คนไทยยังนิยมบริโภคบะหมี่กึ่งสำเร็จรูป โดยปี 2551 มีปริมาณการบริโภครวม 2.2 พันล้านซอง หรือคิดเป็นอัตราการบริโภคเฉลี่ยของคนไทยเท่ากับ 35.5 ซอง/คน/ปี สูงกว่าอัตราการบริโภคเฉลี่ยของโลกซึ่งอยู่ที่ 23.7 ซอง/คน/ปี (ศูนย์วิจัยกสิกรไทย, 2553) รายงานการสำรวจสุขภาพประชาชนไทยโดยการตรวจร่างกายครั้งที่ 4 พ.ศ. 2551-2552 ประชาชนกว่าร้อยละ 80 กินอาหารมื้อเย็นที่ทำกินเองที่บ้าน ร้อยละ 12 กินอาหารมื้อเย็นนอกบ้านหรือซื้ออาหารสำเร็จรูป โดยเฉพาะผู้ที่อยู่ในกรุงเทพมีสัดส่วนผู้กินอาหารเย็นนอกบ้านต่อประชากรมากที่สุด คือ ร้อยละ 30 ผู้อยู่ในเขตเมืองกินมากกว่าผู้อยู่นอกเขตเทศบาลเกือบ 3 เท่า (ร้อยละ 23 และ 8) แหล่งอาหารเย็นนอกบ้านที่มีการกินมากที่สุดคือร้านอาหารในตลาด และร้านอาหารตามสั่ง

รูปแบบและพฤติกรรมในการบริโภคอาหารดังกล่าวส่งผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชน ทั้งจากการปนเปื้อนจุลินทรีย์ในอาหารถุง ซึ่งผลการศึกษาปัจจัยการปนเปื้อนของอาหารถุง พบการปนเปื้อนจุลลินทรีย์ร้อยละ 57 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ร้อยละ 30 (ชัยเลิศ กิ่งแก้ว เจริญชัย, 2550) ส่งผลต่อการเจ็บป่วย เช่น ท้องร่วงอาหารเป็นพิษ ฯลฯ ขณะที่อาหารสำเร็จรูปโดยเฉพาะอาหารขยะส่งผลต่อภาวะโรคอ้วน โรคหัวใจ ความดันโลหิตสูง ไขมันอุดเส้นเลือด ซึ่งหากไขมันสะสมที่หน้าท้องมากเกินไปทำให้เกิดการต้านอินซูลินเป็นโรคเบาหวาน ส่งผลให้อัตราการเจ็บป่วยด้วยโรคเรื้อรังเพิ่มขึ้นและเป็นสาเหตุการตายที่สำคัญ นอกจากนี้ การกินอาหารที่มีแต่ไขมันสูงตั้งแต่เด็กๆ จะเป็นอุปสรรคร้ายแรงต่อพัฒนาการทางสมอง เพราะไขมันจะหยุดยั้งสมองไม่ให้รับพลังงานจากกลูโคสที่จำเป็นในการพัฒนาสมองของเด็กวัยกำลังเจริญเติบโตเกิดวงจรเครปส์[15] จากการบริโภคแป้งขัดขาวหรือน้ำตาลฟอกขาว ขณะที่การเติมสารแต่งสี สารกันบูด ผงชูรส และกระบวนการผลิตที่ใช้น้ำมันทอดซ้ำ ทำให้เกิดอนุมูลอิสระ ตับและไตทำงานหนัก โดยเฉพาะขนมกรุบกรอบและบะหมี่ซองซึ่งมีโซเดียมสูงเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เกิดโรคไตวาย ตับอักเสบ ไขมันพอกตับและมะเร็งได้

ความเจ็บป่วยที่เกิดขึ้นนอกจากจะส่งผลกระทบต่อค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาลแล้ว ในระยะยาวยังเป็น

[15] เมื่อร่างกายรับเอาแป้งขัดขาวหรือน้ำตาลฟอกขาวจะดูดซึมเข้าสู่เซลล์แล้วเผาผลาญให้เกิดพลังงานทันที โดยปกติวงจรนี้ต้องการวิตามินบีทั้งกลุ่ม ทำหน้าที่เป็นโคเอนไซม์เพื่อให้กระบวนการเคมีผ่านไปโดยราบรื่น เมื่อไม่ได้รับวิตามินมาพร้อมกับอาหาร ร่างกายจะต้องใช้วิตามินที่มีอยู่ซึ่งปกติใช้ในเซลล์สมองมาช่วยในการเผาผลาญทำให้วิตามินบีหมดไปจากระบบประสาทอย่างรวดเร็ว เป็นเหตุให้เกิดอาการต่างๆ เช่น สมองมึนงง สมาธิสั้น หงุดหงิด ซุกซนเกินเหตุและง่วงเหงาซึมเซา

สาเหตุของความพิการ ขาดความสามารถในการพึ่งตนเอง เสี่ยงต่อการตกอยู่ในภาวะยากลำบากและความจน จึงควรมีการให้ความรู้ส่งเสริมให้ผลิตภัณฑ์ติดฉลากที่เป็นประโยชน์เข้าใจง่ายเพื่อให้ประชาชนเกิดความตระหนักในการเลือกซื้อและบริโภคอาหารอย่างเหมาะสม รวมทั้งรณรงค์ให้ประชาชนออกกำลังกาย บริโภคผักและผลไม้ ตลอดจนกำกับดูแล ตรวจสอบผลิตภัณฑ์ เพื่อคุ้มครองให้ประชาชนบริโภคอาหารที่ปลอดภัย

ความมั่นคงทางสังคม

แผนภาพ 13 จำนวนคดีอาญาประเภทประทุษร้ายต่อทรัพย์ ชีวิตร่างกาย และเพศ และคดียาเสพติด รายไตรมาสปี 2551–2554

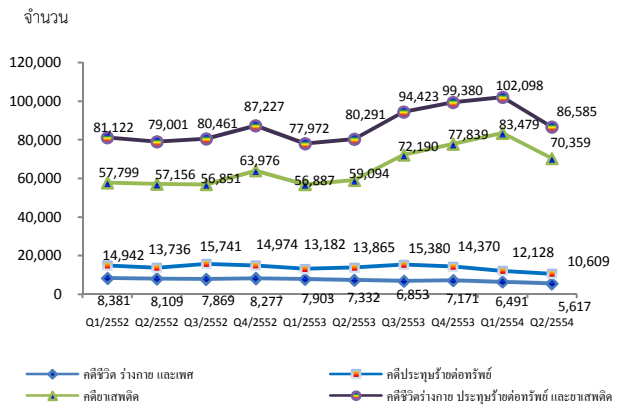

ที่มา : ศูนย์ข้อมูลข้อสนเทศ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ณ วันที่ 31 กรกฎาคม 2554

แผนภาพ 14 สถิติการจับกุมผู้ต้องหาคดียาเสพติด จำแนกตามอายุ

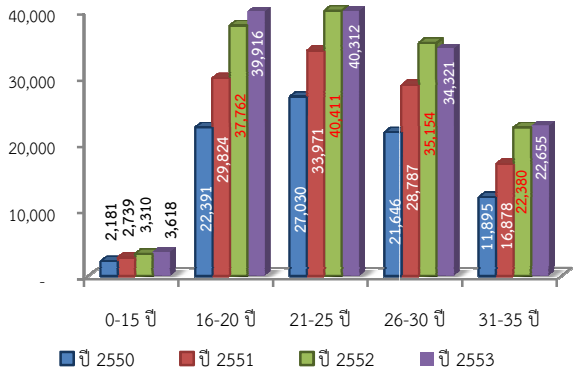

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด

คดีอาญาโดยรวมลดลง ยาเสพติดยังคงเป็นปัญหาเร่งด่วน

ไตรมาสสองของปี 2554 คดีอาญาโดยรวมลดลง ในขณะที่คดียาเสพติดมีสัดส่วนมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 81.3 ของคดีอาญารวม โดยคดีประทุษร้ายต่อทรัพย์รับแจ้ง 10,609 คดี ลดลงจากไตรมาสก่อนหน้าและไตรมาสเดียวกันของปี 2553 ร้อยละ 12.5 และ 23.5 ตามลำดับ สำหรับคดีชีวิตร่างกายและเพศ มีจำนวน 5,617 คดี ลดลงจากไตรมาสก่อนหน้าและไตรมาสเดียวกันของปี 2553 ร้อยละ 13.5 และ 23.4 ทั้งนี้ ช่องทางหนึ่งที่ช่วยทำให้คดีอาชญากรรมลดน้อยลงและสามารถจับกุมผู้กระทำผิดได้เพิ่มขึ้น เนื่องมาจากได้มีการนำเครื่องมือทางด้านเทคโนโลยีและการจัดตั้งกลุ่มเครือข่ายเฝ้าระวังของผู้เสียหายทาง Social Network และภาคส่วนต่างๆ

ยาเสพติดเป็นปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของประเทศ จากยุทธการ 3-1-5 พลเรือน ตำรวจ ทหาร สามารถจับกุมผู้ค้ารายย่อยและขยายผลสู่การจับกุมผู้ค้ารายใหญ่ นายทุน ผู้ให้การสนับสนุนและผู้เกี่ยวข้อง มีการจับกุมจำนวน 70,359 คดี เพิ่มขึ้นจากไตรมาสเดียวกันของปี 2553 ร้อยละ 19.1 แต่ลดลงจากไตรมาสแรกของปี 2554 ร้อยละ 15.7 กลุ่มที่กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดมากที่สุดคือ กลุ่มผู้ใช้แรงงานวัย 21-25 ปี และในทุกปีของวันต่อต้านยาเสพติดสากล จะมีการจัดเผาทำลายยาเสพติดของกลางโดยในปี 2554 (ถึงมิถุนายน) สามารถยึดยาเสพติดน้ำหนัก 5,844 กิโลกรัม มูลค่า 7,419 ล้านบาทเพิ่มขึ้นจากปี 2553 ร้อยละ 137.6 และ 14.9 ตามลำดับ สะท้อนถึงระดับความรุนแรงของผลกระทบจากปัญหายาเสพติด

จากข้อมูลในระบบติดตามและเฝ้าระวังปัญหายาเสพติด (บสต.) โดยสำนักพัฒนาระบบบริการสุขภาพ มีผู้เข้ารับการบำบัดรักษา ฟื้นฟูผู้เสพ ผู้ติดสารเสพติด

ตาราง 17 การเผาทำลายยาเสพติกให้โทษของกลางเนื่องในวันต่อต้านยาเสพติดสากล

การเผาทำลายยาเสพติดของกลาง	ปี 2553		ปี 2554	
	จำนวน (กิโลกรัม)	มูลค่า (ล้านบาท)	จำนวน (กิโลกรัม)	มูลค่า (ล้านบาท)
ยาบ้า	1,818.80	5,557	1,997	6,657
เฮโรอีน	231.97	534	248	620
ฝิ่น	129	1.8	72	1
ยาอี	3.72	54	8	34
ยาไอซ์			23	64
กัญชา	6.5.	.065	3,418.7	17
โคเคน	1.18	3	7	21
โคเดอีน	212.42	0.399	56	.11
วัตถุออกฤทธิ์ เช่น อีเฟดรีน,คีตามีน,ไนเมตาซีแพม	63.75	5.7	12	

ที่มา : คลังยาเสพติด กระทรวงสาธารณสุข และคลังยาเสพติดกองบัญชาการตำรวจปราบปรามยาเสพติด

ตาราง 18 การบำบัดรักษาจำแนกตามอาชีพ

ปี	รับจ้าง	ว่างงาน	เกษตรกร	นักเรียน/นักศึกษา	ค้าขาย
2550	14,248	14,691	6,096	4,327	4,844
2551	34,571	20,727	9,308	6,677	6,027
2552	39,706	23,049	11,927	8,589	7,265
2553	51,025	29,397	13,369	11,761	8,478

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด

แผนภาพ 15 สถิติการเกิดอุบัติเหตุ ตาย และมูลค่าความเสียหาย

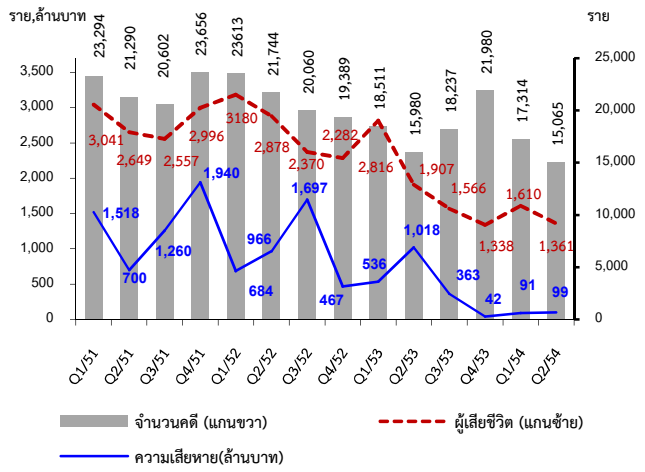

ที่มา : ศูนย์ข้อมูลข้อสนเทศ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ณ วันที่ 21 กรกฎาคม 2554

ให้โทษในปี 2553 รวม 114,074 ราย แยกตามลักษณะการเสพติด เป็นผู้เสพ 69,949 ราย ผู้ติด 40,842 ราย และผู้เสพติดรุนแรง 3,283 ราย คิดเป็นร้อยละ 61.3 35.8 และ 2.9 ตามลำดับ ผู้มีอาชีพรับจ้าง 51,025 คน เข้ารับการบำบัดมากที่สุด รองลงมาเป็นกลุ่มว่างงาน 29,397 คน และเกษตรกร 13,369 คน สำหรับช่วงอายุที่เข้ารับการบำบัดมากที่สุดคือ ช่วงอายุ 18-24 ปี คิดเป็นร้อยละ 36.8 ยาเสพติดที่ใช้มากที่สุดอันดับ 1 คือ ยาบ้าร้อยละ 83 กัญชาร้อยละ 6 สารระเหยร้อยละ 4

การรายงานผลล่าสุดตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2553-4 เมษายน 2554 มีผู้เข้ารับการบำบัด 3 ระบบ รวมทั้งหมด 54,715 คน ได้แก่ ระบบสมัครใจเข้ารับการบำบัดเอง 14,780 คน ระบบบังคับบำบัด 33,898 ราย และบำบัดในระบบต้องโทษ 6,037 ราย ทั้งนี้ ในกลุ่มของผู้ใช้สารเสพติดที่เข้ารับการบำบัดฟื้นฟูพบว่า กลุ่มที่น่าเป็นห่วงและมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องคือ วัยรุ่นอายุ 7-17 ปี พบว่ามีการใช้สารเสพติดมากขึ้น ในปี 2554 มีเข้ารับบำบัด 6,701 ราย หรือร้อยละ 12.2 ของผู้รับบำบัดทั้งหมด ส่วนกลุ่มที่มีแนวโน้มลดลงคืออายุ 25-39 ปี ประเภทยาเสพติดที่เสพกันมากที่สุดยังคงเป็นยาบ้า ขณะที่วัยรุ่นนิยมเสพยาไอซ์เพิ่มขึ้น ส่วนหนึ่งเนื่องจากมีความเชื่อที่ผิดว่าการเสพยาไอซ์จะช่วยทำให้ผอมและผิวสวย

นอกจากนี้ ปัญหายาเสพติดที่แพร่ระบาดในเรือนจำยังมีอยู่มาก เนื่องจากนักโทษคดียาเสพติดรายสำคัญมารวมกันอยู่ภายในเรือนจำ ยังสามารถเป็นผู้ติดต่อสั่งการค้ายาเสพติดลักลอบส่งสิ่งของต้องห้ามจากภายนอกเข้าไปในเรือนจำ มีการใช้โทรศัพท์มือถือเป็นเครื่องมือกระจายใบสั่งซื้อและให้เครือข่าย กลุ่มญาติพี่น้องที่อยู่ภายนอกเรือนจำนำไปส่งให้กับลูกค้าตามจุดต่างๆ ทำให้กระบวนการค้ายาพลิกผันแปรเปลี่ยนให้เรือนจำเป็น “ศูนย์กลางซื้อขาย” และรับส่งยาเสพติด เพื่อลดปัญหาดังกล่าว ทางกรมราชทัณฑ์จึงได้เข้มงวดและเฝ้าระวังผู้ต้องโทษคดียาเสพติดมากขึ้น มีการหมุนเวียนผู้คุม เพื่อสลายพฤติกรรม ความใกล้ชิดกับผู้คุมขังและเพื่อให้การปราบปราม/ทำลายเครือข่ายขบวนการค้ายาเสพติดขยายครอบคลุมไปยังพื้นที่อื่นๆ ทั่วประเทศ จึงได้มีการจัดตั้ง“ศูนย์อำนวยการติดตามสถานการณ์ยาเสพติดและอาชญากรรมสำคัญ” โดยมีเป้าหมายจะทำให้ประเทศไทยเป็นพื้นที่สีขาวทั่วประเทศ

อุบัติเหตุการจราจรทางบกลดลงจากการใช้มาตรการลดอุบัติเหตุ

สถานการณ์การบาดเจ็บและการเสียชีวิตจากอุบัติเหตุทางบกลดลงอย่างต่อเนื่อง ในช่วงไตรมาสสอง

ตาราง 19 สถิติการเกิดอุบัติเหตุและเสียชีวิตในช่วงเดือนมกราคม-มิถุนายน

ปี	จำนวนอุบัติเหตุ (ราย)	เปลี่ยนแปลง (%)	จำนวนผู้เสียชีวิต (ราย)	เปลี่ยนแปลง (%)
2550	51,037		6,364	
2551	44,534	-12.7	5,707	-10.3
2552	45,357	1.8	6,058	6.2
2553	34,491	24.0	4,448	-26.6
2554	32,379	-6.1	2,971	-33.2

ที่มา : ศูนย์ข้อมูลข้อสนเทศ สำนักงานตำรวจแห่งชาติณ วันที่ 21 กรกฎาคม 2554

สถานการณ์ที่กำลังเป็นภัยคุกคาม: ความปลอดภัยในการเดินทางของนักท่องเที่ยวจากอุบัติเหตุบนท้องถนน

บันทึก"การเดินทางที่เลวร้าย Bad Trip: International tourism and road death in developing world" ระบุถึงปัญหาความปลอดภัยในการเดินทาง เฉพาะข้อมูลการเสียชีวิตของนักท่องเที่ยวชาวอเมริกา พบว่าร้อยละ 72.6 ตายจากอุบัติเหตุบนท้องถนน (รถยนต์ ร้อยละ 73, รถจักรยานยนต์ ร้อยละ 12, เดินเท้า ร้อยละ 7และ รถสาธารณะ ร้อยละ 3) โดยระบุในกลุ่มประเทศกำลังพัฒนา ประเทศไทยถูกจัดอันดับความเสี่ยงในลำดับที่ 2 รองจาก ฮอนดูรัส โดยพบว่านักท่องเที่ยวอเมริกามีอัตราการตายในประเทศไทยถึง 50 ต่อประชากรนักท่องเที่ยว 1 แสนคน (สูงกว่าอัตราการตายของคนไทย 18.7 ต่อประชากร 1 แสนคน) สาเหตุสำคัญคือ ประเทศมีนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยว แต่กลับไม่ให้ความสำคัญในการกำหนดนโยบายและมาตรการที่เป็นรูปธรรมในการจัดการความปลอดภัยทางถนนให้กับนักท่องเที่ยว ขาดระบบติดตามกำกับ ปล่อยให้เป็นภาระของภาคเอกชนและธุรกิจท่องเที่ยวต้องลงทุนด้านความปลอดภัยเอง

บันทึกเตือนความจำ (Memorandum: Reducing the incidence of motorcycle accidents in the tourism industry in Pai Thailand) เพื่อช่วยกันลดการตายจากอุบัติเหตุด้วยรถจักรยานยนต์ของนักท่องเที่ยว เขียนโดย Dr. Clive A Marks ส่งให้กระทรวงต่างๆ สำนักข่าวทั่วโลก และทุกสถานทูตในประเทศไทย โดยมีแรงกระตุ้นในการเขียนจากการเสียชีวิตของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศจากอุบัติเหตุรถจักรยานยนต์ในไทย พบยอดผู้บาดเจ็บเฉพาะรถจักรยานยนต์ของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่มารักษากับโรงพยาบาลปายสูงถึง 250 คน/ปี (ร้อยละ 50 ไม่สวมหมวกนิรภัย) เมืองท่องเที่ยวอื่นๆ เช่น ภูเก็ต พัทยา ฯลฯ ก็มีสถานการณ์ด้านความปลอดภัยทางถนนที่น่าเป็นห่วงไม่แพ้กัน

ของปี 2554 การเกิดอุบัติเหตุและการเสียชีวิตลดลง มีการรับแจ้งคดีอุบัติเหตุการจราจร 15,065 ราย ลดลงจากไตรมาสก่อนหน้าและไตรมาสเดียวกันของปี 2553 ร้อยละ 13 และ 5.7 ตามลำดับ และมีผู้เสียชีวิต 1,361 ราย ลดลงจากไตรมาสก่อนหน้าและไตรมาสเดียวกันของปี 2553 ร้อยละ 15.5 และ 28.6 ตามลำดับ การเกิดอุบัติเหตุการจราจรทางบกกับรถจักรยานยนต์ จำนวน 3,906 คัน คิดเป็นร้อยละ 34.4 ของรถที่เกิดอุบัติเหตุ รองลงมาเป็นรถยนต์นั่ง และรถบรรทุกเล็ก (ปิคอัพ)

จากการตรวจสอบสาเหตุการเกิดอุบัติเหตุบนท้องถนนของโครงการพัฒนาระบบงานสืบสวนอุบัติเหตุเพื่อการแก้ไขและป้องกันอุบัติเหตุทางถนนอย่างบูรณาการ พบว่า ส่วนหนึ่งเนื่องมาจากการที่ผู้ขับขี่ยวดยานพาหนะเสพยาเสพติด การมีพฤติกรรมเสี่ยง การไม่ปฏิบัติตามกฎจราจร อีกทั้งกำลังเจ้าหน้าที่ไม่เพียงพอสำหรับการตั้งจุดตรวจสกัดให้ทั่วถึง และข้อมูลจากการการสำรวจอัตราการสวมหมวกนิรภัยผู้ใช้รถจักรยานยนต์ประจำปี 2553 ซึ่งเป็นปีแรกของทศวรรษความปลอดภัยทางถนน รณรงค์สวมหมวกนิรภัยร้อยเปอร์เซ็นต์[16] ในช่วงเดือน เมษายน–ธันวาคม 2553 จากผู้ใช้รถจักรยานยนต์ในประเทศไทยจำนวน 954,956 คน พบว่า ผู้ขับขี่และผู้โดยสารสวมหมวกนิรภัยร้อยละ 44 โดยในกลุ่มนี้เป็นผู้ขี่รถจักรยานยนต์สวมหมวกนิรภัยร้อยละ 53 และคนซ้อนสวมหมวกนิรภัยร้อยละ 19

ดังนั้น เพื่อให้การดำเนินงานสามารถบรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ จึงได้มีการนำมาตรการลดอุบัติเหตุทางถนน 3 ม 2 ข 1 ร+4 ที่ให้ความสำคัญกับการบังคับใช้กฎหมายจราจรและกฎหมายควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ มุ่งเน้นแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับพฤติกรรมเสี่ยงต่างๆ การขาดความรับผิดชอบ/ความหละหลวม การละเลยไม่ปฏิบัติตามกฎหมายทั้งการเมาแล้วขับ การขับรถด้วยความเร็วเกินกว่าที่กฎหมายกำหนด ที่เป็นสาเหตุสำคัญของอุบัติเหตุทางถนน พร้อมทั้งควบคู่ไปกับการขับรถด้วยความเร็วตามกฎหมายกำหนด[17] ซึ่งในเชิงเทคนิคแล้ว ได้รับการพิสูจน์และยืนยันจากทั่วโลกว่า การขับขี่รถยนต์ที่ใช้ความเร็วไม่เกิน 90 กม./ชม. นอกจากช่วยประหยัดน้ำมันเชื้อเพลิงได้ร้อยละ 15-20 แล้วยังช่วยลดการตายบนถนนได้ถึงร้อยละ 12-24

[16] การสวมหมวกนิรภัยช่วยลดความเสี่ยงจากการบาดเจ็บรุนแรงได้ ร้อยละ 72 ป้องกันการเสียชีวิตได้ ร้อยละ 39 ผู้ขับขี่ที่สวมหมวกนิรภัยมีอัตราตายจากการบาดเจ็บรุนแรงที่ศีรษะน้อยกว่า ผู้ไม่สวมหมวก ร้อยละ 43 และผู้ซ้อนท้ายที่สวมหมวกมีอัตราตายน้อยกว่าผู้ไม่สวมหมวก ร้อยละ58

[17] บนทางหลวง/ในเขตเทศบาล รถเก๋งหรือรถปิกอัพ ใช้ความเร็วได้ไม่เกิน 80 กม./ชม.รถบรรทุกหรือรถโดยสาร ไม่เกิน 60 กม./ชม. บนทางหลวง/ นอกเขตเทศบาล รถเก๋งหรือปิกอัพ ใช้ความเร็วไม่เกิน 90 กม./ชม. รถบรรทุกหรือรถโดยสาร ไม่เกิน 80 กม./ชม. และ บนมอเตอร์เวย์รถเก๋งหรือปิกอัพ ไม่เกิน 120 กม./ชม. รถบรรทุกหรือรถโดยสาร ไม่เกิน 100 กม./ชม)

สิ่งแวดล้อม

แผนภาพ 16 สถิติการเกิดอุบัติภัยจากสารเคมี (ครั้ง) ปี 2546-2553

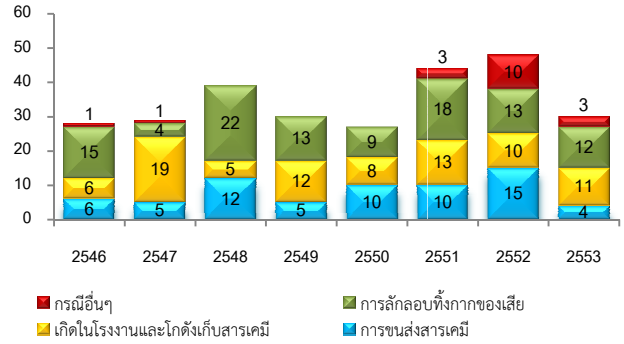

ที่มา : กรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

แผนภาพ 17 จำนวนผู้ป่วยจากการได้รับพิษจากสารอันตราย (คน) ปี 2546-2553

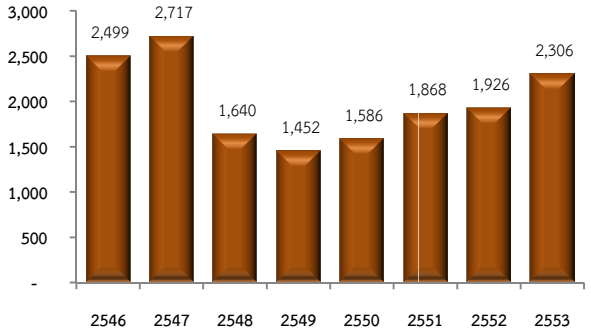

ที่มา : กรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

การจัดการสารเคมีเชิงรุก

ในรอบหลายปีที่ผ่านมา ประเทศไทยพัฒนาไปสู่การเป็นประเทศอุตสาหกรรมอย่างรวดเร็วและต่อเนื่อง กิจกรรมการผลิตและการอุปโภคบริโภคที่เพิ่มขึ้น ส่งผลให้มีการใช้สารเคมีเพิ่มมากขึ้น ในปี 2553 ประเทศไทยมีทั้งการนำเข้าสารเคมีจากต่างประเทศ และผลิตในประเทศเองประมาณ 30.56 ล้านตัน โดยเป็นร้อยละ 81.81 หรือ 25 ล้านตัน ที่เป็นการผลิตภายในประเทศ ส่วนอีกร้อยละ 18.19 หรือ 5.66 ล้านตัน เป็นการนำเข้า ทำให้มีการปลดปล่อยสารพิษเกิดขึ้นระหว่างการขนส่ง การใช้ และการทิ้ง ส่งผลกระทบต่อความสูญเสียชีวิตและทรัพย์สินมหาศาลจากอุบัติภัยสารเคมี

โดยในปี 2553 มีอุบัติภัยจากสารเคมี (รวมการลักลอบทิ้งกากของเสีย) ที่กรมควบคุมมลพิษได้รับแจ้งทั้งสิ้น 30 ครั้ง และสำนักระบาดวิทยา กรมควบคุมโรค ได้รายงานว่า มีผู้ป่วยได้รับพิษจากสารอันตรายในปี 2553 จำนวน 2,306 คน เพิ่มขึ้นจากปีที่ผ่านมา 380 คน หรือร้อยละ 19.73 ทั้งนี้ พบว่ากลุ่มเสี่ยงส่วนใหญ่ที่ได้รับผลกระทบจากสารเคมีมักเป็นกลุ่มแรงงานนอกระบบ ได้แก่ กลุ่มเกษตรกร แรงงานภาคบริการ แรงงานผู้สูงอายุ เป็นต้น ซึ่งแรงงานเหล่านี้อยู่ในสภาพการทำงานที่ไม่ได้รับการดูแลด้านชีวอนามัยเท่าที่ควร รายได้ไม่มั่นคง และได้รับการคุ้มครองทางสังคมที่จำกัด จากข้อมูลของสำนักงานสถิติแห่งชาติปี 2553 พบว่า ร้อยละของแรงงานนอกระบบที่ต้องประสบปัญหาด้านความไม่ปลอดภัยในการทำงานโดยส่วนใหญ่ได้รับสารเคมีเป็นพิษร้อยละ 63.7 เครื่องจักรเครื่องมือที่เป็นอันตรายร้อยละ 21.6 และการได้รับอันตรายต่อระบบหู/ระบบตาร้อยละ 5.5 ได้แก่ กลุ่มอาชีพเก็บขยะเสี่ยงต่อการได้รับมลพิษหรือสารเคมีตกค้างจากขยะ กลุ่มเกษตรกรเสี่ยงต่อการได้รับสารเคมีจากยาปราบศัตรูพืช ปุ๋ยเคมี แรงงานภาคบริการ เช่น แรงงานร้านเสริมสวยเสี่ยงต่อการได้รับสารเคมีจากผลิตภัณฑ์เสริมความงาม อาทิ น้ำยาโกรกผม สเปรย์จัดแต่งทรงผม ยาทาเล็บ เป็นต้น

ดังนั้น การจัดการสารเคมีอย่างปลอดภัยจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่ง โดยเฉพาะเพื่อป้องกันไม่ให้กลุ่มเสี่ยงซึ่งมักจะเป็นผู้มีโอกาสน้อยในสังคมและขาดความมั่นคงในการทำงานและคุณภาพชีวิต จึงควรเริ่มการจัดการสารเคมีและวัตถุอันตรายในเชิงรุกภายใต้หลักการป้องกันไว้ก่อน

ความรับผิดทางแพ่ง ความเสียหายอันเกิดจากวัตถุอันตราย ตาม พระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2551

1. **ผู้ผลิต** ต้องระมัดระวังในการจัดหาวัตถุที่ใช้ในการผลิตการกำหนดวิธีการและขั้นตอนของการผลิต การจัดให้มีภาชนะบรรจุที่มั่นคงแข็งแรงและปลอดภัยต่อการใช้ การเคลื่อนย้าย การขนส่ง การติดฉลาก ความเหมาะสมของการเก็บรักษา (มาตรา 59)
2. **ผู้นำเข้า** ต้องระมัดระวังในการเลือกผู้ผลิตการตรวจสอบคุณภาพของวัตถุอันตราย การตรวจสอบความถูกต้องของภาชนะบรรจุและฉลาก การเลือกวิธีการขนส่งและผู้ขนส่ง ความเหมาะสมของการเก็บรักษา รวมถึงการตรวจสอบความเหมาะสมของผู้ที่รับมอบวัตถุอันตราย (มาตรา 60)
3. **ผู้ขนส่ง** ต้องระมัดระวังในการตรวจสอบความถูกต้องของสิ่งที่ใช้ ในการขนส่งหรือยานพาหนะและอุปกรณ์ ความถูกต้องของภาชนะบรรจุและฉลาก ความเหมาะสมของวิธีการขนส่ง ความถูกต้องของการจัดวางบนยานพาหนะ รวมถึงความไว้วางใจได้ของลูกจ้างหรือผู้จัดทำการงานให้แก่ผู้ขนส่งหรือร่วมกับผู้ขนส่ง (มาตรา 61)
4. **ผู้มีไว้ครอบครองซึ่งวัตถุอันตราย** ต้องระมัดระวังในการตรวจสอบความเชื่อถือได้ของผู้ผลิต ผู้นำเข้า หรือผู้ที่จัดหาวัสดุอันตรายนั้นให้แก่ตน ความถูกต้องของภาชนะบรรจุและฉลาก ความเหมาะสมของการเก็บรักษา และความไว้วางใจของผู้รับมอบวัตถุอันตรายไปจากผู้มีไว้ครอบครองซึ่งวัตถุอันตราย (มาตรา62)
5. **ผู้ขาย หรือผู้ส่งมอบวัตถุอันตรายให้แก่บุคคลใด** ต้องรับผิดชอบเพื่อความเสียหายของบุคคลดังกล่าวอันเกิดจากวัตถุอันตรายนั้น **(มาตรา 64)**
6. **นายจ้าง ตัวการ ผู้ว่าจ้าง หรือเจ้าของกิจการ** ต้องร่วมรับผิดในผลแห่งละเมิดที่ผู้ผลิต ผู้นำเข้า ผู้ขนส่ง ผู้มีไว้ในครอบครอง ผู้ส่งมอบ หรือผู้ขายวัตถุอันตรายกระทำไปในการทำงานให้แก่ตน แต่ชอบที่จะชดใช้จากบุคคลดังกล่าว เว้นแต่ตนจะมีส่วนผิดในการสั่งให้ทำการเลือกตัวบุคคลการควบคุมหรือการอื่นอันมีผลโดยตรงให้เกิดการละเมิดขึ้น **(มาตรา 65)**
7. **ผู้ผลิต ผู้นำเข้า ผู้ขายส่ง ผู้ขายปลีก คนกลาง และผู้มีส่วนในการจำหน่ายวัตถุอันตรายทุกช่วงต่อจากผู้ผลิตจนถึงผู้ที่รับผิดชอบขณะเกิดการละเมิด** ต้องร่วมรับผิดในผลแห่งการละเมิดด้วย (มาตรา 66)
8. **ในกรณีที่รัฐต้องเสียค่าใช้จ่าย** เมื่อวัตถุอันตรายก่อให้เกิดความเสียหาย หรือเป็นความเสียหายต่อทรัพย์ไม่มีเจ้าของ หรือทรัพยากรธรรมชาติ หรือเป็นความเสียหายต่อทรัพย์สินของแผ่นดิน พนักงานอัยการฟ้องเรียกค่าสินไหมทดแทนเพื่อความเสียหายได้ **(มาตรา 69)**

โดยทุกมาตราดังกล่าว ต้องรับผิดชอบเพื่อความเสียหายอันเกิดจากวัตถุอันตรายที่อยู่ในครอบครอง *เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าความเสียหายนั้นเกิดจากเหตุสุดวิสัยหรือเกิดเพราะความผิดของผู้เสียหายนั้นเอง (มาตรา63)*

ที่มา : พระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2551

โดยต้องให้ข้อมูลความรู้เกี่ยวกับสารเคมี และการจัดการความปลอดภัยด้านสารเคมีและวัตถุอันตราย[18] ตั้งแต่การผลิต วิธีใช้อย่างปลอดภัย การจำแนก ตลอดจนถึงการทิ้งและกำจัดอย่างถูกวิธี เพื่อระวังไม่ให้เกิดผลกระทบต่อสุขภาพ และไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม จัดระบบข้อมูลและการส่งต่อข้อมูลเพื่อเป็นตัวขับเคลื่อนให้เกิดการจัดการอย่างเป็นระบบ โดยการส่งต่อข้อมูลอย่างครอบคลุมในทุกระดับจนถึงผู้ใช้ปลายทาง มีข้อมูลพื้นฐานตั้งแต่การจัดทำบัญชีรายชื่อสารเคมีที่ใช้ (Chemical inventory) และรายการสารเคมีในผลิตภัณฑ์ (Chemicals in Product) และทำให้มีมาตรฐานอาจเป็นเช่นกรณีของระเบียบว่าด้วยสารเคมีของสหภาพยุโรปหรือ REACH (Registration, Evaluation, and Authorization of Chemicals)[19] เพื่อกำกับดูแลให้การดำเนินการด้านสารเคมีให้มีความชัดเจนขึ้น และนำไปสู่การกำหนดนโยบายหรือมาตรการได้อย่างถูกทิศทาง เป็นธรรมต่อผู้บริโภค และสังคมโดยรวม โดยเฉพาะการเปิดเผยข้อมูลจะทำให้ประชาชนทั่วไปมีส่วนได้รับรู้ ร่วมตัดสินใจ และช่วยภาครัฐในการเฝ้าระวังได้เป็นอย่างดี

[18] วัตถุอันตราย หมายถึง วัตถุระเบิดได้ วัตถุไวไฟ วัตถุออกซิไดซ์ และวัตถุเปอร์ออกไซด์ วัตถุมีพิษ วัตถุที่ทำให้เกิดโรค วัตถุกัมมันตรังสี วัตถุที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางพันธุกรรม วัตถุกัดกร่อน วัตถุที่ก่อให้เกิดการระคายเคือง และวัตถุอย่างอื่น ไม่ว่าจะเป็นเคมีภัณฑ์หรือสิ่งอื่นใดที่อาจทำให้เกิดอันตรายแก่บุคคล สัตว์ พืช ทรัพย์ หรือสิ่งแวดล้อม

[19] ระเบียบว่าด้วยสารเคมีของสหภาพยุโรป (REACH) เป็นนโยบายของสหภาพยุโรปที่ทำขึ้นเพื่อให้เกิดความเป็นหนึ่งเดียวของกฎ ระเบียบที่เกี่ยวข้องกับสารเคมีที่ใช้ทั้งภายในประเทศและที่ผ่านเข้าประเทศ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อรักษาสุขภาพอนามัยของมนุษย์และอนุรักษ์คุณภาพสิ่งแวดล้อม เพื่อรักษาและส่งเสริมการแข่งขันของอุตสาหกรรมที่เกี่ยวกับสารเคมีในประชาคมยุโรป ซึ่งเริ่มตั้งแต่การจดทะเบียน (Registration) การตรวจสอบและประเมินความเสี่ยง (Evaluation) และการขออนุญาตผลิตหรือนำเข้า (Authorization)

เรื่องเด่นประจำฉบับ
ความยากจนและความเหลื่อมล้ำในปี 2553

เส้นความยากจน สัดส่วนคนจน จำนวนคนจน
(เมื่อวัดจากรายจ่ายเพื่อการบริโภค) ปี 2531-2553

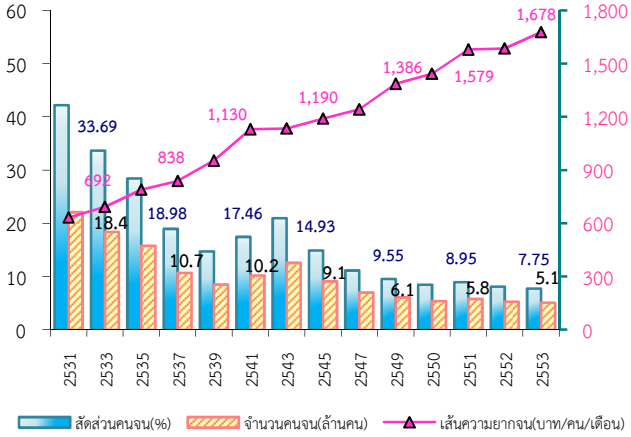

สัดส่วนรายได้ของประชากร ปี 2552

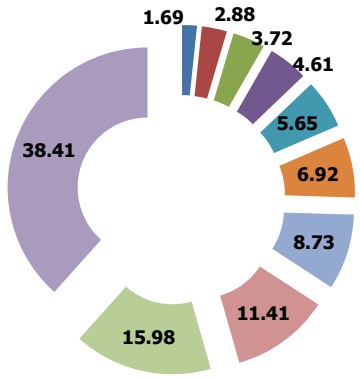

สัดส่วนรายจ่ายของประชากร ปี 2553

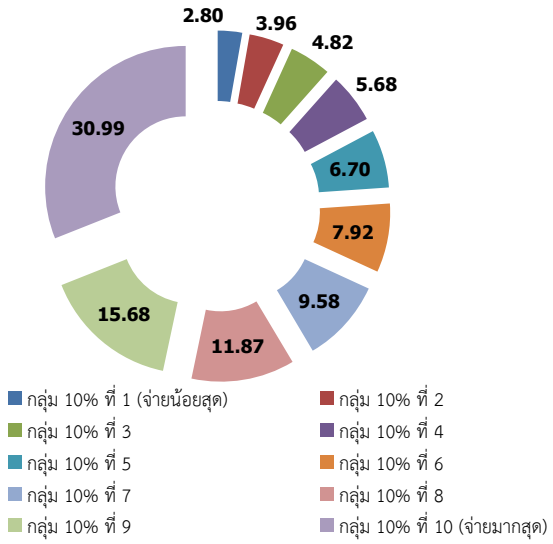

ที่มา : การสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน สำนักงานสถิติแห่งชาติ, ประมวลผลโดย สำนักพัฒนาฐานข้อมูลและตัวชี้วัดภาวะสังคม สศช.

สถานการณ์ความยากจนและความเหลื่อมล้ำในประเทศไทยมีแนวโน้มดีขึ้น

ในปี 2553 ความยากจนลดลงเป็นร้อยละ 7.8 จากร้อยละ 8.12 จากการฟื้นตัวของเศรษฐกิจที่ทำให้มีการจ้างงานเพิ่มขึ้น สินค้าเกษตรมีราคาดีขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งมาตรการเพิ่มกำลังซื้อและลดค่าใช้จ่ายต่างๆ ให้กับประชาชนโดยเฉพาะผู้มีรายได้น้อย เช่น การช่วยเหลือค่าครองชีพผู้มีรายได้น้อย สวัสดิการในรูปเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุและผู้พิการ น้ำไฟฟรี ฯลฯ ขณะที่การกระจายรายได้และรายจ่ายดีขึ้นบ้างเล็กน้อย สะท้อนจากสัมประสิทธิ์จีนีด้านรายได้ที่ลดลงเล็กน้อยเป็น 0.48 จาก 0.485 และด้านรายจ่ายที่เท่ากับ 0.394 ลดลงจาก 0.396 ในปี 2552 เนื่องจากกลุ่มผู้มีรายได้น้อยมีรายได้จากค่าจ้างและราคาสินค้าเกษตรที่มีแนวโน้มดีขึ้น รวมทั้งสวัสดิการเบี้ยยังชีพแก่ผู้สูงอายุ/ผู้พิการยากจน ซึ่งเป็นสัดส่วนถึงประมาณร้อยละ 7.5 ของฐานรายได้ที่เป็นตัวเงิน ขณะที่กลุ่มคนรวยที่สุดร้อยละ 20 (Quintile 5) มีรายได้ประมาณ 11 เท่าของกลุ่มยากจนสุดร้อยละ 20 (Quintile 1) สูงกว่าเป้าหมายของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 ที่กำหนดไว้ 10 เท่า ในปี 2554 และเมื่อพิจารณาด้านรายจ่ายกลุ่มคนที่รวยที่สุดร้อยละ 20 (Quintile 5) มีรายจ่ายประมาณ 6 เท่าของกลุ่มยากจนสุดร้อยละ 20 (Quintile 1)

ในช่วง 20 ปีที่ผ่านมา สัดส่วนคนจนลดลงอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเป็นผลจากการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและการดำเนินมาตรการทางสังคมโดยเฉพาะด้านการศึกษา สาธารณสุข และการจัดให้มีสวัสดิการทางสังคมที่เป็นระบบมากขึ้นตามลำดับ อย่างไรก็ตาม สถานการณ์ในช่วงวิกฤตเศรษฐกิจปี 2541-2542 ชี้ว่าปัญหาความยากจนยังมีความอ่อนไหว โดยมีความรุนแรงขึ้นเมื่อได้รับผลกระทบจากภาวะวิกฤตเศรษฐกิจ ทำให้มีการลงทุนและพัฒนาระบบการคุ้มครองทางสังคมขึ้นเพื่อเป็นตาข่ายรองรับผลกระทบและแก้ไขความยากจน ส่งผลให้ปัญหาความยากจนได้รับผลกระทบไม่รุนแรงนักในช่วงที่ประสบวิกฤตเศรษฐกิจในปี 2552 ขณะที่ปัญหาการกระจายรายได้อันสะท้อนถึงความเหลื่อมล้ำในด้านต่างๆ ยังค่อนข้างทรงตัวโดยสัมประสิทธิ์จีนีอยู่ในช่วง 0.48-0.54 ซึ่งนับว่าเป็นปัญหาในระดับปานกลาง การแก้ปัญหาความเหลื่อมล้ำในสังคมยังไม่ได้รับการแก้ไขอย่างเป็นรูปธรรมเท่าใดนัก โดยที่รัฐบาลจะผลักดันให้เกิดการแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบมากขึ้นภายใต้แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 (2555-2559)

สัดส่วนคนจน เกือบจน จำแนกตามกลุ่มอายุ ปี 2550-2553

กลุ่มวัยประชากร	สัดส่วนคนจน (ร้อยละ)			
	2550	2551	2552	2553
วัยเด็ก (ต่ำกว่า 15 ปี)	10.87	11.18	10.24	10.19
วัยแรงงาน (15-59 ปี)	6.52	6.94	6.51	6.14
ผู้สูงอายุ (60 ปีขึ้นไป)	13.21	14.1	11.78	10.92
รวม	**8.49**	**8.95**	**8.12**	**7.75**
	สัดส่วนคนเกือบจน (ร้อยละ)			
วัยเด็ก (ต่ำกว่า 15 ปี)	9.8	11.26	9.02	9.17
วัยแรงงาน (15-59 ปี)	6.92	7.60	6.79	6.33
ผู้สูงอายุ (60 ปีขึ้นไป)	10.36	11.71	10.56	10.26
รวม	**8.09**	**9.03**	**7.85**	**7.55**

ที่มา : การสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน สำนักงานสถิติแห่งชาติ, ประมวลผลโดยสำนักพัฒนาฐานข้อมูลและตัวชี้วัดภาวะสังคม สศช.

การกระจุกตัวของความมั่งคั่ง: กรณีเงินฝาก

จำนวนบัญชีเงินฝากวงเงิน 10 ล้านบาทขึ้นไป มีประมาณร้อยละ 0.7 ของบัญชีเงินฝากทั้งหมด แต่มีสัดส่วนเงินฝากมากถึงร้อยละ 40.63 ของเงินฝากรวม

สัดส่วนบัญชีเงินฝากธนาคารพาณิชย์ ณ สิ้นธันวาคม 2553

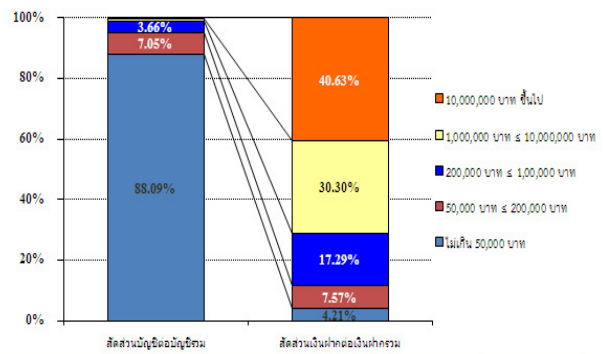

ขนาดบัญชี	จำนวนบัญชี (ล้านบัญชี)	สัดส่วนต่อบัญชีรวม	วงเงิน (ล้านบาท)	สัดส่วนต่อวงเงินรวม
ไม่เกิน 50,000 บาท	69.73	(88.09%)	311,389	(4.21%)
50,000 บาท ≤ 200,000 บาท	5.58	(7.05%)	559,865	(7.57%)
200,000 บาท ≤ 1,00,000 บาท	2.90	(3.66%)	1,278,730	(17.29%)
1,000,000 บาท ≤ 10,000,000 บาท	0.88	(1.11%)	2,241,538	(30.30%)
10,000,000 บาท ≤ 25,000,000 บาท	0.05	(0.060%)	713,539	(9.64%)
เกินกว่า 25,000,000 บาท ขึ้นไป	0.02	(0.029%)	2,291,600	(30.99%)
รวม	79.17	(100%)	7,397,662	(100%)

แม้สัดส่วนและจำนวนคนจนจะลดลงแต่ยังมีปัญหาการกระจุกตัวของคนจนในภาคเกษตรและมีกลุ่มเสี่ยงที่อ่อนไหวต่อภาวะวิกฤต คนจนส่วนใหญ่ยังกระจุกอยู่ในชนบทและในภาคเกษตรโดยมีคนจนอยู่ภาคเกษตร 2.8 ล้านคน (ร้อยละ 53 ของคนจน) และในกลุ่มนี้เป็นกลุ่มคนจนมาก[20] ถึง 1.2 ล้านคน (ร้อยละ 43) เนื่องจากปัญหาที่ดินทำกิน ความเสี่ยงจากสภาพภูมิอากาศ และราคาผลผลิต ส่งผลให้เกิดการเคลื่อนย้ายแรงงานเข้าสู่เมืองซึ่งมีค่าจ้างและผลตอบแทนสูงกว่าภาคเกษตร ซึ่งแม้จะมีรายได้เพิ่มขึ้นแต่ต้องประสบปัญหาความเป็นอยู่และคุณภาพชีวิต และเมื่อคำนึงถึงกลุ่มเกือบจน (Near poor) ซึ่งเป็นกลุ่มที่จะตกเป็นคนจนได้ง่ายหากได้รับผลกระทบจากภัยพิบัติหรือวิกฤตเศรษฐกิจนั้นมีจำนวนถึง 5 ล้านคน ดังนั้นเมื่อรวมกลุ่มคนจนและเกือบจน พบว่ามีกลุ่มที่รัฐบาลควรกำหนดเป็นกลุ่มเป้าหมายในการยกระดับรายได้และคุณภาพชีวิตเป็นจำนวน 10 ล้านคน หรือมีสัดส่วนถึงร้อยละ 15.3 ของประชากรรวมของประเทศ ซึ่งชี้ให้เห็นว่า ความยากจนยังเป็นปัญหาเร่งด่วนสำคัญ ขณะที่ในกลุ่มเด็ก ผู้สูงอายุและผู้พิการมีโอกาสเป็นคนยากจนมากกว่าวัยแรงงาน เนื่องจากศักยภาพและความสามารถจำกัดในการหาเลี้ยงตนเอง โดยเด็กและผู้สูงอายุมีสัดส่วนคนจนประมาณร้อยละ 10-11 ของกลุ่มอายุ ขณะที่สัดส่วนผู้พิการที่ยากจนเป็นร้อยละ 15.9 ของผู้พิการ

ปัญหาความเหลื่อมล้ำในการเป็นเจ้าของสินทรัพย์และที่ดิน เงินออมในบัญชีเงินฝากธนาคารกระจุกตัวอยู่ในกลุ่มคนจำนวนน้อย โดยเงินออมที่เป็นเงินฝากบัญชีธนาคารประมาณร้อยละ 40 นั้น อยู่ในบัญชีที่มีขนาด 10 ล้านบาทขึ้นไปจำนวน 73,253 บัญชี หรือคิดเป็นจำนวนบัญชีเพียงร้อยละ 0.092 ของจำนวนบัญชีเงินฝากออมทรัพย์และบัญชีเงินฝากประจำทั้งหมด ในขณะที่บัญชีเงินฝากขนาดเล็กซึ่งมีจำนวนบัญชีเป็นสัดส่วนร้อยละ 99.9 ของจำนวนบัญชีเงินฝากทั้งหมดนั้นคิดเป็นจำนวนเงินฝากอีกร้อยละ 60 ในส่วนของมูลค่าหลักทรัพย์พบว่า รายได้ของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ในกลุ่ม 20% บนสุด (วัดจากมูลค่าตลาด) สูงถึงร้อยละ 80-85 ในช่วงปี 2547-51 ขณะที่รายได้กลุ่ม 20% ล่างสุดมีสัดส่วนไม่ถึงร้อยละ 1 ในส่วนของการถือครองที่ดิน พบว่า บุคคลธรรมดาที่ถือครองที่ดินขนาดเกิน 100 ไร่ มีเพียง 4,613 ราย ในจำนวนนี้มีเพียง 234 รายที่ถือครอง 500 ไร่ขึ้นไป ขณะที่ประชาชนประมาณ 21 ล้านคน และนิติบุคคล 1 ล้านรายที่ถือครองที่ดินไม่เกิน 4 ไร่ต่อราย[21] ซึ่งการกระจุกตัวดังกล่าวจะยิ่งทำให้เกิดความแตกต่างในด้านรายได้มากขึ้นในอนาคต หากไม่มีกลไกภาษีที่เหมาะสมมากำกับการใช้ประโยชน์ทรัพยากร

[20] จนมากหมายถึงประชากรที่มีระดับรายจ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคต่ำกว่าเส้นความยากจนร้อยละ 20 ขณะที่เกือบจนหมายถึงระดับรายจ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคสูงกว่าเส้นความยากจนไม่เกินร้อยละ 20

[21] เป็นการถือครองเฉพาะที่ดินที่มีโฉนด อ้างอิงจากกระทู้ถามที่ 838 ร. ลงวันที่ 18 กุมภาพันธ์ 2553 ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 127 ตอนพิเศษ 68 ง หน้า 54 วันที่ 31 พฤษภาคม 2553

ความเหลื่อมล้ำในการจัดสรรทรัพยากร ส่งผลให้ประชาชนกลุ่มต่างๆ ได้รับบริการที่มีคุณภาพแตกต่างกัน คนจนมีโอกาสเข้าถึงบริการพื้นฐานที่จำเป็นมากขึ้น ได้แก่ หลักประกันสุขภาพทั่วหน้าเข้าถึงร้อยละ 98 สวัสดิการเบี้ยยังชีพสำหรับผู้พิการและผู้สูงอายุเพิ่มขึ้น และช่วยให้สัดส่วนผู้สูงอายุที่ยากจนลดลงเร็วกว่ากลุ่มอื่นเหลือร้อยละ 10.92 การเข้าถึงโครงการอาหารกลางวัน/อาหารเสริมของนักเรียนยากจนได้รับร้อยละ 84 เป็นต้น อย่างไรก็ตาม การจัดบริการสังคมและสาธารณูปโภคยังมีการกระจุกตัวในเขตเมืองและกรุงเทพฯ เกิดปัญหาความเหลื่อมล้ำของการกระจายตัวของสถานบริการและบุคลากรระหว่างกรุงเทพกับภูมิภาค เช่น ความแตกต่างของบุคลากรทางการแพทย์ และอุปกรณ์ทางการแพทย์ต่อประชากร คุณภาพของสถานศึกษา การสื่อสารคมนาคม ฯลฯ นอกจากนี้ เงื่อนไขและกลไกยังเป็นข้อจำกัดที่ส่งผลให้เกิดความเหลื่อมล้ำต่อการเข้าถึงบริการ เช่น การกู้เพื่อประกอบอาชีพ โครงการแก้ไขปัญหาหนี้นอกระบบ เนื่องจากขาดบุคคลหรือหลักทรัพย์ค้ำประกัน เป็นต้น

ลักษณะของครัวเรือนยากจน

ผลการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือนปี 2553 แสดงว่า หัวหน้าครัวเรือนยากจนที่มีการศึกษาระดับประถมศึกษาถึงร้อยละ 93 เป็นผู้สูงอายุร้อยละ 48.8 คนจนส่วนใหญ่อยู่ในชนบทร้อยละ 88.76 และประมาณร้อยละ 43 ของกลุ่มคนจนมีการศึกษาเพียงระดับประถมและต่ำกว่า ซึ่งจากการสำรวจครัวเรือนยากจนที่สุดในจังหวัดต่างๆ โดย สศช. ได้แก่ กาฬสินธุ์ ศรีสะเกษ ตาก แม่ฮ่องสอน และสระแก้ว และเจาะจงชุมชนตัวอย่างที่มีการพัฒนาในระดับ 1 (ล้าหลัง) หรือระดับ 2 (ปานกลาง) ตามเกณฑ์พัฒนา กชช. 2 ค โดยให้ผู้นำชุมชนเป็นผู้คัดเลือกครัวเรือนที่ยากจนทั้งสิ้น 960 ครัวเรือน ในกลุ่มตัวอย่างนี้เมื่อจำแนกตามรายได้พบว่า เป็นครัวเรือนจนมากร้อยละ 70 จนร้อยละ 10 เกือบจนร้อยละ 6 และไม่จนร้อยละ 14 ทั้งนี้ ซึ่งในการวิเคราะห์จะรวมเป็นกลุ่มยากจนทั้งหมด เนื่องจากยังเป็นกลุ่มที่มีความเป็นอยู่ยากลำบากในชุมชน ผลการสำรวจ พบว่า ลักษณะของครัวเรือนยากจนมีดังนี้

รายได้เฉลี่ยต่อคนต่อเดือน	ร้อยละ
น้อยกว่า 1,300 บาท	70
1,301-1,600 บาท	10
1,601-1900 บาท	6
มากกว่า 1,900 บาท	14
แหล่งที่มาของรายได้	**ร้อยละ**
รายได้เฉลี่ยต่อครัวเรือน (บาท)	3,837.4
รับจ้างทั่วไป	37.0
การขายพืชผลเกษตร	25.3
คนในครอบครัวไปทำงานต่างถิ่น	24.1
เงินสงเคราะห์ผู้สูงอายุและคนพิการ	8.1
การค้าขาย	2.2
อื่นๆ	3.3
สมาชิกในครัวเรือนอายุ 6-15 ปี เรียนหนังสือ	**ร้อยละ**
ได้เรียน	92.2
ได้เรียนบางคน	2.7
ไม่ได้เรียนทุกคน	5.1
สมาชิกในครัวเรือนอายุ 15 ปี ขึ้นไปเรียนหนังสือ	**ร้อยละ**
ได้เรียน	67.2
ได้เรียนบางคน	6.9
ไม่ได้เรียนทุกคน	25.9

ที่มา : รายงานผลการสำรวจความคิดเห็นและทัศนคติรายไตรมาสเรื่องความยากจนและความเหลื่อมล้ำระดับชุมชน, สศช.

- **หัวหน้าครัวเรือนและสมาชิกครัวเรือนยากจนมีปัญหาด้านสุขภาพ** หัวหน้าครัวเรือนเป็นผู้สูงอายุร้อยละ 38.3 และร้อยละ 25.6 มีปัญหาสุขภาพด้วย นอกจากนี้ ร้อยละ 47.2 ของครัวเรือนยากจนที่ทำการสำรวจมีสมาชิกในครัวเรือนอย่างน้อย 1 คนมีโรคประจำตัว ส่วนใหญ่เป็นโรคความดันโลหิตสูงและเบาหวาน และครัวเรือนร้อยละ 13.3 มีสมาชิกเป็นผู้พิการ

- **รายได้จากผู้ย้ายถิ่นและเบี้ยยังชีพเป็นแหล่งรายได้ที่สำคัญ** แหล่งรายได้ของครัวเรือนยากจนมาจากการรับจ้างร้อยละ 37 ขายพืชผลเกษตรร้อยละ 25.3 จากคนในครอบครัวไปทำงานต่างถิ่นร้อยละ 24.1 โดยร้อยละ 54.4 ของครัวเรือนมีสมาชิกอย่างน้อย 1 คนไปทำงานต่างถิ่น และมีร้อยละ 40.9 ส่งเงินมาช่วยครอบครัวเฉลี่ยเดือนละ 1,100 บาท ขณะที่เงินช่วยเหลือเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุและผู้พิการเป็นสัดส่วนของรายได้ประมาณร้อยละ 8 ซึ่งถือเป็นแหล่งรายได้สำคัญในการช่วยบรรเทาความเดือนร้อนในครอบครัว ซึ่งผลการสำรวจพบว่า ผู้สูงอายุที่ได้รับเบี้ยยังชีพมีร้อยละ 94.8 และผู้พิการได้รับเบี้ยพิการร้อยละ 80.6 โดยผู้ไม่ได้รับส่วนใหญ่เพิ่งครบรอบวัยผู้สูงอายุและอยู่ระหว่างดำเนินการ

- **คนจนส่วนใหญ่ได้รับบริการพื้นฐานแต่ยังมีบางกลุ่มที่ไม่สามารถเข้าถึง**ทั้งการดูแลแม่และเด็ก โดยร้อยละ 91 ของหญิงมีครรภ์ได้รับการฝากครรภ์ ร้อยละ 95.5 ได้รับวัคซีนครบ รวมทั้งเด็กอายุต่ำกว่า 3 ปี ได้รับการเลี้ยงดูอย่างดีร้อยละ 92.5 ขณะที่ยังมีเด็กกลุ่มอายุไม่เกิน 5 ปี และกลุ่มอายุ 6-12 ปี ขาดสารอาหารร้อยละ 7.8 และ 10.2 ตามลำดับ เด็ก 3-5 ปีในครัวเรือนยากจนได้เข้าเรียนศูนย์พัฒนาเด็กเล็กร้อยละ 90.3 อย่างไรก็ตาม มีเด็กอายุ 6-15 ปี ที่ไม่ได้เข้าเรียนร้อยละ 7.8 เนื่องจากไม่มีค่าใช้จ่ายในการเดินทางหรือใช้ในชีวิตประจำวันและต้องเป็นแรงงานในการหารายได้ให้ครอบครัว ขณะที่ครัวเรือนที่มีเด็กอายุมากกว่า 15 ปี ได้เรียนต่อทุกคนมีร้อยละ 67 มีบางคนได้เรียนต่อร้อยละ 7 และไม่มีใครได้เรียนเลยร้อยละ 26

ซึ่งการไม่สามารถเข้าถึงบริการทางสังคมที่เป็นพื้นฐานจำเป็นเหล่านี้จะเป็นข้อจำกัดทำให้ไม่สามารถหลุดพ้นจากกับดักความยากจนได้ในอนาคต

- **การเข้าถึงแหล่งเงินทุน** พบว่า ครัวเรือนยากจนเป็นหนี้สินร้อยละ 73 ผู้ไม่เป็นหนี้ร้อยละ 34.5 โดยมีสาเหตุจากการที่ไม่สามารถเข้าถึงแหล่งเงินกู้ได้ การเข้าถึงโครงการแก้ไขปัญหาหนี้นอกระบบมีเพียงร้อยละ 19 ที่ได้ใช้ประโยชน์ เนื่องจากไม่สามารถทำตามเงื่อนไขที่กำหนดได้ เช่น ขาดคนค้ำประกัน ขาดหลักทรัพย์ ฯลฯ นอกจากนี้ ยังมีบางครัวเรือนที่ไม่สามารถใช้น้ำประปาหรือไฟฟ้าแม้จะมีการจัดบริการ เนื่องจากไม่มีเงินวางท่อหรือเดินสายไฟฟ้าได้ เป็นต้น ทั้งนี้ โครงการของรัฐที่ไม่ใช่สวัสดิการสำหรับทุกคนที่มีการเข้าถึงมากที่สุด ได้แก่ กองทุนหมู่บ้านร้อยละ 52.8 รองลงมาได้แก่ การประกันรายได้เกษตรกรร้อยละ 40 ป่าชุมชน/แหล่งน้ำสาธารณะร้อยละ 33 และแก้ไขหนี้นอกระบบ โดยกลุ่มตัวอย่างที่ทำการสำรวจมีความเห็นว่าโครงการที่สามารถช่วยบรรเทาความยากจนมากที่สุดได้แก่ การประกันรายได้เกษตรกร รองลงมาคือ การแก้ไขหนี้นอกระบบ ป่าชุมชน/แหล่งน้ำสาธารณะ และกองทุนหมู่บ้าน

บทบาทการมีส่วนร่วมและการได้รับประโยชน์จากกิจกรรมและทุนในชุมชน

โดยภาพรวมจากการสำรวจกลุ่มตัวอย่างจำนวน 50 หมู่บ้าน 960 ครัวเรือน พบว่า ครัวเรือนยากจนส่วนใหญ่เข้าร่วมกิจกรรมชุมชนร้อยละ 85.4 เมื่อเปรียบเทียบระหว่างครัวเรือนยากจนนั้น ครัวเรือนจนมากเข้ามามีส่วนร่วมน้อยกว่ากลุ่มอื่น ขณะเดียวกันก็ได้รับความช่วยเหลือน้อยกว่ากลุ่มอื่น โดยกิจกรรมต่างๆ และการรวมกลุ่มในชุมชนมีดังนี้

- **การรวมกลุ่มอาชีพเพื่อเพิ่มรายได้/ลดต้นทุน** มีหมู่บ้านที่ยังมีการรวมกลุ่มประกอบอาชีพ 35 หมู่บ้าน จากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 50 หมู่บ้าน มีทั้งโครงการที่ประสบความสำเร็จ เช่น กลุ่มเพาะเห็ด กลุ่มเลี้ยงโค ฯลฯ และที่ไม่ประสบความสำเร็จ เช่น กลุ่มเกษตรอินทรีย์ กลุ่มทอผ้าไหมผ้าฝ้าย ฯลฯ ปัญหาของการดำเนินงานส่วนใหญ่เป็นเรื่องการตลาด การพึ่งพาวัตถุดิบภายนอกทำให้ต้นทุนการผลิตสูง ไม่มีเจ้าหน้าที่คอยดูแลให้คำแนะนำ ไม่มีเงินทุน ขาดการส่งเสริมต่อยอดอาชีพ รายได้น้อยและขาดความต่อเนื่อง โดยคนจนส่วนใหญ่ไม่ค่อยให้ความสนใจหรือเข้าร่วมเพียงช่วงเริ่มต้น เนื่องจากทางกลุ่มไม่มีการจ่ายเป็นค่าจ้างรายวันในการทำงาน มีแต่เงินปันผลซึ่งไม่เพียงพอกับรายจ่ายและไม่ทันเวลากับความต้องการใช้จ่าย

- **การจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์** มีชุมชนที่มีกลุ่มออมทรัพย์ 31 หมู่บ้าน โดยดำเนินงานทั้งที่ทำร่วมกับกองทุนหมู่บ้านซึ่งเป็นการบังคับให้มีการฝากเงินเพื่อเป็นหลักประกันในการกู้เงิน และเป็นกลุ่มออมทรัพย์ซึ่งใช้เป็นแหล่งเงินกู้ของสมาชิก ทั้งนี้ มี 1 แห่งที่จังหวัดศรีสะเกษที่มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างนิสัยการออมให้กับสมาชิก และให้สมาชิกสามารถกู้ได้ นอกจากนี้ สมาชิกยังมีสวัสดิการต่างๆ เช่น ได้เงินสงเคราะห์กรณีเสียชีวิต เป็นต้น โดยภาพรวมคนยากจนไม่ค่อยสนใจการออมเนื่องจากมีรายได้ไม่เพียงพอกับรายจ่ายอยู่แล้ว และเนื่องจากเป็นหมู่บ้านและชุมชนยากจน จึงพบว่าไม่มีการจัดตั้งกองทุนสวัสดิการชุมชน

- **การรวมกลุ่มอื่นๆ ที่มีลักษณะเป็นสวัสดิการ** เช่น กลุ่มร้านค้า ทำให้สามารถซื้อสินค้าได้ในราคาประหยัดและสะดวก กลุ่มธนาคารข้าว/ฉางข้าว/โรงสีข้าว เพื่อช่วยเหลือในการรับฝากข้าวเมื่อราคาตก ทำการสีข้าวในราคาถูก รวมทั้งให้กู้ยืมข้าวเพื่อเพาะปลูก/ขาดแคลนข้าวบริโภค และให้ฟรีสำหรับคนจน กลุ่มน้ำดื่มพอเพียงเพื่อแก้ไขปัญหาน้ำดื่มไม่สะอาด ให้ชุมชนบริโภคในราคาถูก ตลอดจนกลุ่มฌาปนกิจ รถกู้ชีพ ฯลฯ เป็นการทำกิจกรรมตามลักษณะความต้องการและความสามารถในการดำเนินงานของแต่ละชุมชน เป็นโครงการที่ค่อนข้างเป็นประโยชน์ต่อทุกคน รวมถึงคนจนและด้อยโอกาส แม้จะไม่สามารถช่วยให้พ้นจากความยากจนแต่ช่วยบรรเทาความยากลำบากและทำให้คุณภาพชีวิตดีขึ้น

- **ความพยายามในการช่วยเหลือตัวเองให้หลุดพ้นจากความยากจน** ครัวเรือนยากจนมีความเห็นว่าสามารถหลุดจากความยากจนได้เพียงร้อยละ 46 โดยร้อยละ 70 พยามยามช่วยตัวเองให้หลุดพ้นจากความยากจนโดยขยันทำงานมากขึ้น ลดรายจ่ายและหาอาชีพใหม่ๆ ครัวเรือนที่คิดว่าตัวเองจนและจนมากที่พยายามช่วยตัวเองให้หลุดพ้นความยากจนเพียงร้อยละ 63 และ 67 ขณะที่ครัวเรือนคิดว่าตัวเองเกือบจนกลับมีถึงร้อยละ 84 โดยเห็นว่าผู้ที่มีโอกาสหลุดพ้นความยากจนคือ คนที่มีลูกเรียนสูงๆ การมีแหล่งน้ำทำการเกษตรตลอดปี มีสมาชิกครัวเรือนในวัยทำงานที่มีความขยันอดทนและไม่ใช้จ่ายฟุ่มเฟือย

- **การช่วยเหลือเกื้อกูลกันในชุมชน** ผู้นำชุมชนส่วนใหญ่ที่ทำการสำรวจมีความเห็นว่า ครัวเรือนในชุมชนส่วนใหญ่ยากจน จึงไม่สามารถช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกันให้คนจนในชุมชนเดียวกันหลุดพ้นความยากจนได้ เพราะทุกครัวเรือนต่างทำมาหากินและดูแลครอบครัวตัวเอง การให้ความช่วยเหลือเป็นการบรรเทาความเดือนร้อนซึ่งหากชุมชนมีความเข้มแข็งก็จะ

สามารถช่วยเหลือกันได้มากยิ่งขึ้น ขณะที่คนจนเองต้องให้ความร่วมมือในการพัฒนาตนเองและประกอบอาชีพ โดยมีภาครัฐให้การสนับสนุนทั้งงบประมาณและการส่งเสริมอาชีพ จะทำให้คนมีรายได้ซึ่งจะช่วยแก้ปัญหาความยากจนได้

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

ความยากจนยังเป็นปัญหาสำคัญโดยเฉพาะในกลุ่มที่จนมากที่ยังไม่สามารถเข้าถึงบริการที่จำเป็นโดยเฉพาะด้านการศึกษาซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาให้ก้าวพ้นจากความยากจน ขณะที่ครัวเรือนที่มีสมาชิกสูงอายุ เจ็บป่วยและพิการซึ่งเป็นข้อจำกัดที่ทำให้ครัวเรือนไม่ได้รับการพัฒนาทักษะอาชีพ โดยเฉพาะในอนาคตที่ประเทศจะก้าวสู่สังคมผู้สูงอายุซึ่งหากไม่มีการเตรียมการอาจจะส่งผลกระทบต่อปัญหาความยากจน ขณะที่ปัญหาความเหลื่อมล้ำและกระจายรายได้ รัฐจำเป็นต้องสร้างโอกาสและความเป็นธรรมในเรื่องของสิทธิในทรัพย์สิน การเข้าถึงปัจจัยการผลิต ตลอดจนการกระจายบริการทางสังคมที่มีคุณภาพ ทรัพยากร และการลงทุนสู่ภูมิภาคอย่างทั่วถึงมากขึ้น โดยมีข้อเสนอแนะแนวทางในการแก้ปัญหาความยากจนที่ควบคู่ไปกับการแก้ปัญหาความเหลื่อมล้ำและสร้างความเป็นธรรมต่างๆ ดังนี้

- การใช้ตาข่ายทางสังคม (Social safety net) สำหรับกลุ่มที่ยากจนมากและเรื้อรังเพื่อให้สามารถดำรงชีวิตในระดับมาตรฐานขั้นต่ำได้ ทั้งนี้ จะต้องพัฒนาเครื่องมือสำหรับการดำเนินนโยบาย เช่น แผนที่ความยากจน ข้อมูลประชากร เพื่อให้สามารถดำเนินมาตรการได้ตรงกับกลุ่มเป้าหมายอย่างแท้จริง

- การสนับสนุนและให้ความช่วยเหลือแก่กลุ่มคนยากจนแบบองค์รวมทั้งในรูปของการให้เงินอุดหนุนและสิ่งของเพื่อให้สามารถเข้าถึงบริการพื้นฐานที่จำเป็นก่อให้เกิดการต่อยอดในการพัฒนาศักยภาพของตนเอง

- การสนับสนุนและส่งเสริมศักยภาพชุมชนให้มีบทบาทในการดูแลช่วยเหลือเบื้องต้นแก่คนจนและผู้ด้อยโอกาสในชุมชนเพื่อบรรเทาความเดือดร้อน และเป็นศูนย์ข้อมูลให้กับหน่วยงานและองค์กรจากภายนอกให้ช่วยเหลือคนจนอย่างทั่วถึงและมีประสิทธิภาพ

- การสร้างเสริมความมั่นคงด้านรายได้ให้กับกลุ่มผู้สูงอายุ โดยส่งเสริมการออมขณะอยู่ในวัยแรงงานเพื่อบรรเทาปัญหาเดือนร้อนและความยากจนจากการสูญเสียรายได้หลังเกษียณอายุ

- การส่งเสริมอาชีพและสร้างหลักประกันด้านรายได้ให้กับเกษตรกรเพื่อลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติและราคาผลผลิตด้วยการสร้างเสถียรภาพราคาสินค้าเกษตร พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานในชนบท ลดค่าใช้จ่ายสาธารณูปโภคและการเดินทางของประชาชน เปิดโอกาสการเข้าถึงแหล่งเงินลงทุนสำหรับประกอบอาชีพและสร้างรายได้ในชุมชน

- การปรับโครงสร้างภาษีเพื่อสร้างความเป็นธรรมโดยยึดหลักขยายฐานภาษีให้กว้างขึ้น พึ่งพิงภาษีทางตรงในสัดส่วนสูงกว่าภาษีทางอ้อมโดยเฉพาะภาษีเงินได้ที่ไม่ได้มาจากการทำงาน

- การสนับสนุนการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมของกลุ่มคนจน รวมทั้งการให้ความช่วยเหลือและการให้ความรู้ทางกฎหมายภายใต้หลักการการทำกฎหมายให้เกิดประโยชน์กับทุกคน

ทั้งนี้ ในการดำเนินมาตรการให้เกิดประสิทธิผลจะต้องมีข้อมูลและการจดทะเบียนที่ช่วยให้สามารถกำหนดกลุ่มเป้าหมายและเข้าถึงได้ตรงกลุ่มเป้าหมาย และกลไกการแก้ปัญหาความยากจนให้เกิดขึ้นไปพร้อมๆ กับการแก้ปัญหาความเหลื่อมล้ำด้วยนั้นต้องอยู่บนหลักการของการกระจายผลประโยชน์บางส่วนจากกลุ่มบนลงสู่กลุ่มล่างให้เป็นธรรมมากขึ้น โดยผ่านทาง **(1) กลไกภาครัฐ** โดยปรับโครงสร้างภาษีรายได้และภาษีทรัพย์ ที่ดิน และสิ่งปลูกสร้าง รวมทั้งการเร่งบังคับใช้ภาษีสิ่งแวดล้อม โดยที่มีการจัดเก็บภาษีอย่างประสิทธิภาพ และนำไปจัดสรรใช้ประโยชน์อย่างมีประสิทธิภาพและโปร่งใสที่มีการจัดสรรให้ตรงกลุ่มเป้าหมายที่ต้องเร่งแก้ปัญหา รวมทั้งการจัดระบบการถือครองที่ดินที่ให้โอกาสคนจนได้เป็นเจ้าของที่ดิน ทั้งนี้จะเกิดขึ้นได้หากการบริหารราชการแผ่นดินมีประสิทธิภาพและโปร่งใส **(2) กลไกภาคธุรกิจเอกชน** โดยใช้ Corporate Social Responsibility (CSR) และ Social enterprises และ **(3) กลไกชุมชนและท้องถิ่น**

ตัวชี้วัดภาวะสังคม (รายไตรมาส)

องค์ประกอบหลัก	2550		2551				2552				2553				2554	
	ไตรมาส3	ไตรมาส4	ไตรมาส1	ไตรมาส2	ไตรมาส3	ไตรมาส4	ไตรมาส1	ไตรมาส2	ไตรมาส3	ไตรมาส4	ไตรมาส1	ไตรมาส2	ไตรมาส3	ไตรมาส4	ไตรมาส1	ไตรมาส2
1. คุณภาพของคน																
การมีงานทำ																
การมีงานทำ (พันคน)[1/]	37,122	36,873	35,820	36,860	37,837	37,550	36,503	37,699	38,372	38,252	37,434	37,515	38,692	38,446	37,647	38,025
อัตราการว่างงาน (ร้อยละ)	1.18	1.11	1.65	1.39	1.18	1.33	2.08	1.75	1.17	0.98	1.13	1.32	0.87	0.87	0.83	0.56
อัตราการว่างงานตามระดับการศึกษา (ร้อยละ)																
- รวม	1.18	1.11	1.65	1.39	1.18	1.33	2.08	1.75	1.17	0.98	1.13	1.32	0.87	0.87	0.83	0.31
- ประถมศึกษาและต่ำกว่า	0.63	0.59	1.11	0.63	0.59	0.74	1.24	0.89	0.57	0.52	0.57	0.69	0.33	0.48	0.46	0.71
- มัธยมศึกษาตอนต้น	1.85	1.56	2.65	2.04	1.71	2.24	3.44	2.08	1.89	1.62	1.75	1.71	1.19	1.36	1.19	0.70
- มัธยมศึกษาตอนปลาย	1.42	2.21	2.19	1.66	1.86	1.61	3.06	2.40	1.14	0.93	1.75	1.63	0.80	0.85	0.91	0.86
- อาชีวศึกษา	2.20	1.41	2.02	2.76	2.02	2.65	3.54	3.06	2.19	1.45	1.84	1.98	1.44	1.31	1.36	1.39
- วิชาชีพชั้นสูง	2.18	1.77	2.06	3.67	2.79	2.61	3.20	4.43	3.09	1.89	2.39	2.18	2.03	1.23	1.36	0.96
- มหาวิทยาลัย	2.34	2.06	2.32	2.95	2.05	2.04	2.63	3.44	2.17	1.93	1.69	2.95	2.38	1.72	1.56	0.56
การทำงานต่ำระดับ (พันคน)	555	518	575	481	420	555	699	570	525	626	548	572	516	409	429	385
(ทำงานน้อยกว่า 35 ชม./สป.ที่พร้อมจะทำงานเพิ่ม)																
สัดส่วนกำลังแรงงานตามระดับการศึกษา (ร้อยละ)																
- รวม	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.00	100.00	100.00
- ประถมศึกษาและต่ำกว่า	58.33	58.42	56.94	56.37	57.11	57.08	55.95	55.20	55.96	55.29	54.63	54.22	54.16	54.64	53.17	53.07
- มัธยมศึกษาตอนต้น	14.78	14.51	15.29	15.46	15.19	15.23	15.29	15.88	15.26	15.49	15.89	15.99	15.65	15.48	16.01	16.33
- มัธยมศึกษาตอนปลาย	9.10	9.54	9.57	9.86	9.49	9.54	9.95	9.99	9.74	10.05	10.19	10.48	10.50	10.41	10.47	10.56
- อาชีวศึกษา	3.39	3.26	3.24	3.43	3.26	3.24	3.46	3.42	3.46	3.54	3.55	3.52	3.41	3.31	3.52	3.48
- วิชาชีพชั้นสูง	4.06	3.89	4.20	4.18	4.17	4.07	4.24	4.47	4.36	4.22	4.30	4.34	4.57	4.40	4.56	4.59
- มหาวิทยาลัย	10.34	10.38	10.76	10.70	10.78	10.85	11.11	11.05	11.22	11.41	11.44	11.45	11.71	11.76	12.28	11.97
สุขภาพ																
จำนวนผู้ป่วยด้วยโรคที่ต้องเฝ้าระวังเร่งด่วน (ราย)[2/]																
- หัด	930	946	1,827	1,338	1,905	1,442	2,406	1,488	1,274	646	759	598	691	305	539	621
- ไข้กาฬหลังแอ่น	5	7	11	24	4	10	17	16	13	5	7	6	11	8	11	3
- ไข้สมองอักเสบ	109	70	86	116	122	74	95	117	112	135	121	112	153	94	184	145
- อหิวาตกโรค	250	706	51	117	30	65	3	202	26	160	417	586	511	296	35	47
- มือ เท้า และปาก	3,561	11,582	5,343	1,409	1,630	1,152	1,960	2,043	1,622	1,600	5,821	2,173	2,880	972	777	3,532
- บิด	4,706	3,471	4,339	4,398	3,636	3,258	4,157	4,526	2,750	2,363	3,507	3,657	3,936	2,594	3,671	3,817
- ปอดอักเสบ	43,223	32,269	36,657	24,890	40,677	41,998	32,175	25,596	38,985	35,099	34,064	31,032	49,466	38,481	44,420	31,168
- ฉี่หนู	1,305	988	372	518	1,233	972	536	749	1,747	1,826	701	889	1,725	1,283	396	535
- ไข้เลือดออก	25,363	13,310	10,599	25,520	34,462	16,833	6,995	17,750	19,502	12,404	11,940	25,623	60,366	17,925	7,119	20,287
- ไข้หวัดใหญ่	5,155	4,394	4,264	4,172	4,633	6,023	3,122	21,119	44,314	13,319	25,856	7,325	53,174	21,934	9,239	6,054
- พิษสุนัขบ้า	4	7	2	-	-	1	5	3	2	3	8	2	-	2	-	2
2.ความมั่นคงทางสังคม																
ความสงบสุขในสังคม *(ต่อประชากรแสนคน)*[3/]																
- สัดส่วนการบาดเจ็บและตายด้วยอุบัติเหตุ-การจราจรทางบก	33.70	34.60	32.40	30.63	28.20	32.91	31.70	29.00	25.10	22.80	22.10	18.00	14.10	7.40	9.00	8.20
- สัดส่วนคดีชีวิต ร่างกาย และเพศ	14.19	13.77	13.40	12.92	11.50	12.50	12.60	12.10	11.70	12.30	11.80	10.90	10.30	10.60	9.60	8.30
- สัดส่วนคดีประทุษร้ายต่อทรัพย์สิน	31.10	24.00	25.08	24.32	26.80	24.80	22.50	20.50	23.50	22.30	19.60	20.60	23.00	21.30	18.00	15.70
- สัดส่วนคดียาเสพติด	58.25	59.01	69.70	78.70	82.70	73.70	86.90	85.40	84.80	95.30	84.60	87.80	107.80	115.40	123.60	104.10
- ร้อยละของคดีเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดซ้ำต่อคดีทั้งหมดที่ถูกดำเนินคดีโดยสถานพินิจฯ[4/]	13.43	13.41	13.96	14.01	14.53	13.70	14.00	ไม่มีข้อมูล	ไม่มีข้อมูล	ไม่มีข้อมูล	ไม่มีข้อมูล	ไม่มีข้อมูล	ไม่มีข้อมูล	ไม่มีข้อมูล	ไม่มีข้อมูล	ไม่มีข้อมูล
การคุ้มครองผู้บริโภค[5/]																
จำนวนเรื่องร้องเรียน (เรื่อง)	1,330	1,542	1,435	1,233	832	1,004	1,746	1,549	1,967	1,556	1,564	1,635	1,639	1,736	1,971	2,048
- บ้าน อาคาร ที่ดิน	464	828	634	439	289	396	755	657	767	615	538	612	606	606	786	821
- สินค้าและบริการ	458	425	348	507	309	376	680	675	796	676	727	659	666	783	789	888
- การโฆษณาต่างๆ	394	258	291	233	231	137	279	182	358	253	291	360	361	342	354	332
- การขายตรงและตลาดแบบตรง	14	31	162	54	3	95	32	35	46	12	8	4	6	5	42	7
การให้คำปรึกษาทางสายด่วน 1166	3,533	3,521	4,431	4,786	3,222	4,369	6,572	7,026	7,562	13,644	11,378	11,168	13,362	17,433	17,689	16,823

หมายเหตุ : ตัวเลขการมีงานทำไตรมาส 2-2554 เป็นข้อมูลเฉลี่ยเดือนเมษายน-มิถุนายน

ตัวชี้วัดภาวะสังคม (รายปี)

องค์ประกอบหลัก	2544	2545	2546	2547	2548	2549	2550	2551	2552	2553
1. คุณภาพของคน										
การมีงานทำ										
ผลิตภาพแรงงาน กรณีแรงงาน (บาท/คน/ปี)[6/]	95,738	97,912	102,484	106,200	109,425	113,675	117,424	117,823	113,033	120,842
อัตราการมีงานทำ (ร้อยละ)[7/]	94.95	96.50	96.96	97.23	97.58	97.96	98.13	98.19	98.13	98.43
อัตราการว่างงาน (ร้อยละ)[7/]	3.32	2.40	2.16	2.07	1.83	1.51	1.38	1.38	1.49	1.04
การทำงานต่ำระดับ(ทำงานน้อยกว่า 35 ชม./สป.ที่พร้อมจะทำงานเพิ่ม)[6]	883	783	697	787	754	578	597	508	605	521
สุขภาพ[8/]										
อัตราการเจ็บป่วย (ต่อประชากรพันคน)	1783.38	1809.63	1845.04	1798.06	1878.92	2079.57	2292.29	2436.12	2639.43	
อัตราป่วยด้วยโรคไม่ติดต่อ (ต่อประชากรแสนคน)										
- เนื้องอกร้าย (มะเร็ง)	80.39	98.98	101.67	107.05	114.31	124.38	130.75	134.22	133.05	
- หัวใจ	317.67	391.45	451.45	503.10	530.75	618.20	687.72	749.54	793.03	
- เบาหวาน	277.71	340.95	380.75	444.16	490.53	586.82	650.43	675.74	736.48	
- ความดันโลหิต	287.50	340.99	389.83	477.35	544.05	659.57	778.12	860.53	981.48	
ความผิดปกติทางจิต/จิตเภท/ประสาทหลอน (ต่อประชากรแสนคน)	32.91	38.12	39.33	38.93	42.02	45.62	48.79	47.28	49.77	
ความผิดปกติทางอารมณ์ (สะเทือนอารมณ์) (ต่อประชากรแสนคน)	8.43	12.17	13.41	13.54	14.83	15.86	18.48	20.09	26.46	
ความผิดปกติจากโรคประสาท/ความเครียด (ต่อประชากรแสนคน)	62.62	66.21	62.45	64.64	59.69	64.89	63.48	60.94	60.86	
ภาวะแปรปวนทางจิตและพฤติกรรม (ต่อประชากรพันคน)	35.57	33.97	37.13	35.90	37.64	42.41	42.27	45.88	49.00	
ร้อยละของการขาดสารอาหาร										
- ขาดสารไอโอดีน	2.00	1.74	1.31		ไม่มีการรายงานข้อมูล					
- ภาวะโลหิตจางในหญิงมีครรภ์	13.34	13.04	12.35		ไม่มีการรายงานข้อมูล					
- ขาดสารอาหารระดับ 1	8.62	7.85	8.24		ไม่มีการรายงานข้อมูล					
- ขาดสารอาหารระดับ 2	0.74	0.72	0.74		ไม่มีการรายงานข้อมูล					
ประชากร										
อัตราส่วนภาระพึ่งพิง (ร้อยละ)[9/]	51.29	50.88	50.46	50.03	49.69	49.26	48.84	48.43	48.11	47.94
สัดส่วนคนยากจน (ร้อยละ)[10/]	-	14.93	-	11.16	-	9.55	8.48	8.95	8.12	7.75
การศึกษา										
อัตรานักเรียนต่อประชากรวัยเรียน[11/]										
- ประถมศึกษา	105.33	105.26	104.83	104.24	104.17	103.47	104.51	104.83	104.00	
- มัธยมศึกษาตอนต้น	86.61	85.65	90.34	92.47	95.45	96.67	96.37	95.62	94.87	
- มัธยมศึกษาตอนปลาย	59.58	60.79	62.76	63.82	63.80	65.77	67.16	68.14	69.57	
- อุดมศึกษา (ปริญญาตรีและต่ำกว่า)	42.88	45.42	53.01	52.92	55.60	62.50	61.05	60.47	56.21	
จำนวนปีการศึกษาเฉลี่ยของประชากรกลุ่มอายุ 15 ปีขึ้นไป[12/]		7.4	7.5	7.6	7.8	7.8	7.9	8	8.1	8.2
จำนวนปีการศึกษาเฉลี่ยของประชากรกลุ่มอายุ 15-59 ปี[13/]		8.1	8.3	8.4	8.6	8.7	8.7	8.8	8.9	9
- ชาย		8.3	8.4	8.6	8.8	8.9	8.8	8.9	9	9.1
- หญิง		7.9	8.1	8.2	8.5	8.6	8.6	8.7	8.9	9
จำนวนปีการศึกษาเฉลี่ยของประชากรกลุ่มอายุ 60 ปีขึ้นไป[13/]		3.8	3.8	3.9	4.1	4.2	4.3	4.4	4.4	4.6
- ชาย		4.5	4.5	4.7	4.9	4.9	5.0	5.1	5.1	5.3
- หญิง		3.2	3.3	3.4	3.5	3.6	3.8	4	3.9	4.1
2. ความมั่นคงทางสังคม										
สถาบันครอบครัว										
สัดส่วนครัวเรือนที่มีที่อยู่อาศัยถาวร (ร้อยละ)[14/]	97.90	97.30	96.00	96.60	98.65	98.50	99.30	98.86	99.70	99.78
ดัชนีครอบครัวอบอุ่น (ร้อยละ)[15/]						62.24	61.65	63.97	63.18	63.08

องค์ประกอบหลัก	2544	2545	2546	2547	2548	2549	2550	2551	2552	2553
หลักประกันทางสังคม										
ร้อยละของการมีหลักประกันสุขภาพ [16/]	-	92.47	93.01	95.47	96.25	97.82	98.75	99.16	99.47	99.36
- ประกันสังคม	-	11.65	12.95	13.34	13.92	14.75	15.35	15.73	15.34	15.60
- สวัสดิการข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ	-	6.62	6.44	6.82	6.61	6.51	8.22	8.00	7.90	7.75
- ประกันสุขภาพถ้วนหน้า	-	74.20	73.62	75.31	75.37	76.20	74.79	75.06	75.86	75.20
- สิทธิ์อื่นๆ	-	-	-	-	0.35	0.36	0.39	0.37	0.37	0.81
- ยังไม่มีสิทธิ์	-	7.53	6.99	4.53	3.75	2.18	1.25	0.84	0.53	0.64
สัดส่วนผู้ประกันตนต่อกำลังแรงงาน [17/]	17.70	20.57	21.80	22.49	23.43	24.32	24.86	24.65	24.53	25.11
ความสงบสุขในสังคม (ต่อประชากรแสนคน)										
อัตราการตายด้วยอุบัติเหตุการจราจรทางบก [18/]	18.70	20.90	22.20	22.20	20.60	20.20	19.80	18.20	16.90	11.90
สัดส่วนคดีชีวิต ร่างกาย และเพศ [18/]	56.70	60.50	76.40	73.40	73.46	69.30	62.60	52.80	51.40	45.80
สัดส่วนคดีประทุษร้ายต่อทรัพย์สิน [18/]	105.60	109.70	106.40	110.70	122.00	122.40	115.80	106.00	93.70	88.90
สัดส่วนคดียาเสพติด [18/]	438.90	422.80	196.20	119.80	160.42	176.20	225.00	320.00	371.60	416.40
ร้อยละของคดีเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดซ้ำต่อคดีทั้งหมด ที่ถูกดำเนินคดีโดยสถานพินิจฯทั่วประเทศ [4/]	17.22	15.68	15.16	13.83	12.08	11.85	12.92	14.06	13.57	12.62
การคุ้มครองผู้บริโภค [5/]										
จำนวนเรื่องร้องเรียน (เรื่อง)	5,687	4,467	5,554	6,586	7,284	5,693	5,898	4,504	6,818	6,574
- บ้าน อาคาร ที่ดิน	3,422	2,068	1,985	2,501	3,425	2,875	2,681	1,758	2,794	2,362
- สินค้าและบริการ	1,775	2,026	2,984	3,103	3,089	2,059	1,937	1,540	2,827	2,835
- การโฆษณาต่างๆ	490	373	585	949	708	673	1,187	892	1,072	1,354
- การขายตรงและตลาดแบบตรง	-	-	-	33	62	86	93	314	125	23
การให้คำปรึกษาทางสายด่วน 1166	8,368	18,745	22,834	15,682	11,026	12,984	14,599	16,808	34,804	53,341
3. ความเป็นอยู่และพฤติกรรมของคน										
พฤติกรรมในการบริโภค										
ค่าใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภค (ร้อยละของค่าใช้จ่ายรวม) [19/]	87.36	87.16	-	87.95	-	88.75	87.80	88.40	87.90	88.30
ค่าใช้จ่ายที่ไม่เกี่ยวกับการอุปโภคบริโภค (ร้อยละของค่าใช้จ่ายรวม) [19/]	12.64	12.84	-	12.05	-	11.25	12.20	11.60	12.10	11.70
อัตราการบริโภคสุราของประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไป (ร้อยละ) [20/]	32.60	-	-	32.70	-	29.20	29.30	-	32.00	
อัตราการบริโภคบุหรี่ของประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไป (ร้อยละ) [20/]	25.50	-	-	23.00	-	20.20	18.50	-	20.70	
การใช้เวลาในชีวิตประจำวัน										
การใช้บริการจากสื่อต่างๆ (ชม./วัน) [21/]	3.0	-	-	2.8	-	-	-	-	-	
- การอ่าน	1.1	-	-	1.1	-	-	-	-	-	
- การดูโทรทัศน์และวีดีโอ	2.9	-	-	2.7	-	-	-	-	-	
- การฟังเพลง หรือวิทยุ	1.4	-	-	1.4	-	-	-	-	-	
- การรับรู้ข้อมูลข่าวสารจากคอมพิวเตอร์	1.9	-	-	1.9	-	-	-	-	-	
- การใช้ห้องสมุด	1.0	-	-	0.8	-	-	-	-	-	
จำนวนประชากรที่ใช้ Internet (ล้านคน) [22/]	3.5	4.8	6.0	7.0	7.1	8.5	9.3	11.0	12.3	13.8
4. สิ่งแวดล้อม										
สารอันตราย [23/]										
ปริมาณการใช้สารเคมี (ล้านตัน)	29.33	33.38	26.9	29.49	32.03	29.34	30.2	29.4	39.64	30.56
จำนวนผู้ป่วยที่เกิดจากสารพิษอันตราย (คน)	2,933	2,751	2,499	2,717	1,640	1,452	1,586	1,868	1,926	2,306
จำนวนผู้เสียชีวิตที่เกิดจากสารพิษอันตราย (คน)	15	11	9	10	-	-	1	-	-	-

องค์ประกอบหลัก	2544	2545	2546	2547	2548	2549	2550	2551	2552	2553
ขยะ										
การผลิตขยะที่เกิดขึ้นทั่วประเทศ (ล้านตัน)[23/]	14.10	14.32	14.32	14.58	14.32	14.60	14.72	15.03	15.14	15.16
การผลิตขยะที่เกิดขึ้นในกทม. (ล้านตัน)[23/]	3.40	3.51	3.41	3.41	3.03	3.07	3.11	3.20	3.24	3.20
ความสามารถในการกำจัดขยะแบบถูกสุขลักษณะ ในกทม. (ล้านตัน)[23/]	3.36	3.48	3.37	3.41	3.03	3.07	3.11	3.20	3.24	3.20
ปริมาณของเสียอันตรายทั่วประเทศ (ล้านตัน)[23/]	1.68	1.78	1.80	1.81	1.81	1.83	1.85	3.13	3.07	3.09
มลพิษทางอากาศ										
ค่าเฉลี่ยฝุ่นขนาดเล็กกว่า 10 ไมครอน (24 ชั่วโมง) มคก./ ลบ.ม. (บริเวณพื้นที่ทั่วไปใน กทม.)[23/]	40.50	49.40	54.50	59.80	40.60	43.30	50.00	47.90	42.50	37.80

ที่มา : 1/ 7/ รายงานผลการสำรวจภาวะการทำงานของประชากร สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

2/ สำนักระบาดวิทยา กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข

3/ ข้อมูลสถิติคดีอาญาและอาชญากรรมจากศูนย์ข้อมูลข้อสนเทศ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ และข้อมูลประชากรจากการคาดประมาณประชากรของประเทศไทย พ.ศ. 2533-2563 และ พ.ศ.2543-2573 ประมวลโดยสำนักพัฒนาฐานข้อมูลและตัวชี้วัดภาวะสังคม สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

4/ กลุ่มงานข้อมูลและข้อสนเทศ สำนักพัฒนาระบบงานยุติธรรมเด็กและเยาวชน กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน

5/ สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค สำนักนายกรัฐมนตรี (การให้คำปรึกษาทางสวยด่วน 1166 สคบ.ให้บริษัทเอกชนดำเนินการตั้งแต่ไตรมาส 4 ปี พ.ศ. 2552)

6/ ข้อมูล GDP จากสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และข้อมูลการมีงานทำจากสำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

8/ สถิติสาธารณสุข สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ กระทรวงสาธารณสุข

9/ การคาดประมาณประชากรของประเทศไทย พ.ศ.2543-2573 สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

10/ การสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ประมวลผลโดยสำนักพัฒนาฐานข้อมูลและตัวชี้วัดภาวะสังคม สศช.

11/ จำนวนนักเรียน จากศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศ สำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงศึกษาธิการ ข้อมูลประชากร จากสำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย

12/ ข้อมูลปี 2545-2546 จากรายงานผลการประเมินโอกาสและคุณภาพการศึกษาของคนไทย สำนักประเมินผลการจัดการศึกษา สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ข้อมูลปี 2547-2553 จากปีการศึกษาเฉลี่ยของประชากรไทย กลุ่มพัฒนาเครือข่ายสารสนเทศ สำนักวิจัยและพัฒนาการศึกษา สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ

13/ ปีการศึกษาเฉลี่ยของประชากรไทย กลุ่มพัฒนาเครือข่ายสารสนเทศ สำนักวิจัยและพัฒนาการศึกษา สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ

14/ รายงานคุณภาพชีวิตของคนไทย จากข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) ปี 2542-2553 กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย

15/ สำนักประเมินผลและเผยแพร่การพัฒนา สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (ปรับปรุงองค์ประกอบของดัชนีปี 2544-2552)

16/ สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ กระทรวงสาธารณสุข

17/ สำนักงานประกันสังคม กระทรวงแรงงาน และสำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

18/ ศูนย์ข้อมูลข้อสนเทศ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ และข้อมูลประชากรจากสำนักบริหารการทะเบียน กระทรวงมหาดไทย

19/ รายงานการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน ปี พ.ศ. 2542-2552 สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

20/ การสำรวจพฤติกรรมการสูบบุหรี่และการดื่มสุราของประชากร พ.ศ.2544 2547 และ 2550 สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร การสำรวจอนามัยและสวัสดิการ พ.ศ. 2549 และ 2552 สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ปี2544-2548 เป็นการสำรวจของประชากรอายุ 11 ปีขึ้นไป)

21/ รายงานการสำรวจการใช้เวลาของประชากร พ.ศ.2544 และ 2547 สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

22/ ข้อมูลปี 2542-2545 ศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ และการสำรวจเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ครัวเรือน) พ.ศ.2546-2552 สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

23/ รายงานสถานการณ์มลพิษของประเทศไทย กรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

เอกสารอ้างอิง

กรมการจัดหางาน กระทรวงแรงงาน. 2554. *จำนวนผู้ประกันตนที่ขึ้นทะเบียนขอรับประโยชน์ทดแทนกรณีว่างงาน.*

กรมการจัดหางาน กระทรวงแรงงาน. 2554. *จำนวนผู้ลงทะเบียนสมัครงาน ตำแหน่งงานว่าง และการบรรจุงานทั่วประเทศ.*

กรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. *(ร่าง) รายงานสถานการณ์มลพิษของประเทศไทย ปี 2553.*

กรมควบคุมโรค สำนักระบาดวิทยา กระทรวงสาธารณสุข. 2554. *รายงานโรคที่เฝ้าระวัง ไตรมาสสอง ปี 2554.*

กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข. 2553. *การสำรวจสุขภาพจิตคนไทย ปี 2551–2553.*

กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข. 2554. *ผลการสำรวจสถานการณ์ระดับสติปัญญา (ไอคิว) เด็กนักเรียนไทยทั่วประเทศ.* วันที่ 10 กรกฎาคม 2554.

กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข. 2552. *สถานการณ์และแนวโน้มทารกน้ำหนักแรกเกิดต่ำกว่า 2,500 กรัม.*

การสุขาภิบาลอาหารและน้ำ. http://person.anamai.moph.go.th.

คมชัดลึก. *คุมขาใหญ่ในเรือนจำตัดตอนออเดอร์ยาเสพติด.* ฉบับวันที่ 22 สิงหาคม 2554. http://www.komchadluek.net/detail/20110821.

โครงการจัดตั้งกองทุนออทิสติกของ สกอ. http://thaimisc.pukpik.com/freewebboard/php/vreply.php?user=ratawat&topic=8.

ไทยรัฐ. 2554. *โง่-เอ๋อ-ปัญญาอ่อน ประเทศนี้...วิกฤติยิ่ง.* ฉบับวันที่ 4 สิงหาคม 2554. http://www.thairath.co.th/today/view/105646.

ไทยรัฐ. 2554. *บุหรี่..ก่อมะเร็งหน้าใหม่สตรี-เด็ก.* ฉบับวันที่ 18 พฤษภาคม 2554.

ผู้จัดการ. 2554. *สธ. สั่งเฝ้าระวังโรคมือเท้าปาก.* ฉบับวันที่ 24 มิถุนายน 2554.

ผู้จัดการรายวัน. 2554. *สธ.ประกาศคุมฉลากบุหรี่ ป้องกันประชาชนเข้าใจผิด.* ฉบับวันที่ 16 พฤษภาคม 2554.

ผู้จัดการออนไลน์. *เตรียมเผาทำลายยาเสพติดของกลางล็อตใหญ่กว่า 2 พันกิโล กว่า 7 พันล้านบาท 24 มิ.ย.นี้* http://www.manager.co.th/QoL/ViewNews.aspx?NewsID=9540000075171.

ผู้จัดการออนไลน์. *วอนพ่อค้าแม่ค้าอาหารถุงใส่ใจความสะอาดก่อนขาย.* http://www.manager.co.th/QOL/ViewNews.aspx?NewsID=9510000057467.

มติชน. *บันทึกการเดินทางที่เลวร้าย Bad Trip: international tourism and road death in developing world.* http://www.matichon.co.th/news_detail.php?newsid=1310532581&grpid=&catid=19&subcatid=1904.

มูลนิธิออทิสติกไทย. 2553. *สรุปสถานการณ์ด้านบุคคลออทิสติกที่บกพร่องทางพัฒนาการ.* พฤษภาคม 2553. http://www.autisticthai.org.

ราชกิจจานุเบกษา. 2551. เล่ม 125 ตอนที่ 38 ก. *พระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2551.* 25 กุมภาพันธ์.

วราพรรณ ด่านอุตรา, วลัยพร มุขสุวรรณ และวรรณี พฤฒิถาวร.*ระบบข้อมูลเพื่อการจัดการสารเคมีแบบครบวงจร.* http://www.chemtrack.org/News-Detail.asp?TID=3&ID=2.

ศิริชัย พงษ์วิชัย และคณะ. 2550. *การวิเคราะห์ต้นทุนความต้องการความช่วยเหลือของนักเรียนที่มีภาวะสมาธิสั้น บกพร่องทางการเรียนรู้ และออทิสซึม ต้นทุนประสิทธิผลของโครงการให้ความช่วยเหลือทางการศึกษาและทัศนคติต่อเด็กพิเศษของบุคคลที่เกี่ยวข้อง.*

ศูนย์ข้อมูลข้อสนเทศ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ. 2554. *สถิติคดีจราจรทางบก เมษายน–มิถุนายน 2554.*

ศูนย์ข้อมูลข้อสนเทศ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ. 2554. *สถิติคดีอาญา เมษายน–มิถุนายน 2554.*

ศูนย์สื่อการศึกษาเพื่อคนพิการ. รายงานสถานการณ์คนพิการ. 2552. *รายงานสถานการณ์คนพิการปี 2552.*

สถาบันราชานุกูล กระทรวงสาธารณสุข. *ออทิสติก (Autistic Disorder).* http://www.rajanukul.com/main/index.php?mode=academic&group=1&submode=academic&idgroup=10.

สุชาดา อัครสิริธีรกุล. *วันนี้และวันต่อๆไปของเด็กออทิสติก.* www.elib-online.com/doctors50/child_autistic002.html.

สำนักควบคุมการบริโภคยาสูบ. 2553. *สถานการณ์การบริโภคยาสูบชนิดมีควันของเยาวชนไทย.*

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ. 2554. *จดหมายข่าวชุมชนคนรักสุขภาพ ฉบับสร้างสุข* ปีที่ 7 ฉบับที่ 118 ประจำเดือนสิงหาคม 2554. http://www.thaihealth.or.th.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2553. "การลดความเหลื่อมล้ำและไม่เป็นธรรมในสังคม". *วารสารเศรษฐกิจและสังคม*ปีที่ 47 ฉบับที่ 2 เมษายน-มิถุนายน หน้า 11-14.

สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด. 2554. *รายงานการประชุมติดตามผลการดำเนินงานด้านการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพผู้เสพ/ผู้ติดยาเสพติดช่วง 6 เดือนแรก.* ตุลาคม 2553-มีนาคม 2554.

สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด. 2554. *สถิติการจับกุมผู้ต้องหาคดียาเสพติดจำแนกตามอายุปี 2553.*

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2554. *ความยากจนและความเหลื่อมล้ำของคนไทยในสังคมปี 2553.*

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2554. โครงการติดตามความก้าวหน้าการพัฒนาด้านสังคม ชุมชน. *ร่างรายงานฉบับสมบูรณ์ โดยมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร (สถาบันวิจัยและพัฒนา).* กุมภาพันธ์.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2554. โครงการสำรวจความคิดเห็นและทัศนคติทางสังคมรายไตรมาส เรื่อง ความยากจนและความเหลื่อมล้ำระดับชุมชน. *ร่างรายงานฉบับสมบูรณ์ของบริษัท เอ็กเซลเลนท์บิสเนส แมเนจเม้นท์ จำกัด เสนอต่อ สศช.*

สำนักงานปลัดกระทรวงแรงงาน กระทรวงแรงงาน. 2554. *ผลการสำรวจค่าใช้จ่ายที่จำเป็นของแรงงานไร้ฝีมือ (แรงงานเพื่อพัฒนาฝีมือ).*

สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร. 2549. Multiple Indicator Cluster Survey (MICS).

สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร. 2552. *การสำรวจพฤติกรรมการดูแลสุขภาพของประชากร พ.ศ.2552 (พฤติกรรมการบริโภคอาหาร).* www.nso.go.th.

สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร. 2554. *การสำรวจภาวะการทำงานของประชากร.*

สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร. 2554. *คนไทยสุขภาพจิตดีขึ้นต่อเนื่อง จังหวัดที่มีรายได้สูงมีความสุขน้อยกว่าจังหวัดที่มีรายได้ต่ำ.*

สำนักงานสำรวจสุขภาพประชาชนไทย. 2553. *รายงานการสำรวจสุขภาพประชาชนไทยโดยการตรวจร่างกายครั้งที่ 4 พ.ศ.2551-2.* www.nheso.or.th.

สำนักดัชนีเศรษฐกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์. 2554. *ดัชนีราคาผู้บริโภค.*

สำนักหอสมุดและศูนย์สารสนเทศวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี กรมวิทยาศาสตร์บริการ. *ระเบียบว่าด้วยสารเคมีของสหภาพยุโรป (REACH).* 20 กรกฎาคม 2549.

เอแบคโพลล์. 2552. *อาหารขยะ...อ้วน ลงพุง 20 ธ.ค. 53.*

เอแบคโพลล์. 2554. *ผลสำรวจแนวโน้มความสุขของคนไทยในสถานการณ์บ้านเมืองปัจจุบันของประเทศระดับครัวเรือนจาก 17 จังหวัด ระหว่างวันที่ 5–9 ก.ค. 54.*

http://sappe.com/sappe/beautylounge21.html. *เจาะลึกเรื่องราววิถีชีวิตคนกรุงเกี่ยวกับการรับประทานอาหารตามร้านค้าริมฟุตบาท.* 20 เม.ย. 2552.